

ABSZTRAKT

TANULÁS ÉS INNOVÁCIÓ A DIGITÁLIS KORBAN

Hungarian Conference on Educational Research

2020
HuCER május 27-28.

**Tanulás és innováció a digitális korban
HuCER 2020**

ABSZTRAKTKÖTET

**Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete
Budapest
2020**

Kiadja:

Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete

Honlap: hera.org.hu

Szerkesztők:

a HERA elnöksége

Kozma Tamás

Juhász Erika

Tóth Péter

Borítóterv és technikai szerkesztés:

Pete Balázs

Pogátsnik Monika

ISBN 978-615-5657-08-5

A konferencia tudományos programbizottsága:

Kozma Tamás DSc, professor emeritus (Debreceni Egyetem), a HERA elnöke

Juhász Erika PhD, tanszékvezető, főiskolai docens (Debreceni Egyetem), a HERA alelnöke

Tóth Péter PhD habil, tanszékvezető, egyetemi tanár (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem), a HERA alelnöke

Mrázik Julianna PhD habil, tanszékvezető, egyetemi docens (PTE BTK), a HERA nemzetközi koordinátora

Pogátsnik Monika PhD, Duális Koordinációs Iroda igazgató, Alba Regia Műszaki Kar oktatási dékánhelyettes (Óbudai Egyetem), a HERA szervezőtitkára

A konferencia operatív szervezőbizottsága:

Juhász Erika PhD, tanszékvezető, főiskolai docens (Debreceni Egyetem), a HERA alelnöke

Szabó Barbara, egyetemi tanársegéd (Debreceni Egyetem), a HERA általános titkára

Pogátsnik Monika PhD, Duális Koordinációs Iroda igazgató, Alba Regia Műszaki Kar oktatási dékánhelyettes (Óbudai Egyetem), a HERA szervezőtitkára

Tóth Péter PhD habil, tanszékvezető, egyetemi tanár (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem), a HERA alelnöke

Mrázik Julianna PhD habil, tanszékvezető, egyetemi docens (Pécsi Tudományegyetem BTK), a HERA nemzetközi koordinátora

Kristóf Zsolt, adjunktus (Debreceni Egyetem), a HERA informatikai feladatainak koordinátora

A KultúrÁsz Közhasznú Egyesület munkatársai: Pete Nikoletta, szakmai vezető; Pete Balázs, média- és sportmenedzser; Hornyák Annamária, projektkoordinátor; Kállay Gyula Zoltán, rendezvény- és képzésszervező; Oszterman Dorottya, képzés- és rendezvényszervező.

Külön köszönjük a HERA szakosztályvezetőinek szekciószervező és lektori munkáját:

Állampolgári nevelés, oktatási jogok (szakosztályelnök: Jancsák Csaba PhD)

Családi életre nevelés (szakosztályelnök: Engler Ágnes PhD habil.)

Felnőttkori és közösségi tanulás (szakosztályelnök: Juhász Erika PhD)

Felsőoktatás-kutatások (szakosztályelnök: Polónyi István CSc habil.)

Gyermekevédelem és szociálpedagógia (szakosztályelnök: Gönczi Ibolya PhD habil.)

IKT szakosztály (szakosztályelnök: Buda András PhD, Molnár György PhD habil.)

Katonapedagógiai kutatások (szakosztályelnök: Harai Dénes PhD)

Koragyermekkorai nevelés szakosztály (szakosztályelnökök: Józsa Krisztián PhD, Podráczky Judit PhD)

Környezetpedagógia (szakosztályelnök: Mika János DSc)

Közoktatási kutatások (szakosztályelnök: Langerné Buchwald Judit PhD)

Neveléstörténet és összehasonlító pedagógia (szakosztályelnök: Rébay Magdolna PhD habil.)

Oktatásszociológia (szakosztályelnök: Pusztai Gabriella DSc)

Romológiai kutatások (szakosztályelnök: Forray R. Katalin DSc)

Sportpedagógia (szakosztályelnök: Nagy Ágoston PhD)

Szakképzés és foglalkoztatás (szakosztályelnök: Fehérvári Anikó PhD habil.)

Szakképzés-pedagógiai és Szakmai Tanárképzési Szakosztály (szakosztályelnök: Tóth Péter PhD habil.)

Zenepedagógiai kutatások (szakosztályelnök: Váradi Judit PhD)

ABSZTRAKTOK

Külföldi plenáris előadó:

Tanya Zlateva, professor, dean, Boston University's Metropolitan College

Meeting Society's Demand: Accessible, Responsive, Work-Relevant Education for a Rapidly Changing Workforce

The diffusion of computer technologies has profoundly impacted economies and is reshaping the nature of work. Emerging technologies – artificial intelligence, data science, robotics, the internet of things – continue to accelerate the pace of change and the polarization of the workforce. As in previous industrial revolutions, the new technologies require mastering new knowledge and skills. In contrast to the past, they also require continual and frequent updating and reskilling, which presents a significant challenge for the traditional model of teaching and learning in higher education that is centered on four- or five-year degrees and on building an academic and intellectual framework for a lifetime. However, current labor markets demand work-ready graduates and flexible, shorter program formats that rapidly respond to new industry needs. The last five years produced an unprecedented range of proposals for transforming teaching and learning – scalable online courses, stackable credentials, academia-industry partnership, boot camps, lifelong learning subscriptions, and more. This talk presents the major challenges in designing and delivering professional programs that are accessible anytime anywhere and promote a continual student-teacher and student-student conversation through interactive multimedia content, online laboratories and simulation, and a variety of virtual and live discussion modes. We analyze different approaches for addressing these challenges in different program formats – modular online degrees, non-credit certificates, large low-cost online programs – and the experiences gained in building and growing Boston University's well-regarded online program portfolio.

Tanya Zlateva is the Dean of Boston University's Metropolitan College and professor of the practice in Computer Science and Education. Her work in academic administration has focused on curricula, program formats, and pedagogy in graduate professional education, flexible delivery formats (online, hybrid, and face-to-face), and the effective use of educational technologies. She holds a Ph.D. in computer science from the Dresden University of Technology and has conducted research in cybersecurity, visual recognition, parallel computing, biomedical simulation, and cellular systems. She introduced the first hybrid graduate certificate at Boston University and the online M.S. in Computer Information Systems. Dr. Zlateva spearheaded the development of the cybersecurity curriculum and was the founding director of the Center for Reliable Information Systems and Cyber Security.

Szűts-Novák Rita

AZ 1941-44-ES MŰEGYETEMI ÉLET ÉS OKTATÁS, MÁTYÁS ANTAL TÉNYEK ÉS VISSZAEMLEKEZÉSEK CÍMŰ EGO-DOKUMENTUMÁNAK TÜKRÉBEN

Az olvasóközönség mindig is rokonszenvezett a memoárral, és a történettudomány is fontos forrásként kezelte a szubjektív írásokat. A dokumentumelemzés révén a korábban megfogalmazott történeti,- neveléstörténeti problémák értelmezése reflektáltabbá teszi a második világháború alatti egyetemi oktatás kérdését is (Dobszay, 2010; Fizel, 2017; Kövér, 2017; Szabolcs, 2013). Ezúttal a kulturális emlékezet forrását egy neves közgazdász professzor; Mátyás Antal idős korában, 2001-ben megjelentetett ego-dokumentuma jelenti. A rövid kortörténet a felsőoktatás-történetírás kutatói számára részletes, jól használható, eddig feltáratlan anyagot biztosít. A szerző aprólékosan számolt be az 1940-es évek egyetemi oktatási helyzetéről (pl.: tanrend, professzori autonómia, felvételi, tandíj, ösztöndíj stb.), ennél fogva könyve elemzésével új neveléstörténeti adatokhoz juthatunk. Mátyás 1941-ben iratkozott be a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemre. Elvégzett három évfolyamot, majd a hetedik félév néhány vizsgáját is letette (az utolsót már a Szálasi-kormány idején, 1944 novemberében, professzora fűtetlen lakásán). Rövid katonaságát, 40 hónapos hadifogság követte, ahonnan hazatérve, immár az akkor szervezett Magyar Közgazdaságtudományi Egyetemen fejezte be tanulmányait (Szentgyörgyi, 2002). 1953-ban a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem oktatója lett. Az akadémiai doktorátust 1972-ben szerezte meg, 1995-ben a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává választották.

Bocsi Veronika

AZ ÉRTELMISÉ GKÉPZÉS LEHETŐSÉGEI OKTATÓI SZEMMEL

A felsőoktatás komplex szocializációs színtér, ahol az intézményi, kortárs, oktatói és tudományterületi hatások összefonódva, bonyolult konstellációban működnek. A szocializációs hatások egy szála az értelmiségi szerepek átadásához, kialakításához vagy rögzítéséhez vezet el bennünket. Az, hogy a tömegessé váló felsőoktatás világában az értelmiségek képzés más módokon, más tartalommal és más hatásmechanizmussal működik, egyértelmű jelenség. Jelen előadás célja annak feltérképezése, hogy az oktatók hogyan látják ennek a folyamatnak a lehetőségét napjaink felsőoktatásában. Hogy kérdéseinkre választ kapjunk, a 2019/2020-as tanév folyamán húsz interjút készítettünk el egy, az ország hét városát lefedő vizsgálatban. A felsőoktatás különböző szegmenseit és tudományterületeit két-két interjúalany képviselte (például informatika, gazdaságtudomány, természettudomány stb.). Az absztrakt megírásának pillanatában 17 interjút már rögzítettünk. Az eredmények segítségével beazonosíthatók azok az elemek, amelyek a hallgatói szocializáció két számunkra fontos szálát, a szakmai szocializációt, illetve az értelmiségek képzés nevelésszociológiai szegmensét megnehezítik, illetve kiolvashatók az erre adott intézményi reakciók is. Az oktatók a beszélgetések során reflektáltak a felsőoktatás ezen területein bekövetkezett változásaira, illetve tanulási szokások megváltozásának és az értelmiségi szerepelemek elsajátításának az összefüggéseire, valamint saját oktatói munkájuk szerepkonfliktusaira.

Óhidy Andrea

MÁSSÁGGAL VALÓ POZITÍV BÁNÁSMÓD HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓK INKLUZÍV BEISKOLÁZÁSA ESETÉN

Az előadás középpontjában a hátrányos helyzetű tanulókkal való pozitív bánásmód lehetőségeinek vizsgálata áll inkluzív iskolai környezetben. A kutatási kérdés relevanciáját az iskolai inklúzió koncepciójának megvalósításának németországi hiányosságai (Óhidy 2018, 2020) adják. A kutatás célja a hátrányos helyzetű iskolai inklúziójának támogatásának vizsgálata a freiburgi Mentor-Migration-SALAM program (Óhidy/Wenzler-Cremer 2019) evaluációjának segítségével. A kutatás központi kérdése: a mentorprogram mennyiben mozdítja elő a hátrányos helyzetű tanulók iskolai inklúzióját? A kutatási mintát a résztvevő diákok alkották. A hatásvizsgálatot kérdőíves felmérések, interjúk, és a szupervíziós jegyzőkönyvek kvalitatív elemzésének segítségével végeztük el (Wenzler-Cremer 2016). Az elemzés társadalomtudományi elméleti háttérét Helmut Fend az iskola társadalmi funkcióiról szóló (Fend 1980, 2006), Walter R. Heinz az iskolai gate-keeperekről szóló (Heinz 1992), Christiane Perzmaier és Birgit Sonnenberg a mentorprojektekről szóló elméletei (Perzmaier/Sonnenberg 2013), valamint az inkluzív oktatás németországi koncepciói (l. Óhidy 2018) adják. A vizsgálat egyik legfontosabb eredménye, hogy kimutatta a SALAM-program pozitív hatását a résztvevő hátrányos helyzetű tanulók iskolai inklúziójára. Ez az eredmény főként az iskolai oktatás gyakorlata számára releváns: a hátrányos helyzetű tanulók „másságával” való pozitív bánásmód elsajátításához ad támpontokat gyakorló és leendő pedagógusok számára.

Buchwald Judit

MENTORMODELLEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE HAZAI ÉS NEMZETKÖZI VISZONYLATBAN

Mind Magyarországon, mind pedig külföldön egyre elterjedtebb az iskolán kívüli mentormodellek alkalmazása a korai iskolaelhagyás megelőzésében és a szociokulturális hátrányok leküzdésében. Az iskolán kívüli mentorálás megvalósításának többféle módja és formája azonosítható. A magyarországi iskolán kívüli mentormodellek – a Roma mentor projekt, a Tanoda programok –, valamint az Ausztriában alkalmazott Lerncafé- mentor-modell (Mikula & Klinger, 2019) összehasonlító elemzésével vizsgáljuk a mentormodellek célcsoportját (hátrányos helyzetű gyerekek általában vagy meghatározott célcsoport), funkcióját (tanulástámogatás/életkísérés), a mentor személyét és a vele szemben támasztott elvárásokat (iskolán belüli, tanár, hallgató, önkéntes), a mentorálás módját (tandem/csoportos) és a megvalósulását (tanrenden belüli vagy kívüli, gyakoriság, programok fajtái), valamint a finanszírozását. Az elemzés célja, hogy képet kapjunk azokról a mentorálási modellekről és megvalósulásuk módjáról, melyeket a köznevelési intézmények pedagógiai gyakorlatába adaptálva hatékonyan csökkenteni lehetne a korai iskolaelhagyást és növelni lehetne a hátránykompenzálást.

Buchwald Judit

A MENTORÁLÁS SZEREPE AZ ALTERNATÍV ISKOLÁK PEDAGÓGIAI GYAKORLATÁBAN

Magyarországon az alternatív iskolák, ezen belül kiemelten az „n-edik esély iskolái” (Mayer, 2006) mint a Belvárosi Tanoda, Burattino Iskola, Zöld Kakas Líceum (Havas, 2004) jelentős szerepet játszanak az iskolai hátrányok, kudarcok kompenzálásában és a korai iskolaelhagyás megelőzésében és lehetőséget biztosítanak azoknak a fiataloknak és gyerekeknek az általános és középiskolai végzettség megszerzésére, akik a hagyományos köznevelési intézményekben nem tudták megállni a helyüket. Ezt a feladatot és célkiűzést gyakran egymástól eltérő, változatos oktatási és nevelési módszerekkel valósítják meg pedagógiai gyakorlatukban (Langerné Buchwald, 2017). Kutatásunk során az n-edik esély iskoláinak pedagógiai programjainak elemzésén keresztül arra keressük a választ, hogy melyek azok az oktatási és nevelési módszerek, melyek hatékonyan működnek a hátrányos helyzetű tanulók élet- és tanulástámogatásában, milyen elvárásaik vannak az iskolájukban dolgozó pedagógusokkal szemben, melyek azok a környezeti és oktatásszervezési tényezők, amelyek lehetővé teszik az individuálpedagógia alkalmazását, az egyénre szabott fejlesztést és tanulást.

Sántha Kálmán

A KVALITATÍV ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS CRISP-SET ÉS FUZZY-SET VERZIÓINAK PÁRHUZAMA EGY NEVELÉSTUDOMÁNYI VIZSGÁLAT ALAPJÁN

A kvalitatív összehasonlító elemzés (Qualitative Comparative Analysis – QCA) az induktív folyamatok sztenderdizálására kínál megoldást, hidat képez a kvalitatív és a kvantitatív elemzések között (Ragin, 1987). Az előadás párhuzamba állítja a dichotomizálást preferáló crisp-set QCA és a többértékű, tizedes értékek használatát lehetővé tevő fuzzy-set QCA-t. Cél kimutatni, hogy ugyanazon szövegtörzsen (reflektív naplók) és mintaszámon a két módszertan milyen különbségeket generál az eredményeket illetően. Fókuszban az eredményes tanítás-tanulás folyamata áll, ahol a térstrukturálás, a pedagógusok módszertani kultúrája és eszközhasználata képezik a feltételeket. A crisp-set QCA négy (feltételek, igazságtábla, minimalizálás, prímiplikáns-tábla), míg a fuzzy-set QCA kilenc lépésben valósítható meg (feltételek, küszöbpontok, naplók elemzése, kód-kimenet, fuzzyértékek definiálása, majd hozzárendelése, igazságtábla, minimalizálás, prímiplikáns-tábla). A minimalizált formula a crisp-set és a fuzzy-set QCA esetén a módszertanra és eszközhasználatra adott különbségeket. A crisp-set az adatvesztés nélküli dichotomizálásnál alkalmazható, ha az adatok számokkal jól reprezentálhatók, célszerű a fuzzy-set QCA használata. Az előadást az EFOP – 3.6.1. – 16 – 2016 – 00001 „Kutatási kapacitások és szolgáltatások komplex fejlesztése az Eszterházy Károly Egyetemen” pályázat támogatta.

K. Nagy Emese

EFFORTS TO REDUCE EARLY SCHOOL LEAVING BY RENEWING THE IN-SERVICE TEACHER EDUCATION

In this paper we show how Eszterházy Károly University introduces the Complex Basic Program (KAP), a new strategy for teacher education which is a prevention strategy for early school leaving by expanding learning supportive pedagogical methods that are able to help the nationwide implementation in primary schools. The essential element of KAP is the Educational Program, based on professional teacher development. We pay special attention on the Differentiated Development in Heterogeneous Learning Groups (DFHT) program, which encourages the personal involvement of students in the learning-teaching process, focusing on student collaboration. We report from the pilot phase in which 145 schools and 3582 teachers took part. Data included covers quantitative, qualitative measures in SPSS, MS Access, CITAVI6. Results: - teachers' pedagogical strategies broadened as the implementation began to show in their work, - supported teachers as they apply differentiated development in heterogeneous learning groups, including Complex Instruction Program, - the project includes seven accredited, blended training courses, - nearly 100 methodological handbooks are completed. Significances: - quality teacher and student learning are related to innovations at both the universities and the schools, - both knowledge development and practice are needed for teacher learning, - equitable and strong academic outcomes are key in both teacher and student experiences. *Reference: Révész László, K.Nagy Emese, Falus Iván (ed.) (2018): A Komplex Alapprogram Konceptiója. Líceum Kiadó, Eger.

Fényes Hajnalka – Gál Enikő

A NEMI KÜLÖNBBSÉGEK MEGJELENÉSE AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

Előadásunk célja a nemi különbségek vizsgálata az általános iskolában, mely fontos kutatási terület a neveléstudományban és a nevelésszociológiában. Az elméleti részben szakirodalmak alapján definiáljuk a hagyományos és a modern nemi szerepeket (pl. Mead 1949, Parsons, Bales 1955), majd a szocializáció folyamatáról és a rejtett tanterv jelenségéről beszélünk (Somlai 1997, Szabó 1988). Ezután a nemi szocializációt mutatjuk be a családban és az iskolában (Giddens 2008), majd a fiúk és lányok iskolai eredményességének különbségeit (Fényes 2010). Végül röviden szó lesz a pályorientáció nemi eltéréseiről és a horizontális szegregációról az oktatásban (Fényes 2009). Az empirikus részben egy reprezentatív kvantitatív kutatás eredményeit mutatjuk be, melyet negyedéves általános iskolás gyermekek szülei és pedagógusai körében végeztek egy országos mintán. Kutatásunkban egyszerű leíró statisztikai módszereket alkalmazunk. A gyermekek és a szülők neme szerinti összehasonlítások eredményei szerint - a szakirodalommal összhangban - a hagyományos szerepekkel összefüggő viselkedés jelent meg a nevelési elvek, a gyermekek boldogulása, a szülők és gyermekek tevékenységstruktúrája és a szülők pedagógusokkal való kapcsolatát tekintve. A diákok eredményességének összevetésekor pedig kitűnt, hogy jóval több a problémákkal küzdő fiú, mint a lány, és a lányok eredményesebbek az iskolában, mely szintén összhangban van a szakirodalmi megállapításokkal.

Hajnalka Fényes – Pallay Katalin – Mohácsi Márta

A TOVÁBBTANULÁSI MOTIVÁCIÓK ÉS A PERZISZTENCIA ÖSSZEFÜGGÉSEI A FELSŐOKTATÁSI HALLGATÓK KÖRÉBEN

A felsőoktatáskutatásban gazdag szakirodalom foglalkozik a felsőoktatási lemorzsolódással (Tinto, Pascarella, Astin, Pusztai), emellett a továbbtanulási motivációk vizsgálata is fontos kutatási terület (Houle, Lepper, Knutsen, Pires). Hipotézisünk szerint a karriertudatos hallgatók a továbbtanuláskor aszerint döntöttek, a diplomával milyen munkát találnak majd és abból mennyire tudnak megélni, illetve elkötelezettek is tanulmányaik befejezése mellett, azaz perzisztensek. Empirikus kutatásunkban egy több országot átívelő felsőoktatási adatbázisban (N= 2199) főkomponenselemzéssel vizsgáljuk a továbbtanulási motivációk és a perzisztencia összefüggését, majd regressziós modellekkel a főkomponensek és a háttérváltozók kapcsolatát. Eredményeink szerint a karriertudatosság két összetevője együtt mozgott. Kimutattuk azt is, hogy a férfiak jobb társadalmi háttérük ellenére kevésbé perzisztensek és karriertudatosak mint a nők, a társadalmi háttér hatása pedig ellentmondásos. Fontos eredmény, hogy az államilag finanszírozott hallgatók egy része nem karriertudatos és nem is perzisztens, és a gazdasági és a reál területeken van jelen elsősorban a lemorzsolódás veszélye. A humán területekre jellemző viszont, hogy a diákok nem karriertudatosak. Mindezek fontos beavatkozási pontok lehetnek az oktatáspolitikusok számára.

Janó Evelin

Az iskolai és családi nevelés értékkonfliktusainak hatása a hátrányos helyzetű és roma gyerekek személyiségfejlődésére

Szakirodalom másodelemzése módszer mentén célom rávilágítani a nevelés és tudásközpontú pedagógiai programmal dolgozó iskolák eltéréseire, az iskola manifeszt és látens funkcióira. Az iskolai nevelés a középosztály elvárásaihoz igazodik, amellyel egy önszelekciós mechanizmust erősít meg a hátrányos helyzetű és roma gyerekekben, akik, nehezen boldogulnak az iskolában. Előadásomban értelmezem a hazai oktatási rendszer funkcióit és működését, az oktatás célját és tartalmait, ezzel bemutatva az iskola, mint másodlagos szocializációs ágens működését. Kitérek arra, milyen mechanizmusok segítik az iskolában a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődését, milyen értékkonfliktusok mutatkoznak meg egy szegregált és integrált oktatási környezetben. A tanárok szerepéről sem feledkezek meg, ahogy az iskolai osztályok érték és normaalkotó funkcióját is megvizsgálom a gyerekek személyiségfejlődésének szempontjából. A család, mint elsődleges szocializációs ágens szerepe kapcsán, külön hangsúlyt helyezek a roma családok nevelési módszereinek, értékeinek bemutatására. Fő kutatási kérdésem, hogy az iskola értékrendszere és a cigány családok értékrendszere között milyen alapvető különbségek adják az állandó konfliktusok forrásait a mindennapi iskolai életben? Ez a konfliktus hogyan befolyásolja a hátrányos helyzetű és cigánygyerekek iskolai és munkaerő-piaci lehetőségeit, és társadalmi integrációjukat?

Béki Piroska – Szabó Gergely János

LABDARÚGÁSSAL AZ EGÉSZSÉGES FIATALOKÉRT, AZAZ LÁNYOK ÉS A FOCI

A sport helyzete a 21. században igen változó. Bár a nők óriásit léptek előre, mégsem képes kiegyenlítődni a nemek aránya az egyes sportágakban. Míg a hagyományos felfogások szerint a sport férfi terület (Dunning, 2002), mégis az egészség és a mozgás elengedhetetlenül szükséges a gyengébbik nem számára is. Léteznek hagyományosan férfias és nőies sportágak, melyek szinte behatolhatatlanok a másik nemű versenyzők számára. Az egyenlőség egyre fontosabb az egyes sportágakban, mégis még mindig sztereotípiák övezik azokat a sportolókat, akik a másik nemhez kapcsolódó sportágakat választják. Éppen ezért beszélhetünk a sport esetében egy kettős folyamatról, hiszen mindkét nem számára elérhetővé váltak azok a sportok, melyek eddig elképzelhetetlenek voltak számukra. Így „a sportról elmondható, hogy nemcsak a nemi sztereotipizálás, hanem egyúttal a férfiasság-nőiesség koncepcionális újradefiniálásának állandó színtere is a nemek közötti viszonyrendszer szempontjából” (Béki, 2015). Bemutatjuk a sport azon oldalát, amely esélyt ad mindenkinek és a fiatalság egészséges életmódra nevelését biztosítja. A tanulmány kifejezetten az iskoláskorú lányok sportolási szokásaival foglalkozik, azon belül is azt vizsgálja, hogy a tradicionálisan férfias sportnak számító labdarúgásban hogyan tudnak érvényesülni a lányok és milyen a megítélésük a hasonló életkori szakaszban tartó társaik által, illetve hogyan vélekednek a labdarúgó lányokról bevallásuk szerint a szülők, felnőttek.

Kozma Tamás – Forray R. Katalin

KÖZÖSSÉGI TANULÁS JÁRVÁNY IDEJÉN: EGY ÉRTELMEZÉSI KÍSÉRLET

Cél. Ebben a kutatásban a közösségi tanulást vizsgáljuk a koronavírus (CoV-2019) okozta járványügyi helyzetben. - Indoklás. 2020 januárjában a koronavírus megjelent Európában. Magyarországra körülbelül február közepére ért el. Ma (2020. március közepe) a fertőzöttek száma még százas nagyságrendű. A következő hetekben robbanhat ki a járvány. - Értelmezési keret. A társadalmi innovációt kutatók általában társadalmi méretű természeti katasztrófákból indulnak ki (Moulaert et al 2013: 113-130). Mi a járványt próbáljuk úgy tekinteni mint az egész közösséget érő kihívást, amely új tanulásokat és innovációkat eredményez (Márkus & Kozma 2019: 5-17).. - A kutatás módszerei. Paradigmatikus kutatási módszerünk a résztvevő megfigyelés (Moulaert & MacCallum 2019: 115-120). Ezt kiegészítjük a szociális média elemzésével, valamint célzott interjúkkal és folyamatos monitorozással. - Eredmények. Három lakossági csoportot sikerült eddig körvonalazni a kormányzat mint aktor mellett: a “vádaskodókat”, az “aktívakat” és az “innovatívakat”. Az aktorok versengése már megindult, de nem csaptak még össze. A kormányzati intézkedésekkel a “vádaskodók” értenek leginkább egyet. Az “aktívak” állásfoglalása még bizonytalan. Az “innovatívak” számára a kényszerintézkedések várhatóan egyre feszítőbbé válnak, mert akadályozzák az innovációkat és a hozzájuk kapcsolódó tanulásokat.

Fintor Gábor

A TESTNEVELÉS OKTATÁS IMPLEMENTÁCIÓS FOLYAMATÁNAK VIZSGÁLATA A TANULÓK ÉRTÉKRENDJÉVEL KAPCSOLATBAN

A gyermekek testi, lelki, szellemi egészségében a rendszeres, a mennyiségileg és minőségileg is megfelelő testmozgás elengedhetetlen fontossággal bír (Minarro, 2009; Shephard et. al, 2013; Csányi-Révész, 2015). Ehhez nagymértékben járulhat hozzá a testnevelés tantárgy (Kirk, 2003; Rétsági, 2015; Vass, et.al; 2015), melynek rangja megemelkedett (Hamar, 2016) a többi tantárgyhoz viszonyítva. Utalunk ezzel egy jelentős oktatáspolitikai beavatkozásra, a mindennapos tanórai testnevelés bevezetésére, amely kutatásunk központi témája. Tanulmányunk elméleti alapját az implementációs kutatások (Fazekas-Halász, 2012) és a tantervelméleti kérdések vizsgálatai jelentik (Hamar-Petrovic, 2008; Hardman-Marshall, 2009; Hamar, 2012; Rétsági, 2014; Rétsági-Csányi, 2014). Kutatásunk alapján azt mondhatjuk, hogy a mindennapos testnevelésben (céljainak vizsgálata után) rejlő lehetőségek hasznosítása fontos az egészséges társadalom működéséhez. A testnevelés értékeinek elsajátítása, befogadása pedig kulturális tőkét jelent, mely a társadalmi mobilitás előmozdításához járul hozzá.

Kós Katalin

THE ROLE OF THE FAMILY IN THE LIGHT OF HEALTH DAMAGING BEHAVIOUR

There are numerous papers that proved family education and parents' influence affect majorly the individual's habit in every field of life, especially on their decision-making process. My survey about addiction confirmed my theory that parents' bad habits influence their children's attitude towards excise goods (like tobacco, alcohol). The vast majority of survey respondents claimed that they want to live a healthier lifestyle, however, they cannot break bad, imprinted habits and change their behaviour.

Kiss Mária Rita

VIDEOINTERJÚKKAL TÁMOGATOTT 1956-OS TANÓRÁK HATÁSAINAK VIZSGÁLATA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA 8. OSZTÁLYAIBAN

Az MTA-SZTE Elbeszélt Történelem és Történelemtanítás Kutatócsoport a 2019-es év folyamán partner pedagógusainak közreműködésével több témában videointerjú tanórákat szervezett, amelyeket az érintett diákokkal folytatott fókuszcsoporthoz beszélgetések követtek. Előadásom az általános iskola 8. osztályában „A forradalom indítósíkrája. A MEFESZ” témájában megtartott tanóra után szervezett 5 fókuszcsoporthoz tapasztalatit összegzi. A tanulói reflexiók felhasználásával mindenekelőtt arra a kérdésre keresem a választ, milyen pedagógiai előnyökkel jár a videointerjú alkalmazása a történelem tárgy oktatása során, milyen mechanizmusokon keresztül teszik hatékonyabbá az elbeszélt történelem narratív forrásai a tanulási folyamatot? A kutatási eredmények arra engednek következtetni, hogy tankönyvi szövegek absztrakt fogalmakkal teletűzdelt makronarratíváinak kiegészítése a szemtanúk mikronarratíváival a diákok tananyaghoz való viszonyának pozitív irányban történő elmozdulását segítik elő. A diákok nem az elvont teoretikus megállapításokra, hanem a történelmi szereplők által megélt, de a saját életükben is hasznosítható praktikus emberi tapasztalatokra voltak elsősorban nyitottak. A mikronarratív oktatási segédanyagok kiválóan alkalmasak a múlt és jelen közötti kapcsolatteremtésre, a múlt relevánssá tételére. Ezáltal a történelem oktatás képes hozzájárulni az állampolgári mentalitáskultúra formálásához is.

Csonka Sándor

A MESTERSÉGES FÉNY ÁRNYOLDALA – OKTATÁSI JAVASLATOK A VÁROSI GYERMEKEK HELYES BIORITMUSÁNAK MEGTARTÁSA ÉRDEKÉBEN

Napjainkban a Föld összlakosságának több mint egyharmada számára láthatatlan a Tejút (Worland, 2016). A tiszta, csillagos égbolt megtapasztalása az emberiség életének majd egészét végig kísérte, azonban az utóbbi 150 év technikai fejlődésének és urbanizációs folyamatainak mellékhatásaként, korunkban ez már egyre kevesebb ember kiváltsága. Milyen negatív hatásokkal jár ez a fajta hiány az emberekre és mit tehetünk ellene az oktatás keretein belül? A tanulmányban a jelenség káros humán élettani hatásainak ismertetését követően (pl.: Pozsgai, 2018 alapján), a fényszennyezések földrajzi mintázata és az alvási problémák megjelenése közti kapcsolat kerül bemutatásra, Európán belül. Ezen új vizsgálat esetében VIIRS és Word Atlas fényszennyezési adatok lettek elemezve, majd összevetve európai alvászavar felmérések eredményeivel (Goncalves et al., 2015; SHARE 2010/2011). Az így feltárt újszerű összefüggések is indokoltá teszik a hatékony iskolapedagógiai módszerek bevezetését, a fényszennyezésnek kitett gyermekek helyes bioritmusának megőrzése céljából. A fentiekre tekintettel, a tanulmányban oktatási javaslatok kerülnek bemutatásra a diákok megfelelő bioritmusának kialakítása céljából, a hagyományos kínai orvoslás és a jóga kultúra vizsgálata segítségével (pl.: Kayne és Booker, 2010; Desikachar, 1999). (Az eddigiekkel összhangban, a jóga oktatás az új Nemzeti alaptantervhez kapcsolódó 5-8. és 9-12. osztályos testnevelés kerettanterv céljai közt is megjelenik.)

Jancsák Csaba

TÖRTÉNELEMTŐL ELIDEGENEDETT NEMZEDÉK, TÖRTÉNELEMTANÍTÁS, TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS, ÁLLAMPOLGÁRI NEVELÉS

A korábbi kutatásainkból a történelmi múlttól izolálódott, a történelemtől elidegenedett nemzedék képe rajzolódott ki előttünk. A fiatalok gondolkodása, diskurzusai „történelmen kívüliségének” okait egyrészt a napjaink élmény és online társadalmának a fiatalok életmódját ebben az irányban formáló jelenorientáltsága határozza meg, másrészt a családi szocializáció átalakulása. Kutatásunk empirikus hátterét 28 középiskolában, végzős középiskolások körében 2016/2017-es tanévben (N=875), és 2018/2019-es tanévben (N=476) felvett papíralapú kérdőívünk adatai jelentik. A technológiai változások, a gazdasági változások, és a politikai populizmus erősödése új sebezhetőségeket okoztak az ifjúsági korosztályok számára, úgymint társadalmi értékválság/értékváltás folyamatok, és továbbá a post-truth korszak manipulációinak, a félelemiparnak való kitettség. Azt konstatálhattuk, hogy a fenti problémák, mint kiterjesztett szerepelvárások jelennek meg a történelemtanítás és a történelemtanárok előtt. Ezek: (1.) a társadalmi szerepekre való felkészítés körébe tartozó nevelési feladatok, mint például az empátiára, a szolidaritásra, a személyes felelősségtudatra, a toleranciára, az együttműködésre való képességek és kompetenciák fejlesztése; (2) továbbá a források, az információk gyűjtésére, szelektálására és értelmezésére, illetve a megalapozott véleményalkotásra felkészítő szocializációs szerepek. A társadalmi értékek és normák iránti érzékenyítés, valamint az állampolgári kompetenciák fejlesztése.

Mohamed Elmahdi Osman

FLIPPED LEARNING: INNOVATION IN EDUCATION

Introduction: The pandemic spread of Corona virus infections led to several disturbances related to health system, work, life style, travels, common activities and education in every country in the world. Our concern in this study is how can we overcome the bumps that hinder the path of education in many societies, specially here in Central Europe. Flipped learning is an old model of education, but now in the current Corona virus pandemic crisis can be considered as a good innovation, to avoid any unwanted obstacles suspend or postponed the education. - Methodology: Starting with giving definition and explanation for the Flipped learning, the previous experiences with this model of education, how it can be performed compare to the traditional classrooms, are the present available technical and informative characteristics suitable to perform flipped learning, available internet sights covering the needs to perform flipped learning, ending with challenges facing teachers to implement the flipped learning strategy and proposed solutions. - Conclusion: To consider the results obtained from previous practices with Flipped learning to provide effective learning appropriate to the capabilities of each student. With the changing technological learning environment designed entirely for traditional learning environments, must be taken into account in this issue of motivation opines that most learning environments now can employ technology to assist learning and teaching.

Vályi Péter – Varga Attila

HOGYAN TANÍTHATUNK A TERMÉSZET KEGYETLENSÉGÉRŐL? - A SÖTÉT ÖKOLÓGIAI PEDAGÓGIÁJA

Timothy Morton kortárs ököfilozófus a sötét ökológia (dark ecology) gondolatrendszerének megalkotásával arra a problémára hívja fel a figyelmet, hogy a természet fogalma, vagy az miként a természetről gondolkodunk-beszélünk-írunk a XIX. századi romantikus periódus hagyatéka, amely örökség különösen megnehezíti az együttlétezésről való eredményes gondolkodást emberi és nem emberi lények között a XXI. században (Morton 2007, 2016). Morton a természet idealizált, illúzionisztikus képe helyett a valóságot, az összekapcsoltságot-összekuszáltságot, tehát az ökológiát, azon belül is az ökológia sötét, vagyis idealizált mivoltától megfosztott alternatíváját javasolja (Morton 2010, 2016) tanulmányozásra. Az elméleti előadás során először a ma használatos tankönyvek, tanulási segédeszközök természetről, természetvédelemről alkotott képének-nyelvezetének a vizsgálatára helyezzük a hangsúlyt. Arra a kérdésre keressük a választ, hogy milyen mértékben hatja át a pedagógiát, a környezet és fenntarthatóság pedagógiáját, így a tanári nyelvezetet a romantikus periódus természetről alkotott képének az öröksége. Az előadás végén röviden összegezzük azokat a nemzetközi és hazai térben felbukkanó pedagógia elgondolásokat, melyek a sötét ökológia talaján állva kínálnak lehetséges utakat arra, hogy a diákok megismertessük és a természet sötét oldalaival és felkészítsük őket ezen sötét aspektusokkal való együttélésre. Ennek szükségességét sajnos a felbukkanó világhátrány miatt nem kell magyaráznunk.

Barabás Andrea

A TANULÓI EREDMÉNYESSÉGRE HATÓ TÉNYEZŐK

Számos eredményesség kutatásban a tanulók családi háttérének (Bourdieu, 1979; Andor–Liskó 2000; Pusztai, 2004, 2009) és/vagy a tanórán kívüli tevékenységek hatásait elemzik (Báthory, 1997; Bray, 1999; 2010, 2015; Páskuné, 2014; Imre és mtsai, 2015; Fűz, 2018; Bacskai, 2015; Pusztai, 2004, 2009, 2015; Széll, 2014, 2015). Az eredményességgel és ennek társadalmi meghatározottságával is számos vizsgálat foglalkozik (MacNeil és mtsai 2009; Masten és mtsai 2008; Pusztai 2009; Szemerszki 2016, Bacskai 2015, Széll 2018). A családi, iskolai és iskolán kívüli tényezők hozzásegíthetik a diákokat a magas eredményességi szint eléréséhez, ugyanakkor negatív hatással is lehetnek a tanulói eredményességre. Kérdés, hogy a családi háttér erős befolyása, az iskolai tényezők, esetleg a térségi jellemzők hogyan hatnak a tanulók iskolai eredményességére? Az iskolai reziliencia mértéke változik-e településtípusok függvényében? Előadásunkban azokat a mikro-, mezo- és makroszintű tényezőket elemezzük, amelyek a Kovászna megyei magyar negyedikes diákok országos kompetenciaméréseken elért eredményeit befolyásolhatják. Eredményeink rávilágítanak arra, hogy a családi háttér hatása mellett kimutatható az extrakurrikuláris tevékenységek jótékony hatása. Vizsgálatunkban a kistéleplési iskolák kisebb valószínűséggel érhetnek el kiemelkedő eredményeket és a reziliens tanulók aránya változik a településtípus függvényében.

Kovács Klára – Moravecz Marianna – Nagy Zsuzsa – Rábai Dávid – Szabó Dániel

INTÉZMÉNYI HATÁS KÁRPÁT-MEDENCEI EGYETEMEK SZABADIDŐ- ÉS VERSENYSPORTJÁBAN

Előadásunk célja, hogy feltárja azokat az erőforrásokat, melyek hatással lehetnek az intézmények szabadidős sportéletére és versenysportjára, s ezáltal hallgatók sportolására: sportszervezeti jellemzők, célok, értékek, személyi tényezők, infrastrukturális feltételek, hallgatói attitűdök. Vizsgálatunk elméleti háttereként az intézményi hatást vizsgáló modelleket vesszük alapul, melyeket Strange (2003) négy kategóriába sorolt. Kutatásunk keretében 15 strukturált interjút készítettünk testnevelőkkel, sportért felelős vezetőikkel Kelet-Magyarországon, illetve felvidéki, kárpátaljai, vajdasági, erdélyi és partiumi felsőoktatási intézményekben. A kutatásban részt vett intézményeket négy kategóriába soroltuk: 1. versenysport-orientált 2. a sportot közösségteremtésre használó 3. testkultúra-minimalizáló és 4. testnevelésóra-fókuszú intézmények. A kutatásunk szabadidősportra vonatkozó eredményei alapján kijelenthetjük, hogy a legjobb anyagi lehetőségek, legmegfelelőbb infrastrukturális ellátottság, valamint az intézményvezetés legpozitívabb hozzáállása mellett is a személyi tényező, az oktató személyes példamutatása is szükséges a hallgatók sportszocializációjának alakításában. A versenysportra vonatkozóan megállapíthatjuk, hogy a vizsgált intézménytípusok közül kiemelkedik a versenysport orientált csoportba tartozó egyetemek sportélete. Mind az egyetemek vezetése, mind az oktatók hozzáállása segít abban, hogy egy ilyen komoly logisztikai sportrendszert fenntarthassanak.

Czékmán Balázs

TABLETEK AZ OKTATÁSBAN: AZ INTÉZMÉNYI SZINTŰ ALKALMAZÁS INFRASTRUKTURÁLIS FELTÉTELEI

Egyre növekvő érdeklődés tapasztalható a tabletek oktatási célú alkalmazása iránt, valamint számos ország oktatáspolitikai irányelve is (lásd Digitális Oktatási Stratégia) támogatja az említett mobil eszközök integrációját (Mulet, van de Leemput és Amadieu, 2019). Ennek megfelelően számos kormányzat a tanulók jelentős részét már ellátta eszközökkel, vagy épp a beszerzési fázisban van (Tamim et al., 2015). A legtöbb nemzetközi nagy volumenű kezdeményezéshez hasonlóan Magyarországon is jelentős eltérések tapasztalhatók a tabletes oktatás intézményi szintű alkalmazásának tekintetében. A technológiai integráció sokszínűségének hátterében főleg az iskolák által biztosított különböző feltételek (infrastrukturális feltételek, keretfeltételek, humán feltételek) állnak. Online kérdőívvel végzett kutatásunkban 145 tabletet alkalmazó általános iskolát vizsgáltunk, melynek célja az intézmények által biztosított infrastrukturális feltételek feltérképezése volt. Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy (1) milyen infrastrukturális feltételek jellemzők a különböző intézményekre; (2) milyen különbségek vannak a különböző településtípuson elhelyezkedő és különböző méretű iskolák között az infrastrukturális feltételek szempontjából. Az eredmények alapján összefoglalható, hogy jelentős különbségek tapasztalhatók mind a táblagépek számában, hardverében, kiegészítőikben, valamint a kialakított szoftveres háttérben, és a rendelkezésre álló internetelérésben és annak szabályozásában is.

Hegedűs Roland

SNI GYERMEKEK EREDMÉNYE AZ OKM-BEN

A nemzetközi szakirodalom felhívja a figyelmet arra, hogy a speciális nevelési igényű (SNI) gyermekek kisebb arányban vesznek részt a nemzetközi méréseken, aminek hatása lehet a társadalmi integrációjukra és az esélyegyenlőség megvalósulására (LeRoy et al. 2018). Hazánkban több kutatás is vizsgálja a tanulók teljesítményét az Országos kompetenciamérésben (OKM) (Barta 2009; Gyarmati 2011; Garami 2014), de csak érintőlegesen jelennek meg benne az SNI gyermekek eredményei. Ezért kutatásunkban a 2017. évi 6. osztályos tanulói OKM adatbázist elemeztük SPSS program segítségével, melynek során vizsgáltuk az SNI gyermekek teljesítményét a nem és az intézmény fenntartója alapján, valamint területi különbségeket is vizsgáltunk az SNI gyermekek körében. Az eredmények alapján az állami intézményben tanulók matematika eredményei jobbak, mint az egyházi intézményekbe járóké, de szövegértés esetében már változatosabb a kép. A területi eredmények csak kis mértékben mutatnak összefüggést a gazdasági fejlettséggel.

Sebestyén Krisztina

KÖZÉPISKOLA-VÁLASZTÁST MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA HAJDÚ-BIHAR ÉS SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYÉBEN

A gyermekek iskolaválasztását, majd a továbbtanulási és munkavállalási szándékait befolyásolja a szülők iskolázottsága (Fehérvári 2015). Az alacsonyabb társadalmi státuszú családból származók többnyire a hozzájuk legközelebb eső intézményt választják (Zolnay 2018). Az előadásban Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében végzett, nyelvtanulási motivációra vonatkozó kérdőíves kutatás adatait elemezzük SPSS program segítségével, amiben összesen 890 tanuló és 100 tanár vett részt. A tanulói adatbázist vizsgálva kutatási kérdésünk, hogy a középiskolákban tanulható idegen nyelvek más tényezőkhez képest mennyire befolyásolták a középiskola-választást? Eredményeink szerint a nyelvek a legkevésbé, míg a lakóhely és az oktatási intézmény távolsága jelentősebb mértékben befolyásolta a döntést. Az idegen nyelvek választásakor meghatározó a családi háttér, mert a magasabb státuszú családok gyermekei németet is tanulnak. Az adatok részletesebb elemzése segítséget nyújthat a nyelvtanítás hatékonyságának fokozásában.

Vida Gergő

DEFICIT ÉS GYAKORLAT - MIÉRT EGYRE TÖBB AZ SNI, TANULÁSI ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓ?

Hazánkban a tanulási zavar megállapítása kognitív tesztekhez és tanulási képességek vizsgálatához köthető. A tanulási zavar tudományos meghatározása hazánkban sem egységes és a törvényi meghatározástól eltér. Kutatás igazolta, hogy a tanulási zavar jelenlegi megállapítása a hazai modellben deficit alapú és nem elmélet vezérelt. Mivel nem létezik egységes elmélet, ez nem is elvárható. A „Pedagógusok módszertani felkészítése a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében EFOP-3.1.2.-16” végzett továbbképzés tapasztalatai megmutatták, hogy a hazai pedagógiai gyakorlat javarészt melyik kognitív területek terheli, milyen tanuláselméleti paradigmákon alapul, milyen tanári, tanulói szerepeket feltételez. A tanulási zavarral küzdő tanulók kognitív tesztekkel feltárt profiljának kvantitatív elemzése megmutathatja, hogy meghatározható-e olyan terület a profilban, mely döntő súllyal okoz olyan deficitet, ami a tanulási zavar megállapításához vezet a diagnosztikát vezérlő elmélet hiányában is. Feltételezhető, hogy a deficit azokat a területeket érinti, melyekre az EFOP-3.1.2.-16 továbbképzések tapasztalatai alapján a releváns hazai pedagógiai gyakorlat alapvetően épít. A kutatási eredmények utalhatnak arra, hogy a tanulási zavarral küzdő tanulók arányának növekedése szorosan a jelenlegi pedagógiai gyakorlathoz kapcsolható, semmint a kognitív funkciók általános romlásához. A vonatkozó statisztika azt mutatja, hogy a tanulási zavarral küzdő tanulók aránya töretlen emelkedik 2007 óta.

Barabási Tünde

AZ ONLINE RENDSZERŰ TANULÁS HOZADÉKA ÉS BUKTATÓI HALLGATÓI SZEMMEL, KÜLÖNBÖZŐ KÉPZÉSI SZINTEK ÉS FORMÁK ÁRNYALATÁBAN

A COVID19-vírus által okozott megváltozott élethelyzet nem hagyta érintetlenül a felsőoktatás területét sem. Hallgatók és oktatók egyaránt a bizonytalan helyzetben is igyekeztek megtalálni a hallgatói önálló tanulás támogatásának legoptimálisabb változatait. Kutatási kérdésünk, hogy a virtuális térben megvalósított tanulási feltételekhez mely hallgatói csoportok tudtak gyorsabban alkalmazkodni. Feltételezzük, hogy a távoktatásos (levelező) rendszerben résztvevő számára könnyebb az adaptálódás a megváltozott körülményekhez és követelményekhez, illetve a mesteris hallgatók több előnyét látják az online képzési formának, mint az alapképzésben résztvevők. Ankét módszerre támaszkodva, a vizsgálati kérdéskörre vonatkozó saját készítésű kérdőív segítségével történik az online adatgyűjtés, az alábbi fókuszpontokkal: a kulcskompetenciák meghatározó volta és szükségessége, különös tekintettel a tanulási és a digitális kompetenciákra; az online oktatás előnyei, hozadéka a kulcskompetenciák és a szakami kompetencia alakításában; az otthon(ról) tanulás esetleges veszélyei, buktatói; az online tanulásnak a leendő pedagógusok tanítással-tanulással kapcsolatos szemléletmódjára gyakorolt hatása. A vizsgálati mintát a Babes-Bolyai Tudományegyetem Székelyudvarhelyi Kihelyezett Tagozatának nappali és távoktatásos, alapképzéses és mesteris hallgatói képezik (N=200). A feldolgozás során a feltárás mellett az eredmények vizsgálati csoportok mentén történő összehasonlítása válik kiemelkedővé.

Bognárné Dr. Kocsis Judit

ÉLMÉNYPEDAGÓGIA ÉS INKLÚZIÓ A MAI OLASZ MÚZEUMPEDAGÓGIA GYAKORLATÁBAN

A hazai múzeumpedagógia az elmúlt évtizedekben sokat fejlődött az interaktivitás szempontjából. (Bárd, 2011) A kutatás célja a múzeumpedagógia élményjellegét és inklúziót hangsúlyozó mai olasz gyakorlat bemutatása a torinói és a Torre Pellice-i múzeumokban folyó tevékenységek alapján. A kutatás a források értelmező és a szintetizáló elemzésével történt, amelyhez elsődleges forrásokat használtam: múzeumi kiadványokat, az olasz kulturális örökség ápolását bemutató honlapokat stb. A kutatás problémaháttérének átgondolása az alábbi kutatói kérdéseket vetette fel: Az olasz múzeumpedagógia milyen módszereket alkalmaz az eredményesség érdekében? Milyen innovációk jellemzik tevékenységüket? A kutatási eredmények rámutattak arra, hogy az olasz múzeumpedagógia jól szervezett és naprakész a legújabb pedagógiai módszerek alkalmazása tekintetében. A személyiségfejlesztést több kompetenciaterület bevonásán keresztül valósítják meg. A munkamódszerek, a helyszínek, a speciális kíváncsalmaknak való megfelelés tekintetében is színes a kínálat. A vizsgálat eredményei ráirányítják a figyelmet az olasz múzeumpedagógia napjainkra jellemző sajátosságaira, amely segítheti a hazai iskolán kívüli nevelés eredményességének növelését.

Mezei Mónika

AKTÍV ÁLLAMPOLGÁRSÁGRA NEVELÉS MULTIMÉDIÁS TANANYAGOK SEGÍTSÉGÉVEL

Előadásomban egyrészt olyan multimédiás tananyagokat fogok bemutatni, amelyek segítik a diákok aktív állampolgárságra nevelését, másrészt be fogok számolni az MTA-SZTE Elbeszélt Történelem és Történelemtanítás Kutatócsoport kereteiben végzett kutatások eddigi részleges eredményeiről. A bemutatásra kerülő tananyagok a Dél-kaliforniai Egyetem (USC) Soá Alapítványának 55000 videóinterjút tartalmazó Vizuális Történelmi Archívumából származó multimédiás anyagok felhasználásával készültek. Vannak közöttük tantermi óra keretei között használható és online tananyagok is. Ez utóbbiak megtalálhatók az IWitness platformon. Az IWitness olyan online digitális oktatási felület, amely egyedülálló és korszerű pedagógiai lehetőségeket mutat be az érdeklődő tanároknak és oktatási szakembereknek. A bemutatott tananyagok az elmúlt két évben készültek az Európai Unió CXRATT (Countering Xenophobia, Racism and Antisemitism Through Testimonies) programja keretében azzal a céllal, hogy segítse a tanárokat az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és a rasszizmus témájának feldolgozásában és a diákok érzékenyítésében, az aktív állampolgárságra nevelésben. Szó esik ezen kívül a Kutatócsoport kutatásainak módszertanáról, és a kutatások eddigi eredményei alapján a multimédiás anyagok használatának diákokra gyakorolt hatásáról.

Rónay Zoltán

PEDAGÓGUSOK ÉS TANULÓK JOGHOZ VALÓ VISZONYÁRÓL

A napjainkra jelentősen megváltozott társadalmi és gazdasági környezetben kulcskérdéssé válik, hogy az egyén felismerje saját és környezete tevékenységének és jelenségeinek jogi jelentőségét, melynek megalapozása a korai szakaszokban képzelhető el leginkább. Ebben kulcsszerepe van a szocializáció egészének, beleértve a formális nevelést-oktatást is. Az iskola és a pedagógus szerepe túlmutat az állampolgári ismeretek oktatásán. Az intézményi kultúra, a pedagógus tanulóhoz, tanuláshoz, intézményhez való viszonyulása mintázatul szolgál, melyek az elsajátítandó ismeretanyagoknál erőteljesebben befolyásolhatják a tanulók jogról formálódó képét, joghoz való viszonyát. Előadásunkban egy olyan kutatás első eredményeit ismertetjük, amely célja feltárni, milyen mechanizmusokon keresztül fejleszthető leginkább a felnövekvő generációk jogtudatos viselkedése. A kapcsolódó feltárómunka kevert kutatási módszerek alkalmazásával vizsgálja a rendszer, a szervezet, és az egyéni szintű kapcsolódó kérdéseket. Szakirodalmi tájékozódás és másodelemzések nyomán azt látjuk, a hazai iskolák és pedagógusaik eltérően viszonyulnak a különböző területeket orientáló szabályokhoz. Ezek nyomán felvázolhatók oktatási szempontból releváns szervezeti és egyéni szabálykövetési mintázatok. Utóbbiak jelentőségét mutatja, hogy az elmúlt években több olyan kurrikulum-fejlesztés is zajlott, melyek során a pedagógusok és más szereplők szabálykövetési gondolkodása direkt becsatornázódott az osztálytermi folyamatokba.

Habinyák Erzsébet

A LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE NEVELÉSI PROGRAM DIMENZIÓI MAGYARORSZÁGI ÉS ROMÁNIAI VISZONYLATBAN

A 21. századi óvodai nevelésben fontos szerepet kap az innováció és az alternatívák használata. Figyelmemet ezek megjelenésére fordítottam. Kutatásom célja feltárni és bemutatni részleteiben, hogyan van jelen a Lépésről lépésre nevelési program magyarországi és romániai viszonylatban egyaránt. Előadásomban bemutatom azt, hogy milyen módszereket és eszközöket használnak ezekben az intézményekben, összehasonlítom a két országban működő intézményt, kiemelve egy nagyváradi és a debreceni óvodát. Fókuszba állítom az óvoda-iskola átmenetet, megvizsgálom, hogy a program hogyan befolyásolja az iskolaválasztás kérdését. Kutatásom során a forrásfeltárás, a forráselemzés és az összehasonlítás foglalták el a központi szerepet. A feltárás során részleteiben gazdag képet kaptam a mai Lépésről lépésre pedagógiai programmal működő óvodák helyzetéről, megvizsgálva szociológiai, pedagógiai és történeti megközelítésben. Az összehasonlító neveléstudomány szempontjait felhasználva feltártam azokat a közös elemeket, amelyek mindkét intézményben jelen vannak. Empirikus kutatásom során egy magyarországi és egy romániai intézményt vizsgáltam, melynek során valósághű képet kaptam a program megvalósításáról és időszerűségéről a 21. században.

Rónay Zoltán – Fazekas Ágnes

PEDAGÓGUSOK ÉS TANULÓK JOGHOZ VALÓ VISZONYÁRÓL

A napjainkra jelentősen megváltozott társadalmi és gazdasági környezetben kulcskérdéssé válik, hogy az egyén felismerje saját és környezete tevékenységének és jelenségeinek jogi jelentőségét, melynek megalapozása a korai szakaszokban képzelhető el leginkább. Ebben kulcsszerepe van a szocializáció egészének, beleértve a formális nevelést-oktatást is. Az iskola és a pedagógus szerepe túlmutat az állampolgári ismeretek oktatásán. Az intézményi kultúra, a pedagógus tanulóhoz, tanuláshoz, intézményhez való viszonyulása mintázatul szolgál, melyek az elsajátítandó ismeretanyagoknál erőteljesebben befolyásolhatják a tanulók jogról formálódó képét, joghoz való viszonyát. Előadásunkban egy olyan kutatás első eredményeit ismertetjük, amely célja feltárni, milyen mechanizmusokon keresztül fejleszthető leginkább a felnövekvő generációk jogtudatos viselkedése. A kapcsolódó feltárómunka kevert kutatási módszerek alkalmazásával vizsgálja a rendszer, a szervezet, és az egyéni szintű kapcsolódó kérdéseket. Szakirodalmi tájékozódás és másodelemzések nyomán azt látjuk, a hazai iskolák és pedagógusaik eltérően viszonyulnak a különböző területeket orientáló szabályokhoz. Ezek nyomán felvázolhatók oktatási szempontból releváns szervezeti és egyéni szabálykövetési mintázatok. Utóbbiak jelentőségét mutatja, hogy az elmúlt években több olyan kurrikulum-fejlesztés is zajlott, melyek során a pedagógusok és más szereplők szabálykövetési gondolkodása direkt becsatornázódott az osztálytermi folyamatokba.

Simon Zoltán

**A PEDAGÓGIAI KULTÚRAVÁLTÁS ANTROPOLÓGIAI VIZSGÁLATÁNAK LEHETŐSÉGEI
- SAJÁT KUTATÁS ALAPJÁN -**

A pedagógiai kultúraváltás antropológiai vizsgálatának lehetőségei - saját kutatás alapján –
A tárgyalt pedagógiai kultúraváltás jelenségének vizsgálatát „természetes” iskolai körülmények között végeztem, az iskola mindennapi társadalmi eseményeinek rendes menetében. A helyszín egy olyan miskolci közép fokú intézmény, amely az utóbbi években folyamatos szervezeti és strukturális változtatásokon esett át. A kutatást szakaszosan végeztem, 2015-2017, 2017-2018, 2018-2019 között. Több fázisban megvalósított kutatás alapvetően kvalitatív, olyan kritikai gondolkodással átszótt kutatási probléma, amely kutatási projekthez kötött, az iskolának releváns kutatási kérdéseit tartalmazza, ezeknek a beazonosítására törekszik, a megoldáshoz vezető utat keresi, elméleti, gyakorlati, etikai és társadalompolitikai következményeket boncol. Kutatói státusom beolvadásának formája, mértéke eltérő képet mutat, az insider-outsider kettőségében mozog. A kutatás során egyszerre voltam jelen, mint antropológus, és mint a kutatott iskola tanára, ám ezek a szerepek egymást kiegészítve a mindennapi munkámat antropológiai értelemben tereppé és egyszersmind beavatkozási színhellyé is változtatták. Reményeim szerint a kutatás eredménye újszerűnek tekinthető, mivel képes gyakorlati értelemben is megmutatni, hogy a klasszikusan értelmezett terepmunka mind céljában, megvalósításában és hatásában hogyan valósul meg az iskola mindennapjaiban.

Kasza Georgina

NEMZETKÖZIESÍTÉS ITTHON – EGY KONCEPCIÓ ÉRTELMEZÉSI LEHETŐSÉGEI, MEGKÖZELÍTÉSEI A HAZAI FELSŐOKTATÁSBAN

Az elmúlt közel két évtizedben a nemzetköziesítés itthon (internationalization at home), a kezdeti ellentmondásos értelmezéseket követően, elfogadott megközelítéssé vált a felsőoktatás területén. Az 1990-es évek végén felerősödtek a nemzetköziesítés megújítását sürgető kritikák, amelyek a piacorientált szemlélettel szemben, annak társadalmi hasznosságát, értékközpontúságát helyezték előtérbe. A nemzetköziesítés itthon bár koncepcionálisan nem jól körülhatárolt, annak egyes elemei jól azonosíthatók, mint például az intézményi stratégia, a megfelelő tantervek, valamint a külföldi hallgatói integráció intézményi pillérjei. A kutatás azt vizsgálta, hogy a megközelítés egyes elemei jelen vannak-e a hazai intézményekben, az intézményi logikában. A kutatás kvalitatív módszertanon alapul, adatgyűjtési eszköze a félig strukturált interjúk készítése volt. A kutatás célcsoportjai a felsőoktatási intézmények nemzetközi ügyekkel foglalkozó munkatársai, oktatók és a hallgatói érdekképviselőiben dolgozó, a külföldiekért felelős hallgatók voltak. 2019-ben két (célzottan kiválasztott) egyetemen, kilenc félig strukturált interjút készítettem. A kutatás alapján az látható, hogy a nemzetköziesítés itthon ismert, ám kevésbé elterjedt gyakorlat, egyes elemei változó módon jelennek meg a hazai felsőoktatási intézményekben, és nem átfogó hangsúllyal. A kutatás az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-19-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának szakmai támogatásával készült.

Rábai Dávid

LABDARÚGÓ AKADÉMISTÁK TÁRSADALMI HÁTTÉRVIZSGÁLATA A VIDÉK-FŐVÁROS AKADÉMIÁINAK VONATKOZÁSÁBAN

Jelen vizsgálatunk legfőbb célja, hogy az általunk kiválasztott hat labdarúgó akadémiában (3-3 fővárosi és vidéki intézmény) nevelkedő fiatal akadémisták társadalmi háttérvizsgálatát végezzük el a főváros-vidék utánpótlás bázisainak tükrében. A kutatás legfőbb relevanciája, hogy hazánkban korábban kevesen végeztek ezen populáció körében ilyen részletességében a társadalmi háttérre vonatkozó vizsgálatot (Hadas és Karády, 2001). A kutatásunk módszereként a kérdőíves lekérdezést (N=560) választottuk, az adatokat pedig SPSS-program segítségével elemeztük. A kutatásunk eredményeképpen a vidéki és a fővárosi akadémisták között összességében nincsenek jelentős eltérések a társadalmi háttérrel felmérő területek között, szignifikáns különbséget azonban több kérdés esetében is felfedeztünk a vidéki és a fővárosi fiatalok válaszaiban, mint a szülő vagy testvér/testvérek sportolói múltjával ($p=0,032$), az állandó lakóhely településtípusával ($p=0,034$) és a vallásossággal ($p=0,04$) kapcsolatosan. Más kutatások eredményeivel (pl. Ifjúságkutatások) összehasonlítva már találkozhatunk markánsabb eltérésekkel, például a növendékek férfi szüleinek iskolázottsága vagy éppen a vallásosság területein. Eredményeink segíthetnek megismerni azt a társadalmi háttérrel, amely ezeket a speciális intézményekbe járó fiatalokat veszi körbe, a kutatás komparatív jellege miatt pedig azonosságokkal és különbségekkel is találkozhatunk a fővárosi és vidéki fiatalok feltárt társadalmi háttérét összehasonlítva.

Holik Ildikó

MENTORTANÁROK PSZICHOLÓGIAI IMMUNRENDSZERÉNEK VIZSGÁLATA

A mentortanárokat - csakúgy, mint minden pedagógust - számos stresszhatás érheti munkájuk során. Szembe kell nézniük az önmaguk elé állított követelményekkel, mások elvárásaival, a mindennapi megterheléssel. Fontos, hogy meg tudjanak küzdeni ezekkel a hatásokkal úgy, hogy a személyiségük ne sérüljön, hogy továbbra is hatékonyan láthassák el a munkájukat. A kutatás célja gyakorlatvezető mentortanár szakos hallgatók pszichológiai immunrendszerének vizsgálata. A pszichológiai immunrendszer egy olyan komplex kognitív eszközrendszer, amely védetté teszi a személyiséget a stressz testi-, lelki egészségkárosító hatásával szemben (Oláh, 2004). A kutatást 86 mentortanár hallgató körében végeztük el a Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív (PIK) 80 tételes felnőtt változatával. Kutatásunkban a PIK átlagértéke 254,41 (SD=22,67). Egy korábbi vizsgálattal összevetve (Oláh - Nagy - G. Tóth, 2010) saját mintánk kedvezőbb megküzdési kapacitást jelez mind a nemzetközi, mind a magyar átlagértékeknél. Az alsókálakon a legmagasabb átlagpontszámot a koherenciaérték (az összefüggések megértésére és megérzésére való képesség) és a kitartás tekintetében érték el a vizsgált mentortanárok.

Mezeiné Rumpf Anita

GYERMEKKOR A(Z) (NÉP)ISKOLAI SZEMLÉBEN

A gyermekek világával, a róluk alkotott képpel foglalkozó tudományos kutatások Magyarországon erőteljesen csak az elmúlt néhány évtizedben indultak el. Pukánszky Béla, Szabolcs Éva és társaik gyermekkor-történeti kutatásaihoz illeszkedve ez a feltárás szervesen kapcsolható. Jelen kutatás személyes indíttatású, arra keresi a választ, hogy hogyan és miként jelenik meg a gyermekekről és világukról alkotott kép a(z) (Nép)Iskolai Szemle nevelés-oktatási közlöny, Csurgón, 1881 és 1896 között megjelent számaiban. A kutatás módszere analitikus, feldolgozó jellegű, téma-specifikus tartalomelemzés, sajtótörténeti háttérfeltárással. Az 1800-as évektől a gyermeknevelés új dimenziókat nyitott; a hajlam, az „én” szeretete, az önbecsülés, a szokás, a szoktatás, a példamutatás mind kulcsfogalmakká váltak. A pedagógiai témájú lapok rendszeresen cikkezni kezdtek a család, nevelésben betöltött szerepéről, feladatairól. A vizsgált cikkek eredményei nem általánosíthatóak országos vonatkozás tekintetében, de a szövegek implicit tartalmának elemzésével, egy dualizmus kori, magyar település gyermekképéről korhű körvonalat mutat. „Mivel a pedagógiai lapokat általában gyakorló pedagógusok írták, a család és az iskola kapcsolatát az ő szempontjukból látjuk.”(Nóvik, 2002).

Nyúl Eszter Anna

A „SZÍV TÁBORÁBAN” AZ 1933-AS GÖDÖLLŐI CSERKÉSZVILÁGTALÁLKOZÓ DIPLOMÁCIAI KÉRDÉSEI A VEZETŐK LAPJA C. KORABELI MAGYAR CSERKÉSZPEDAGÓGIAI SZAKLAPBAN

A cserkészmozgalom pedagógiai célja a kezdetektől (1907) a jó állampolgárrá nevelés volt, az alapító Baden-Powell úgy vélte, hogy akire illik a jó cserkész jellemzés, az a felnőttkorban is aktív hűséggel fog a közösségéhez fordulni. A cserkészlet talpraesett fiúkban gondolkodott, akik a béke és a jólét megteremtésére töreksenek hazájukban és a világban úgy, hogy közben nem feledkeznek meg a hazájuk iránti kötelességeikről. A cserkészlet nagy népszerűsége folytán hamar lettek követői Magyarországon, sorra alakultak a csapatok, és az első világháborút követően a hazai és a nemzetközi sikerek csúcsaként 1933-ban Gödöllőn szervezték meg a IV. cserkészvilágtalálkozót, amely nagy diplomáciai sikert jelentett mind a magyar mozgalom, mind az ország számára. A kutatás célja annak vizsgálata, hogyan gondolkodtak a dzsembori szervezése kapcsán a magyar vezetők, hogyan készültek rá, milyen jelentőséget tulajdonítottak Magyarországon a dzsembori szervezési jogának, és milyen magyar cserkészt/ magyar állampolgárt kívántak megismertetni az itt- tartózkodó vendégekkel. A kutatás során a Vezetők Lapja magyar cserkészpedagógiai szaklap cikkei kerültek felhasználásra (Cserkészvezető/Vezetők lapja 1924, 1932, 1933 és 1934 évfolyam).

Thür Antal

A SZÜLŐI MINTA HATÁSA AZ EGÉSZSÉGMAGATARTÁS ALAKULÁSÁRA, ÉS A FIZIKAI AKTIVITÁS IRÁNTI ATTITÚDRE A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS KAPCSÁN

Számos tényező alakítja ki a testnevelés, a fizikai aktivitás, egyáltalán a mozgással eltöltött szabadidő minőségét és mennyiségét és az egészséges életmódszemlélet kialakulását, mely egyben a testnevelés tantárgy és az egészségnevelés fő célja is.

Kutatásunkra előtanulmányként tekintünk. Vizsgálatunkban két általános iskola felső tagozatos diákjai vettek részt. A két iskolatípust korábban összehasonlítottuk a pedagógiai programok, a testnevelés órák helyi szervezése és motoros képességeik szempontjából is, melynek kapcsán igazolást nyert, hogy a multilaterális képzésben résztvevők jobb eredményeket produkáltak. Jelen kutatásban a szülői példa befolyásoló szerepének összefüggéseit vizsgáltuk a testnevelés és a mozgás, az egészséges életmód igény kialakítása szempontjából. Tanulmányunkban kérdőíves módszerrel vizsgáltuk a szülők sport iránti elkötelezettségét, sport múltját és feltételeztünk összefüggést a tanulók tantárgyi illetve mozgás iránti hozzáállásában. Az összefüggéseket a NETFIT tesztrendszeren keresztül a motoros képességekkel is szembe állítottuk és feltételeztük, hogy van kapcsolat a szülői példa és a fizikai aktivitás iránti hozzáállás között.

Eredményeink alapján elmondhatjuk, hogy a szülői példamutatás fontos komponense az egészséges életmód igény kialakításának, ugyanakkor a mai fiatalok igénye, véleménye nemcsak markánsan elkülönül a szülőkétől, de önálló és határozott kifejeződést takar.

Bartalsi Izabella

A SZENTEGYHÁZI GYERMEKFILHARMÓNIA, SZÉKELYFÖLD KULTURÁLIS NAGYKÖVETE

A művészeti nevelés, kiinduló pontja első sorban a saját kultúránk népművészetének megismerése, gyakorlása. A művészet, a zene közösségépítő jellege vitathatatlan. A közös éneklés, zenélés során lehetősége van egy adott közösségnek megismerni egymást, ahol a közösen előadott zenei mű sikeressége minden tag összehangolt munkájának az eredménye, a közösen megvalósított siker, öröm együttes átélése nemcsak azokban a pillanatokban, hanem a társadalmi életben is összekapcsolja őket (Szűcs, 2017). Tanulmányunkban az 1982-től működő Szentegyházi Gyermekfilharmónia munkásságát kívánjuk bemutatni, amely a közösségépítés, a hagyományápolás és a zene szeretetére nevelés, zeneértővé nevelés jeles példája. A zenei közösségben több mint 120 gyermek énekel a kórusban, valamint 40 diák játszik a zenekarban. A tanulmány első részében Szentegyházát mutatjuk be, visszatekintünk a kisváros zenei múltjára, ezt követően a szentegyházi Gyermekfilharmónia megalakulását, a szocializmus éveiben történő működését, majd a rendszerváltás utáni sokrétű tevékenységeire reflektálunk. A továbbiakban elengedhetetlennek találtuk bemutatni Haáz Sándor zenepedagógust, az együttes alapítóját, karnagyát, akinek a pedagógiai és szervezői készsége nélkül nem juthatott volna a kisváros filharmóniája ilyen elismert, világhírű színvonalra, akiket ma „Székelyföld kulturális nagyköveteiként” emlegetnek Európa szerte.

Peshawa Mohammed

A COMPARATIVE VIEW OF KURDISTAN REGION EDUCATION SYSTEM

The Kurdistan Region of Iraq (KRI) is an autonomous region in northern Iraq, bordering Iran to the east, Turkey to the north, and Syria to the west. It is comparable in size to the Netherlands or Switzerland. This study introduces some crucial aspects of education system of KRI. It highlights the history of Kurdish studies in Iraq and the challenges of learners during the rule of Iraqi regimes before the emerging of the region and its own education system. It shows the structure of the ministry of education and its responsibilities along with the ambitions to the future. The study also presents the reforms and improvements to the KRI education system and raised questions on how to best organize the Ministry of Education to support the implementation of the efforts to a better system. High level of centralization, The adopting of European systems of education, the curriculum changes towards prioritizing English language in schools and democratic values are also discussed. It identifies how the school curricula contribute to education system development and awareness of human rights issues in IK, and the challenges it faces. The study also aims to identify the current big challenges of the education system there for instance; the teachers lack the necessary qualities, the low quality of teacher training in universities and lack of in-service teacher training.

Jaskóné Gácsi Mária

A DRÁMAPEDAGÓGIA A KOMPETENCIAFEJLESZTÉS TÜKRÉBEN – SEGÍTSÉGÉRE VÁLIK A PEDAGÓGUSOKNAK?

Mi is az a dráma? E fontos kérdésben nem mindenki tud helyesen állást foglalni. Eddigi tapasztalataim alapján majdnem biztosan állíthatjuk, hogy a drámapedagógiának, drámának a kérdéskörére amolyan irodalom és színház szerelemgyerekeként tekintenek a laikusok, a fogalom pontos meghatározása sok esetben problémát jelent a kérdezettek között. A drámában rejlő rizikófaktorok nem elhanyagolhatók, véleményem szerint két riasztó tényező gátolhatja meg a köznevelési intézményeket ebben, hogy széles körben alkalmazzák. 1977-ben kísérlet indult hazánkban, ahol is a drámapedagógia adta lehetőségeket felhasználva indították el a ma már népszerű drámatagozatot. A cél az általános készségfejlesztés volt, valamint a beszéd-, a mozgás-, a kifejezőkészség szintjének ugrásszerű megnövelése. Az egyik riasztó tényező ebben az esetben akár jogos félelemnek is tekinthető; megfelelő pedagógus nélkül nem tartható meg a láthatatlan kontroll a diákok körül. A második problémát is ebben látom, ugyanis csak megfelelő érzékkel rendelkező pedagógust állíthatunk egy drámaóra vezető szerepébe. A drámaórának nem céltalan, meghatározott terv alapján kell eljutnia a tanulóknak a kiindulási helyzetükből egy probléma megoldásáig, úgy, hogy a tanár látszólag pusztán statisztaként van jelen az óra működésében. Mindennek tükrében érthető, hogy a köznevelésbeli terjedés némiképp gátolt, mivel megfelelő szakember híján a fellazuló iskolai fegyelem problematikája elkerülhetetlen.

Szabóné Kármán Judit

EGY KÉSŐ KÖZÉPKORI ALFÖLDI VÁROS ÉS CIGÁNYAINAK TÖRTÉNETE

A hazai cigányság históriájának tárgyalásához nélkülözhetetlen, hogy minél több településen ismerjük meg történetüket. Kutatásom arra irányult, hogy Debrecen 16-18. századi történetét vizsgálva a város cigányságának múltját feltárjam. Hipotéziseim szerint, mivel Debrecen a késő középkorban már virágzó kereskedőváros volt, messzi földről vonzotta magához az árusokat, állatkereskedőket, s privilégiumai révén lakosai adómentességet élveztek, a cigány kompániák már korán megjelenhettek a városban, s le is telepedhettek. Tevékenységükre a városnak több szempontból is szüksége lehetett az évszázadok során. Levéltári kutatásaim során igazolódtak hipotéziseim. A cigányság a 16. században már letelepedett a városban. Különös forrás rájuk vonatkozóan az 1567. évi debreceni zsinat, valamint az 1552. évi Bihar-vármegyei összeírás, s a város elöljáróinak korabeli feljegyzései. Ez utóbbi, eddig feltáratlan adatok hírt adnak arról is, miképp állt ki a város a hódoltság idején cigányai mellett. Vizsgálataim eredményeképpen egyedülálló anyagokat találtam a cigányság 16-18. századi befogadásának történetéhez. Irodalom Barta Boldi'sar: Rövid Chronica, Debreczen, 1666. Csűrös Ferenc: A Debreceni Diárium Magyar Történelmi Tár, Budapest, 1910. Szendrey István: Debrecen története I. 1693-ig. MVT.VB. Debrecen, 1984. Szerémi György: Epistola de perditione Regni Hungarorum 1545-1547. Regestrum Varadinense (1208-1235)

Bencéné Fekete Andrea

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI TEHETSÉGPONTOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA

Általános iskolás életkorban a gyerekeknél egyre több tehetségterületen felismerhetők a kiemelkedő képességek első jelei. Kutatásom célja, hogy képet nyújtsak az iskolás gyerekek tehetséggondozásának jelenlegi helyzetéről. Magyarországon a tehetséggondozás egyedülálló hálózati rendszerben működik, melynek célja, hogy minden tehetség számára lehetőséget biztosítson adottságainak kibontakoztatásához(Balogh–Mező–Kormos, 2011). Egy korábbi kutatás során(Bencéné,2019) sor került az óvodai tehetségpontok(N=204) vizsgálatára. A jelenlegi vizsgálat során az általános iskolai tehetségpontok működését tártam fel. Dokumentum elemzés során megvizsgáltam a törvényi háttérrel, a Nemzeti Tehetség Programot, és a Köznevelési törvényt. Ezt követően a tehetségpontok dokumentumai alapján(N=1006) arra a kérdésre kerestem a választ, hogy milyen a területi elhelyezkedés, és a tevékenységek. Áttekintettem a specifikus és az általános programokat, a tehetségpontok hatókörét és a hálózati kapcsolatrendszerét. A kutatás fókuszában, a megjelölt tehetségterületek, valamint a hálózati működés vizsgálata állt. A kutatás eredménye arra világít rá, hogy az egyes tehetségpontok elszigetelten működnek. Annak ellenére, hogy a tehetséggondozás számos módjára nyílik lehetőség ebben az életkorban, senki nem vállalkozik a differenciálásra, a gazdagításra és a gyarapításra. Előadásom során javaslatot teszek, hogy milyen módon lehetne hatékonyabbá tenni az általános iskolai tehetséggondozás hálózatos működését.

Harangus Katalin – Horváth Zsófia-Irén – Szentés Erzsébet

FEJLESZTENDŐ TANÁRI KOMPETENCIÁK A MÉRNÖK-TANÁRKÉPZÉSBEN

A tanári kompetenciák olyan képességeket, készségeket, magatartásformákat jelentenek, amelyek felölelik az oktatói, nevelői munka és a szakmai fejlődés azon területeit, ahol a pedagógus sikeresen elláthatja feladatait. A kompetenciák eredményes kialakítása és fejlesztése tehát a tanárképzés kiemelt fontosságú célját kell jelentse. Tanulmányunkban bemutatjuk, hogy a mérnök alapszakos tanárképzős hallgatók megítélése szerint milyen a meglévő és az elvárt szintje azoknak a kompetenciáknak, amelyekkel rendelkezniük kell a tanári szakmájukhoz. A felmérésben azok a hallgatók vettek részt, akik képzésük során már elsajátították a szakmódszertani ismereteket. A mérőeszköz egy kompetencialistát tartalmazott, közöttük az Európai Tanács által javasolt kulcskompetenciákat, valamint olyan hallgatói kompetenciákat és ismereteket, amelyek megítélésünk szerint elengedhetetlenek egy mérnöktanár számára. A kapott eredmények arra világítanak rá, hogy a pedagógusképzésben melyek azok a kompetenciák, amelyeket leginkább fejleszteni kell ahhoz, hogy a hallgatók gyakorló pedagógusként megfeleljenek a szakmai elvárásoknak és kihívásoknak.

Mohr Szilárd

A HONVÉDELMI ISMERETEK I-II. C. TANKÖNYV POTENCIÁLELEMZÉSE

A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter 1942. évi 106.396. számú rendeletével bevezette valamennyi (ekkor még csak fiú) iskolatípusban a honvédelmi ismeretek című tantárgyat az 1942/43-as tanévtől kezdődően. A hómani oktatáspolitikai totalizáló törekvéseit, valamint a Honvédelmi Minisztérium kormányzaton belüli súlyának megnövekedését figyelembe véve nem meglepő a tantárgy bevezetése. (Nagy, 1992) Magához a tantárgynak a tanításához ennek megfelelően már az 1942-es esztendőben kiadásra kerültek az elkészült tankönyvek is. Az első kötet, amelyet a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter a 110.575/1942. számú rendeletével tankönyvnek nyilvánított a gimnázium I-II., a polgári iskola I-II. és a népiskola V-VI. osztálya számára, egy olvasókönyvnek tekinthető, amelyből a diákok a magyar hadtörténelem egyes fejezeteit ismerhetik meg. A kutatásomban azt szeretném megvizsgálni egy potenciálemeléssel, hogy a Honvédelmi ismeretek I-II. című tankönyv mennyiben felel meg a nemzeti nevelésre való törekvésnek, illetve mennyire szolgálja ki a hómani oktatáspolitikai nevelési céljait? Ezt kutatást a könyv kvalitatív kritikai tartalomelemzéses vizsgálatával, valamint az objektivitás érdekében kategóriaképzéssel és így a tartalomelemzésből kinyert információk kvantifikálásával kívánom elvégezni.

Sanaa Saleh

THE CASE STUDY OF EDUCATION SYSTEM IN IRAQ

Iraq is a federal parliamentary republic, according to the Iraqi constitution. It officially consists of eighteen provinces, and the capital of Iraq is Baghdad. Since 2003, the northern part, which is the Kurdish region, has become independent from Iraq. The official language of the country is Arabic, Kurdish, Iraq one of the West Asian countries bordering the Arabian Gulf. The Iraqi Ministry of Education runs the education process in Iraq. According to the UNESCO report, Iraq, in the period before the second Gulf War in 1991, AD had an educational system that is considered one of the best education systems in the region. Likewise, the literacy rate was high in the seventies and eighties of the last century. As the government almost at that time eliminated. Illiteracy through the creation of campaigns to combat illiteracy. However, education suffered a lot because of the wars, blockade, and lack of security in Iraq, as the illiteracy rate has now reached unprecedented levels in the history of modern education in Iraq. The current Iraqi government is trying to remedy this crisis after it has allocated 10% to learning from its annual budget. This essay covers five main areas of education, among them: The historical aspects of education in education in Iraq. Next, it will provide an explanation of the government's role in education, the school system, curricula and grades, and finally teacher education

Pelesz Nelli

**„A GAZDASÁGI NÉPOKTATÁS ÉS A NEMZET JÖVŐJE” - INNOVATÍV REFORMJAVASLATOK
A GAZDASÁGI SZAKOKTATÁS MEGÚJÍTÁSÁRA A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT**

Előadásomban a gazdasági szakoktatás két világháború közötti jelenségeit vizsgálom. Ez az időszak ugyanis, amikor a szeparáltabb, magasabb fokú képzést nyújtó intézmények falai közül kilépve, a tömegigény hatására a gazdasági szakoktatás az alsó- és a középfokú intézményekben is fokozatosan teret nyert, és ez a tanítóképzés tartalmában is éreztette hatását. Az említett időszak a gazdasági oktatás kiemelkedő korszaka, a felső- és középfokú intézmények minőségi és mennyiségi gyarapodásának ideje. Az iskolahálózat bővítését alapvetően a középfokú végzettségű szakemberek égető hiánya indokolta, ennél is nagyobb gondot okozott azonban az alsó fokú oktatásban- vagy még abban sem- részesült tömegek szaktudásának alacsony színvonala. Alapvető mezőgazdasági szakismeretekre szert tenni lehetett ugyan több szintén is, legfontosabb színhelye azonban- a családi gazdaságon túl- mégiscsak az elemi iskola. Aki pedig az ismeretek közvetítésének záloga, kulcsszereplő a gazdasági ismeretterjesztés esetében is: a tanító. A korban számos javaslat született az alsó fokú gazdasági szakoktatás kiterjesztéséről, a szaktudás és közgazdasági szempontok fontosságáról, a tanítók felkészítésének mikéntjéről. Az összes ezekre vonatkozó ismeretet nem foglalhatjuk össze, de kiemelve Becker Vendel szegedi tanítóképző-intézeti tanár ez irányú munkásságát, mintegy összegezhetők a múlt és a jelen dilemmái, melyek alapján a témával kapcsolatos lényegi vonásokat megvilágítani képes szempontrendszer dolgozható ki.

Somogyvári Lajos

EGY DIÁKTÜNTETÉS OLVASATAI: ZÁGRÁB, 1951

Az USA Külügyminisztérium jelentéseit digitalizáló Gale számos olyan forrást tett közzé tematikus gyűjtemények formájában, melyek Kelet-Közép Európa 1945 utáni történetéhez fontos adalékokat szolgáltatnak. A hidegháború kulturális versenyt is jelentett a két blokk között, melyben létfontosságú volt, hogy a két superhatalom minél több információt szerezzen egymás intézményeiről, a sebezhető pontokról, az oktatás-nevelés kérdéseit is figyelembe véve. Amerikai részről sokat megtudhatunk erről, hiszen online kutatható számos dokumentum (a szovjet fél hasonló irányú tevékenységéről ez nem mondható el) – tanulmányom az 1945 utáni új jugoszláv rendszer első nagyobb diákmegmozdulásáról szól, mely a Zágrábi Egyetemen zajlott le 1951. október 31-én. Mindennek amerikai olvasatait mutatom be két konzuli beszámoló és egy CIA jelentés alapján – kevés kívülálló, nem szocialista nézőpontot tükröző forrással rendelkezünk hasonló eseményekről. Ezt szembesítve a tüntetés politikai-szakmai háttéréről szerezhető tudással, kétségek merülnek fel a spontán vagy szervezett jelleget, a párt melletti vagy elleni kiállás módozatait, a diákok és a professzor szerepét illetően. Az így létrejött narratívák az ötvenes évek hidegháborús légkörének jellemző termékei, mely mindmáig többjelentésűvé teszi az eseményeket. Az előadás során szóba kerülnek a tér birtoklásának hatalmi szempontjai, a nézőpontok értelmezést befolyásoló hatásmechanizmusai és a hasonló megmozdulások tágabb kontextusa.

Kovács Edina – Bocsi Veronika

A PEDAGÓGUSHALLGATÓK TÁRSADALMÁNAK BELSŐ RÉTEGZETTSÉGE: TANÁR, TANÍTÓ ÉS ÓVODAPEDAGÓGUS HALLGATÓK VIZSGÁLATA

Az előadás célja, hogy feltárja a pedagógushallgatók szociokulturális sajátosságait, és a felsőoktatási lemorzsolódási kockázatokat. A pedagógusképzésben résztvevő hallgatók kapcsán a vizsgálatok kimutatták, hogy alacsonyabb szociokulturális háttérrel rendelkeznek (Fónai és Dusa 2014). A pályakövetési vizsgálatok alapján tudjuk, hogy a pedagógusok között körében a jobb képességűek, valamint a jobb társadalmi háttérűek körében magasabb a pályaelhagyók aránya (Jancsák 2012, Varga 2007, Watt és Richardson 2008). Elemzésünk során a kutatás adatbázisából leválasztottuk a pedagógushallgatókat (N=691), és ezen belül kialakítottuk a tanár szakosok (N=237), a tanítók (N=330) és az óvodapedagógusok (N=124) almintáját. A pedagógusgaterületeken jellemzően a hallgatók többsége (94-95 százalék az egyes területeken) államilag támogatott képzésben vesz részt. Azonban a tanár szakos hallgatókat jellemzi, hogy a tanulmányokban mutatkozó csúszásuk nem kevesebb, mint a hasonló képzési területre járó, nem tanár szakos hallgatóké. Így a képzésüket már csak költségtérítéssel formában fogják tudni befejezni, hiszen a 12 államilag támogatott félévet a normál ütemű haladás során is kimerítik. Ez – a családok kevésbé jó anyagi helyzete és a diplomaszerezés költségei megtérülésének alacsonyabb volta miatt – lemorzsolódási kockázatot jelent. A 123847 számú projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Drabancz Róbert

NEMZETÉPÍTÉS HATALMI ESZKÖZÖKKEL? A RUSZIN OKTATÁS ÉS KULTÚRA ÜGYE A MAGYARORSZÁGHOZ „VISSZATÉRT” KÁRPÁTALJÁN (1938-1944)

Kárpátalja politikai régióvá szerveződése a 20. század történelmi folyamatainak eredménye. 1938 és 1944 között a terület, a korabeli szóhasználat szerint, visszatért Magyarországhoz. Kárpátalján a legnagyobb népcsoportot a ruszinok alkották, akiket sokféle néven illették a rutén mellett a „magyar-orosz” volt a legelterjedtebb. A magyar politika határozott szándéka az volt, hogy a Kárpátalján abszolút többséget alkotó ruszinokat leválasszák az orosz és ukrán nacionalizmusról és azok a magyar fennhatóság alatt találjanak saját identitást. Előadásomban a Magyarországhoz „visszatért” Kárpátalja ruszin lakosságának nemzetépítés sajátosságait vizsgálom a magyar állami szándék keretrendszerében. A munka célja bemutatni a nemzetépítés új konstrukcióját, melyben egy többségi nemzet próbálja kiépíteni másik etnikai közösség kulturális keretrendszerét. Meglátásom szerint a témával jól jellemezhetővé válik a magyar politika konzervatív reformirányzatának illuzórikus jellege. Prezentációm tudományos kereteit adják a határon túli magyarság társadalomtörténeti kutatásai (Bárdi Nándor, Kántor Zoltán), valamint a Kárpátaljával és a ruszin közösséggel foglalkozó tanulmányok és monográfiák (Csernicskó István, Hodinka Antal, Bonkáló Sándor). Természetes elemként jelenik meg a szövegben az identitáspolitikai környezet, mely segítségével (Huntington, Assmann) jól beilleszthető a téma a nemzetállamok kulturális környezetébe, mely alátámasztotta a politikai tér átrendezésének szükségességét.

Katonáné Kutai Erika

A RÍTUSOK SZEREPE A KÖZOKTATÁS RENDSZERÉBEN

A rítusoknak nem csak a társadalom egészét tekintve van szerepük, hanem a társadalom kisközösségei esetében is. A rítusok jelen vannak az iskolai közösségek életében, s elkísérik az egyént az egyik életszakaszból a másikba. Kutatásom az iskolai közösségek rítusait vizsgálja, szerepüket a közösségek és az egyén kapcsolatában. Manapság a gyerekek többsége a digitális eszközök révén nagyon sok időt tölt a virtuális terek világában, melyben sokkal intenzívebben jelenik meg a bevonódás, mint a tanórákon. A mindennapok tanórái nagyon nehezen veszik fel a versenyt ezzel a világgal, ezért pedagógiai feladatunk, hogy utakat találjunk. Jelen kutatásomban olyan lehetséges utat vizsgállok, amely a mai közoktatás keretein belül ellensúlyozni képes a virtuális világ erőteljes bevonódását, s ez az iskolai közösségek rituáléinak világa. Az iskolai közösségek rítusainak vizsgálata illeszkedik Victor TURNER és Arnold van GENNEP kutatásaihoz, amelyek még az egzotikus társadalmak rítusainak értelmezésére támaszkodtak, de a saját társadalmuk mindennapi életének megértését is célozták. Középiskolai magyartanárként és drámatanárként résztvevője vagyok a közoktatás rendszerének, ezért a terepkutatást tartom az egyik legalkalmasabb kutatási módszernek, hiszen az iskolai rítusokat a maguk természetes közegében lehet a legjobban megérteni. Az iskolai közösségek működése sokkal jobban megismerhető az iskolai közösségek rítusainak segítségével.

Kraker Anna

ÖKOLÓGIAI LÁBNYOM VIZSGÁLAT BUDAPEST TÖBB ÁLTALÁNOS ISKOLÁJÁBAN

Idén Budapesten egy általános iskola kezdeményezésére az egyik tankerületben ökológiai lábnyom mérést végeztek. Összesen 19 iskola, több mint 1500 tanulójának részvételével valósult meg vizsgálat. A tankerület egyik kerületében az ökológiai lábnyom mérete 3,17 gha, a másikon 3,04 gha értéket mutatott. Tanulmányomban azt vizsgálom van-e a tankerületen belül különbség a tanulók ökológiai lábnyomának méretében. Összevetem a mérést kezdeményező intézmény és egy másik tankerületi ökoiskola eredményeit azt vizsgálva, hasonlóak-e. A mérésekben az egész felső tagozat részt vett, de különböző mérőeszközt alkalmaztak, így fontosnak tartom a kérdőívek összehasonlítását. A 2019-es vizsgálat során a WWF ökológiai lábnyom mérő kérdőívét használtuk, a mostani mérés alkalmával a Kötháló hivatalos kérdőívét. Előzetesen négy hipotézist fogalmaztam meg, amelyből egy megegyezik a 2019-es országos ökológiai lábnyom méréshez is szereplővel. Eszerint a vizsgálatban résztvevő ökoiskolákban tanuló diákoknak kisebb az ökológiai lábnyoma, mint azoknak a társaiknak, akik nem ökoiskolába járnak. A második, hogy a vizsgált diákok ökológiai lábnyoma nem tér el az országos mérés átlagától. A harmadik, hogy a vizsgált tankerület két kerületének átlag ökológiai lábnyomában nincs nagy különbség. A negyedik, hogy a vizsgált budapesti tankerület egyik intézményének átlagos ökológiai lábnyoma nem tér el egy másik budapesti tankerület iskolájában mért eredménytől.

Telegdi Attila

INNOVÁCIÓS LEHETŐSÉGEK A MAGYAR GYORSKORCSOLYÁZÁS SZEMLÉLETÉBEN ÉS MÓDSZERTANÁBAN: A HOSSZÚTÁVÚ SPORTOLÓ FELKÉSZÍTÉSI MODELL HAZAI ADAPTÁCIÓJA

A Hosszú-távú Sportolófejlesztési Program (LTAD) egyfajta paradigmaváltás a korábban megismert, a versenysportolók felkészülését irányzó törekvésekkel szemben. Magyarországon a gyorskorcsolya sportágainkban 2003-tól módszeresen az LTAD programra épülő szemléletet, edzéselméletet és módszertant alkalmaztuk saját környezetünkre, amely eredményeképpen a nemzetközi élvonalba kerültünk. A kutatásunk célja annak bemutatása, ahogy az LTAD elveit és módszertanát a rövidpályás gyorskorcsolyázásba bevezettük. Emellett a sportági fejlesztésben megmutatkozó hiányosságok, nehézségek és erősségek, illetve ezen keresztül a jövőkép kerül összevetésre és elemzésre. Dokumentumelemzés során az LTAD programot, a szövetség sportági stratégiáját, négy különböző éves felkészülési programot, és az ezekhez tartozó egyéb edzésterveket dolgoztuk fel. Emellett mélyinterjúkat készítettünk a vizsgált dokumentumokat készítő és azok alapján dolgozó utánpótlás és felnőtt korosztály edzőivel (N=4). Eredményeink alátámasztják, hogy az LTAD programot nem minden területen sikerült teljes mértékben megvalósítani, így a sportág továbbfejlődése nem garantált. A mélyinterjúk azt mutatják, hogy a felkészítést az eddigi törekvéseink ellenére még mindig jellemzően a rövid-távú célok irányítják és nem a hosszú-távú teljességre való törekvés. A szülőkkel történő kommunikáció, a tudatos fejlesztés hiányossága egyértelműen gátolja az LTAD elveinek és gyakorlatának megvalósítását. Egyértelművé vált, hogy hazai rendszerben vannak kihasználatlan lehetőségek. Bízunk abban, hogy ezzel innovatív irányok és módszertan kerülhet a gyorskorcsolya edzőképzésbe, -továbbképzésbe és egyúttal az edzők mindennapi gyakorlatába is.

Mándoki Réka – Hegedűs Roland

IDEGEN NYELVI TEVÉKENYSÉG BEFOLYÁSOLÓ SZEREPE ÓVODAVÁLASZTÁS SORÁN

Számos szakirodalom ír a korai idegen nyelvelsajátítás pozitív hatásáról (Navracsics 2010; Nemes 2019), de vannak ellentétes állásponton lévők is (Babinszky Pál 1983). Így ez a téma erősen megosztja a korai idegen nyelven kutatást végző szakembereket is. Török Balázs (2004) vizsgálta, hogy milyen tényezők befolyásolják a szülőt az óvoda választásában. Ennek alapján készítettünk egy kérdőívet, melyben az óvodában végbemenő idegen nyelvi tevékenységgel, illetve az óvodaválasztást befolyásoló tényezőkkel kapcsolatos kérdéseket tettünk fel a szülőknél. Ezen kívül interjú készült pedagógusokkal és gyermekekkel a témával kapcsolatban. A 2019-ben felvett adatokat SPSS statisztikai program segítségével elemeztük. A vizsgálat során a szülők különböző társadalmi háttérváltozóival vetettük össze az adatokat, így többek között kiderült, hogy a fiatalabb szülők számára fontosabb az idegen nyelv, mint idősebb társaiknak. A városban élő szülők számára fontosabb az idegen nyelvi tevékenység óvodaválasztás során, mint a faluban élőknek.

Hideg Gabriella

ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK ÉS EGYETEMISTÁK PÉLDAKÉPVÁLASZTÁSÁNAK VÁLTOZÁSAI

Bevezetés A XXI. századra a modern telekommunikációs eszközöknek köszönhetően minden percben elérhetőek (always online) vagyunk, bizonyos fogalmak, eredmények és értékrendek többek között ezért átértékelődnek. Ez a változás, mely értékvesztéssel is jár, jelen van az élet minden területén és hatással van a felnövekvő generáció erkölcs-és értékfelfogására.

Anyag és módszer A vizsgálat célja egyrészt bemutatni és elemezni napjaink társadalmában végbement értékváltozásokat. Másrészt képet adni a mai fiatalok példaképválasztási szokásairól. Vizsgálati módszerként a hazai és a nemzetközi szakirodalom feltárásán kívül egy kérdőíves ankét módszert alkalmaztunk. A felmérésben összesen 687 személy vett részt. A vizsgálat 6 ország részvételével zajlott, négy európai– Magyarország, Ukrajna, Románia és Szerbia – és két Európán kívüli – Malajzia és Kenya – országban.

Hipotéziseink: H1: Feltételezzük, hogy a fiatalok jelentős többségének van sportolói példaképe. H2: Feltételezzük, hogy Kenyában és Malajziában szignifikánsan magasabb a sportolói példaképet választók aránya és őket pozitív értékek mentén választják. H3: Feltételezzük, hogy a társadalmi, gazdasági és kulturális eltérésekből adódóan szignifikáns különbségek mutathatók ki a közép-kelet-európai és Európán kívüli országok megkérdezett fiataljainak példaképválasztásában.

Eredményként összehasonlíthatóvá válik a hat ország megkérdezett fiataljainak sportolói példakép választásra vonatkozó szokásai. Tisztább képet kapunk, hogy milyen értékek mentén választanak orientációs személyt a fiatalok.

Moses Njenga – Peter Toth

FACTORS INFLUENCING THE CONTINUING PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TECHNICAL AND VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING TEACHERS IN KENYA: RESULTS OF A PILOT STUDY

While critical for quality, supporting and encouraging Technical and Vocational Education and Training (TVET) teachers to undertake effective Continuing Professional Development (CPD) cannot be achieved without an understanding of the factors that influence their CPD practices. The challenge of quality TVET in Kenya has been attributed in part to the lack of effective CPD among its teachers (Akala & Changilwa, 2018). This study therefore investigated how TVET teachers in Kenya undertake CPD and why they do so as they do. The theoretical framework posits that observed CPD practices are an outcome of three interrelated choices: If to participate, what to learn and how to learn. These choices are in turn influenced by career preferences, career stage, personal attributes and the institutional context. A concurrent mixed methods study design involving a survey questionnaire and oral interviews was applied. In deciding if to participate in CPD activities, career progress is the most popular motivator, followed by a desire to improve content knowledge while leaving the professional motivates a minority. Career stage and the evaluation system influence the choice of content. Learning methods are chosen if deemed helpful, while collaborative learning methods are rare. To a majority, the biggest challenge to CPD is its costs, which are met through personal savings and loans. Other challenges are the lack of time due to heavy workloads and family obligations. Their employer is seen as unsupportive by two thirds of the respondents. Career and professional guidelines that recognize only formal learning discourage informal learning practices. It is recommended that CPD guidelines that reward both formal and informal learning practices be developed.

Molnár György – Orosz Beáta

A DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS INNOVÁCIÓS LEHETŐSÉGEI ÉS KEZDETI TAPASZTALATAI

A napjainkban gyakran emlegetett digitális átállás kapcsolódhat intézményrendszerhez, fenntartóhoz, képzési szerkezethez, technológiai váltáshoz is. Egyik alapját a DOS (2016), a DJP2.0 (2017) és a DigComp2.1 (2016) Uniós ajánlások és keretrendszerek jelentették, ehhez társult múlt év végén a szakképzési szerkezet és intézménytípusok átalakulása. A világjárvány hatására azonnali digitális átállási kényszer következett be, mely megköveteli az alkalmazkodást, módszertani megújulást pedagógusok és tanulók részéről úgy, hogy a megfelelő előkészületek és tervezési folyamatok nem voltak biztosítottak. A cikkünkben bemutatott kutatás a 2 hete jelentkező átállási kényszer kezdeti, legfőbb kihívásait, feladatait mutatja be, egy kvantitatív alapú kérdőíves felmérés alapján. Egyszerű rétegzett mintavétel után 78 fő válaszolt kérdéseinkre. A hallgatók közel 45%-a 6 óránál többet tölt gép előtt, 70% a digitális tanulással töltött idő további növekedésére számít. Sokaknak vannak félelmei is, ők javarészt a nagyobb anyagmennyiségtől, figyelemelterelő tényezőtől, a nehezebb időbeosztástól és motivációvesztéstől tartanak. Többeknek nehézséget jelent, hogy nincs egységes módszertan, több tárgyból módosultak követelmények, amit stresszként élnék meg. A helyzetnek ugyanakkor előnyei is vannak, mint a digitális kompetenciák és az önállóság fejlődése. A hallgatói félelmek megismerése hozzásegít minket ahhoz, hogy tudjuk, miben és milyen módon tudunk hallgatóink segítségére lenni a jelenlegi időszakban.

Kerekes Rita

AZ ÉNEK-ZENE TANÁR SZAKOS HALLGATÓK REKRUTÁCIÓJA A 2015. ÉS A 2018. ÉVI FELVÉTELI ADATBÁZIS ALAPJÁN

A társadalmi változások globalizációs törekvései gyökereiben változtatták meg a tudásról alkotott nézeteinket. Az átalakulás dinamizmusa az oktatás területét tartalmi és strukturális megújulásra készítette. Kutatásunkban arra vállalkoztunk, hogy pedagógusképzés különböző dimenzióin keresztül képet kapjunk a hivatást érintő főbb momentumokról. Az ének-zenei tanárképzés speciális helyzetben van a választható szakok palettáján. A nemzetközi szakirodalom számos esetben az általános tanárok (Oreck, 2004) és tanárjelöltek művészethez való attitűdjén keresztül a módszertan repertoárjának bővítésére (Millican – Helweh, 2019), valamint az alkalmazás hatékonyságára fókuszál (Garvis, 2009). Az ének-zene szakos hallgatók vagy zenepedagógusok merítési, toborzási témája jelen ideig elhanyagolt területe volt a zenepedagógiai kutatásoknak. Empíriánkban a 2015-ös és a 2018-as felvételi adatbázis alapján az ének-zene szakot első helyen megjelölő felvételizők rekrutációs hátterét kívántuk feltérképezni. Analízisünk során nehézséget okozott a vizsgált szak művészetközvetítésben és a pedagógusképzésben jelenlévő rendkívül sokszínű elnevezése. Kutatásunkban leíró statisztikai módszereket alkalmaztunk. A két év adatainak összevetése során a jelentkezések drasztikus csökkenését tapasztaltuk. A középiskolás felvételizők nagyobb arányban jelölték meg az osztatlan képzési szisztémát. A további szakok megjelölése során pedagógusképzést, művészeti, bölcsészeti -, társadalomtudományi területeket részesítettek előnyben. A felvételizők döntő többsége a célintézményben folytatta a tanulmányait.

Roszik Dóra

A KÖZÉPISKOLÁBAN SZERZETT PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI ISMERETEK HATÁSA A NEVELÉSI ATTITÚDRE

A korunkat jellemző gyors ütemű társadalmi változások átformálták a klasszikus családmodelleket és a családról alkotott képünket (Novák, 2009). A szülő-gyermek között megmutatkozó viszony, a felek közötti kapcsolat egyéni megítélése meghatározza a gyermek kognitív, érzelmi és szociális fejlődését, ezzel összefüggésben hatást gyakorol a jövőbeni kapcsolatainak alakítására is (Eigner, 2012). A gyermekkori szocializáció a személyes én felszínre törésével veszi kezdetét, rendkívül fontos tehát, hogy a szülők milyen nevelési stílust alkalmaznak, mennyi tudással rendelkeznek arra nézve, hogy milyen minőségű családi légkör a legalkalmasabb gyermekük ideális szellemi és testi fejlődésének megteremtéséhez (Berghauer & Olasz, 2013). Általánosan felismert, hogy döntően meghatározó a család szerepe az egészséges személyiség kialakulásának céljából, ugyanakkor, bár a 2012-es NAT nevelési elvei között szerepel a családi életre való nevelés eszméje, tananyag szintjén csak a közoktatás azon szakgimnáziumi osztályaiban jelenik meg erre vonatkozó ismeretátadás, ahol a pedagógia és pszichológia kötelező tárgyként szerepelnek (NAT, 2012). Kutatásomban arra keresem a választ, hogy van-e kimutatható különbség a családról, az egészséges személyiségfejlődéshez szükséges szülői magatartásról való gondolkodás tekintetében a középiskolai évek alatt pedagógia és pszichológia oktatásban részesülő, illetve nem részesülő tanulók között. A kutatás empirikus vázát képező kérdőíves adatfelvételre 2019 tavaszán került sor, a vizsgálat kvázi kísérleti csoportját olyan 12. osztályos pedagógiai ágazatos szakgimnazista tanulók képezik N=63, akiknek kerettantervében jelen van a pedagógia és a pszichológia tantárgy, a kontrollcsoportot humán tagozatos végzős diákok alkotják N=55).

Dragony Gábor

„AZ ISKOLÁKBAN MAJD AKKOR LESZ JÓ ZENETANÍTÁS, HA ELŐBB JÓ TANÁROKAT NEVELÜNK...” – KÖZÉP- ÉS FELSŐFOKON NÉPZENÉT TANULÓ DIÁKOK FÓKUSZCSOPORTOS VIZSGÁLATA

Szekunder kutatásom a népzeneoktatás szerepeit vizsgáló primer doktori kutatásomhoz kapcsolódik. A Magyar fiatalok a Kárpát-medencében című tanulmánykötet ifjúságkutatási témakörei alapján a népzeneét tanuló 17-24 évesek jellemvonásait vizsgáltam összehasonlítva az ifjúság korosztály sajátosságaival. Feltételezésem szerint a népzeneét tanulók ugyanolyan nemzedéki problémákkal állnak szemben, mint korosztályukban bárki, a digitális kultúrában való jártasságuk is azonos, és egészségmagatartásuk is hasonlóképpen alakul. Hipotézisem szerint a népzeneész növendékek és hallgatók hagyományosabb értékrendet követnek, más a nemzeti-etnikai attitűdjük, tudatosabb a jövőképük, és a család befolyásoló szerepét, hatásait nagyra értékelik. Két fókuszcsoportban az interjúkkal mélyen feltárhattam nemcsak a számszerűsíthető adatokat, hanem az azokhoz kapcsolódó véleményeket, álláspontokat. A félig strukturált interjú az alapvető demográfiai kérdések mellett vonatkozott a társadalmi reprodukcióra, élethelyzetre és életmódra, vagyoni helyzetre, érték és identitás, közösség, vallás kérdésére. Az interjúk feldolgozását számítógéppel támogatott kvalitatív adatelemzéssel végeztem a MAXQDA szoftver segítségével. Az eredmények szekunder adatbázissal való összehasonlítása lehetővé tette a népzeneész tanulók populációjának megismerését. Megpróbáltam azt is felismerni, megjelennek-e a tanulók válaszaiban, véleményeiben a népzeneoktatás szerepei, azaz céljai, feladatai. Azok, akik a népzeneitanári pályát választják, markánsan megfogalmazták a szakgimnáziumi és felsőfokú intézményi és intézményen kívüli nevelés-oktatás hivatásra, egy szakma gyakorlására való felkészítésének általuk remélt eredményeit.

Novák Ildikó

NYELVTANULÁSI EREDMÉNYESSÉG A TÁRSADALMI, KULTURÁLIS ÉS GAZDASÁGI TŐKE TÜKRÉBEN

A globalizációs folyamatok miatt a fiatalok nyelvtudásának javítása a kutatások középpontjába került. Kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy a társadalmi, kulturális és gazdasági tőke milyen mértékben van jelen a nyelvtanulási eredményesség mögött. A tőkeelméletek (Bourdieu, 1999; Coleman, 1990; Granovetter, 1983; Boudon, 1981) a nyelvtanulási sikeresség kapcsán is érvényesek. A szülők végzettsége, a családból hozott nyelvi készségek illetve a nyelvtudás, mint befektetés gondolata jelen lehet a sikerek mögött. Kutatásunkban az egyes tőketípusok jelenlétének hatását vizsgáltuk az objektív (nyelvvizsga) és szubjektív (önértékelés) nyelvtanulási sikerekre. Kérdőíves kvantitatív pilot kutatásunkat hét debreceni középiskola 105 tanulójának megkérdezésével végeztük el 2018 és 2019 fordulóján. A keresztábra elemzések során három kutatási kérdésre kerestük a választ: 1. Eredményesebb nyelvtanulást várhatunk-e erős társadalmi tőke jelenlétében? 2. Mely kulturális tőkeelemek hatnak a nyelvtanulási eredményességre? 3. Hatással vannak-e anyagi tőkebeli különbségek a tanulók nyelvtanulási sikereire? Az eredmények a csoporthoz tartozás jelentős hatását mutatták. A szülők, különösen az anyák nyelvtudása, valamint a családi könyvtár nagysága, mint kulturális tőke hatása mutatkozott meg a sikerek mögött. Az anyagi tőke csak kismértékű befolyását mértük a nyelvtudás objektív és szubjektív sikerei hátterében.

Oláh Katalin

**A TANTERMEN KÍVÜLI DIGITÁLIS OKTATÁS (2020. 03. 16.) ISKOLAVILÁGÁNAK KUTATÁSA
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A TANULÓK BEVONÓDÁSÁT ÉS AKTIVITÁSÁT SERKENTŐ TANÁRI
MOTIVÁCIÓSTRATÉGIÁRA**

2020.03.16-án a köznevelésben (03. 11-én a felsőoktatásban) olyan rendkívüli helyzet alakult ki a COVID-19 betegség által okozott pandémia következtében, amelyre az oktatás valamennyi szektorában egyidejűleg kellett megtalálni, alkalmazni és továbbfejleszteni a megoldásokat.(NPK,2020) A bevezetés előtt két nappal meghirdetett új oktatási munkarend, a tantermen kívüli digitális oktatás, az intézmények, az ott dolgozó szakemberek elé komplex tanulásszervezési, módszertani és technológiai kihívásokat állított, melyekre elképesztő sebességgel kellett reagálniuk. Kutatásunk egy Somogy megyei kisiskola erre az időszakra vonatkozó nevelési - oktatási tevékenységét, a kapcsolódó munkafázisokat, dokumentumokat tárja fel. A tanulók otthoni digitális infrastruktúrájának feltérképezésén, a kapcsolatteremtésen és online tanulási terek kialakításán túl, jelentős kérdés a diákok bevonása, öntevékeny tanulásra sarkallása és aktivitásuk fenntartása. Ezen potenciális problémakörre kínálhat megoldást a tanári motivációstratégia (TMS) (OLÁH,2019) tudatos tervezése, immár nem hagyományos tantermi körülmények között, hanem az online digitális térben, és nem csupán a pedagógus feladataként, hanem intézményi szintre fejlesztve. A vizsgálat egyszerre értelmezhető iskolavilág (school-wide) akciókutatás-jellegűnek, hiszen intézményfejlesztési céllal a „Nézzük, mi történik a mi iskolánkban?” kérdésre keresi a választ (VÁMOS - GAZDAG,2015.39), valamint self-study típusú akciókutatásként, hisz az elméleti felkészültség gyakorlati tudássá formálódását, annak eddig megfigyelt hatásait, tapasztalatait deklarálja, rendszerbe szerveződését segíti.(COCHRAN-SMITH - LYTLE,1993) A minta nem reprezentatív, de az eset számos tekintetben általános és alkalmazható tapasztalatokat jelenít meg.

Hegedűs Anita

A DIGITÁLIS MÚZEUMANDRAGÓGIA LEHETŐSÉGEI

A múzeumok mint a felnőttoktatási szektor szereplői hosszú évek óta jelen vannak hazánk andragógiai életében. Az új idők azonban új kihívások elő állítják a közgyűjteményeket: a digitális múzeumok képe nem egy távoli jövő, hanem a mindennapok valósága. Az elmúlt években megjelent egy komoly törekvés a digitális múzeumok, s így a digitális múzeumpedagógia, múzeumandragógia megalapozására, kialakítására is (Ruttkay-German, 2017; Káldy, 2020). Ezt a fajta törekvést gyorsította fel a 2020 tavaszán Magyarországon is megjelent koronavírus-válság, mely életre hívott új digitális múzeumandragógiai kezdeményezéseket.

Az előadás célja, hogy bemutassa, milyen trendek, irányok jellemezték ezt a fajta digitális átalakulást a múzeumandragógia szektorában. Az országos és megyei hatókörű, valamint a városi múzeumok által használt különböző eszközök bemutatása, összehasonlítása a célunk: úgy véljük, hogy a modern technikák elérhetőségének köszönhetően az országos és megyei-városi múzeumok lehetőségei (erősebb anyagi és személyi erőforrások miatt a nagyobb múzeumoknak hagyományosan több lehetőségük van színes andragógiai tevékenységek kialakítására) közötti távolságok csökkennek. A hazai múzeumok online felületeinek tartalomelemzésével kívánjuk feltárni a különbözőségeket és hasonlóságokat, egyfajta áttekintést nyújtva erről a nem várt, de lehetőségeket is magában rejtő helyzetről.

Fajt Balázs

**AZ ISKOLÁN KÍVÜLI IDEGEN NYELVŰ TEVÉKENYSÉGEK ÉS A NYELVTANULÁS KAPCSOLATA:
A NYELVTANULÓI ÉRDEKLŐDÉSI KÖRÖK FELTÉRKÉPEZÉSE**

A nyelvtanulás a népszerű tévhittel ellentétben nem áll meg vagy ér véget akkor, amikor a nyelvtanuló kilép a tanteremből vagy befejez egy nyelvi kurzust, mégis sok nyelvtanuló úgy gondolja, hogy egy nyelvkurzuson való részvétel elegendő a magas szintű nyelvtudás megszerzéséhez. A magas szintű nyelvtudáshoz azonban elengedhetetlen, hogy a nyelvtanulók körülvegyék magukat a tanult idegen nyelvvel, és minél többet legyenek kitéve az idegen nyelvi hatásoknak. Jó módszer erre, ha olyan idegen nyelvű tevékenységeket (filmek, sorozatok, videó játékok) választanak, amelyekkel szabadidejükben egyébként is szívesen foglalkoznak. A kutatás elsődleges célja, hogy bemutassa az iskolán kívüli idegen nyelvű tevékenységeket és a nyelvtanulást összekapcsoló elméleti háttérrel. További lényegi eleme a kutatásnak a tudatosság elősegítése is, hiszen a nyelvtanárok számára is fontos, hogy újra és újra tudatosítsák a nyelvtanulóknak azt, hogy ők maguk is aktívan kell, hogy keressék a lehetőségeket a célnyelvhez való kapcsolódásra. Ezért a kutatás további célja annak bemutatása, hogy a kutatók és a gyakorló nyelvtanárok milyen módszerekkel térképezhetik fel a nyelvtanulók idegen nyelvű érdeklődési köreit.

Pusztai Gabriella– Szigeti Fruzsina

A HALLGATÓKRA JELLEMZŐ HALADÁSI UTAK ÉS AZOK JELLEMZŐI

A lemorzsolódási kockázat értelmezése lehetetlen a felsőoktatásban bent lévő hallgatók vizsgálata nélkül. Előadásunkban egy 2018/19-es tanévben felvett, nagymintás hallgatói adatbázist elemzünk (N=2199). Az adatfelvétel nemcsak Magyarország keleti régiójának felsőoktatási intézményeiben (Debreceni Egyetem, Nyíregyházi Egyetem, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola) folyt, hanem kiterjedt Szlovákia, Románia, Ukrajna illetve Szerbia hallgatóira is. Összesen tizenöt felsőoktatási intézmény hallgatója töltötte ki a kérdőívünket. Jelen vizsgálatban a PERSIST 2019 adatbázis elemzése során elsősorban a haladási utak azonosítására törekszünk. A hallgatók saját értelmezései és értékelései alapján három hallgatói csoport rajzolódott ki, melyek a következők: 1) költségtérítéssel, intézmény- és/vagy szakváltók, 2) csúszó-passzíváló, 3) sztenderd hallgatók. Összehasonlítottuk ezekkel a csoportokkal a társadalmi háttérét, a tanulmányok befejezése melletti elkötelezettséget, a felsőoktatási tényezőkkel kapcsolatos elégedettséget, a másokba vetett bizalmi szinteket és a stresszhelyzetekkel való megküzdést. A várakozásokkal összhangban a legkevésbé perzisztensek a csúszó-passzíváló csoport tagjai, ők azok, akik leginkább bizalmatlanok és elégedetlenek a felsőoktatási tényezőkkel. Átlag felett perzisztensek a sztenderd hallgatók, de még náluk is perzisztensebbek a költségtérítéssel, intézmény/szakváltók. Ez utóbbi csoportba tartozók rendelkeznek a legjobb megküzdési stratégiákkal, a másokba vetett bizalmuk átlagos.

Az előadás a 123847 számú projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Szigeti Fruzsina

A DEBRECENI EGYETEM PHD-HALLGATÓINAK VÁNDORLÁSI SZÁNDÉKA

Számos vándorlási folyamattal foglalkozó kutatás középpontjában az áll, hogy a fiatal és magas iskolai végzettséggel rendelkezők vándorlási hajlandósága a legmagasabb. Vizsgálatunkhoz a PSQLMA 2017 adatbázist használjuk, amiben a 2016/2017/2 és 2017/2018/1 szemeszterben aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkező debreceni PhD-hallgatók szerepelnek (N=191). Mivel nem állt rendelkezésünkre egy teljes aktuális névsor a populációról, a kvótás mintavétel révén arra törekedtünk, hogy a minta és az alapsokaság közötti hasonlóság az előre meghatározott szempontok szerint teljesüljön. A minta a Debreceni Egyetem Karaira és a képzési területre reprezentatív, s a 2017-es alapsokaság közel 25 százalékát teszi ki. Munkánk során a Debreceni Egyetem doktoranduszaira jellemző vándorlási potenciál vizsgálatára, s az azt befolyásoló tényezők bemutatására törekszünk. Vizsgálatunkban arra keressük a választ, mennyire jellemző a debreceni PhD-hallgatókra a vándorlási szándék illetve, hogy mi az alapvető különbség a potenciális vándorló és a vándorlástól elzárkózó PhD-hallgatók között? A kérdések megválaszolásához fontos ismerni a doktoranduszok demográfiai jellemzőit (nem, életkor, családi állapot), szocioökonómiai státuszukat (szülők iskolai végzettsége, lakóhely településtípusa, anyagi helyzet), az elvándorlás ellen ható kapcsolati beágyazottságukat (lokális közösséghez tartozás, családi/baráti viszonyrendszer) valamint az elvándorlást segítő kapcsolatrendszerüket, melyet Sik (2018) migrációs buroknak nevez, valamint a mobilitási forrásait (idegen nyelv használata, korábbi külföldi tapasztalat, külföldön jelenlévő kapcsolat). Eredményeink azt mutatják, hogy a debreceni PhD-hallgatók beágyazottsága az elvándorlás ellen hat, míg a migrációs burok az elvándorlási szándékot erősíti.

Malatyinszki Szilárd

EXPERIENCING DIGITAL EDUCATION

In my research, I sought the answer to the question of how the continuation of Hungarian public education in digital distance education - due to the situation created by the virus - affected teachers, students and parents. We were the first to ask teachers about the experience of digital education with the help of a questionnaire survey by type of institution and settlement. I also consider the preparations and the way of implementation to be important. In our research, preparedness, preparatory work for education, and balance with family life appear first. The second part of our research shows the attitude of parents towards digital education. In this, we asked about their technical background, timeframes and methodological knowledge, in addition to providing subjective feedback on how the digital way of distance learning can be developed. Our research aims to explore, in a non-representative way (the size of sampling above of 300 reply/category), the feedback that comes from the community of educators and parents. In connection with these feedbacks, we want to provide support to developers, decision-makers and education organizers on the means to achieve greater impact and the needs of the actors in the system. We want to present a positive vision and trust that this transitional situation will mobilize energies that will invigorate traditional education methodologies and embrace 21st century methods in education.

Kiss Zoltán – Bognár József

AZ UTÁNPÓTLÁSKORÚ LABDARÚGÓK SZEMÉLYISÉGÉT ÉS SPORTOLÓI KARRIERJÉT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA HAZAI ÉS HATÁRON TÚLI AKADEMIÁKON

Az elmúlt években a határon túl is létrejöttek olyan labdarúgó akadémiák, melyek a magyar nemzetiségű fiataloknak nyújtanak magas színvonalú képzést, így esélyt adva a számukra, hogy idővel a magyar labdarúgó válogatottban bemutatkozhatnak. Ismert, hogy a sporton kívüli tényezők is hatással vannak a sportolók fejlődésére. Vizsgálatunk célja, hogy összehasonlítsuk a hazai és a határon túli edzők, sportolók és szüleik véleményét abban, hogy mely sporttevékenységen kívüli faktorok mutatnak jelentős hatást a fiatal labdarúgók sportolói pályafutásának kiteljesedésére. A vizsgálatot Magyarország öt kiemelt akadémiájában, valamint három határon túli akadémián végeztük el. A kutatás folyamán a zárt végű kérdőíveket edzők (N=79), labdarúgók (N=474) és szüleik (N=322) töltötték ki. A minta jellemzéséhez leíró statisztikát, az alminták közötti különbségek bemutatására varianciaanalízis vizsgálatokat alkalmaztunk ($p < 0,05$). A sikeres pályafutást segítő tényezőket vizsgálva megállapítható, hogy egyöntetűen minden résztvevő fontosnak jelölte az edzésen való pontos megjelenést ($M=3,75 \pm 0,46$). A hazai edzők az öltöző tisztaságának ($F=3,92$; $p=0,002$), a határon túli edzők viszont a kollégiumi szobák rendjének ($F=5,63$; $p=0,000$) tulajdonítottak nagyobb jelentőséget. A határon túli sportolók jelentősen alacsonyabb értékkel jellemezték az iskolában való pontos megjelenést ($F=23,582$; $p=0,00$), mint a szüleik. A vizsgálat eredményei alapján elmondható, hogy fontos szerepet kapnak azok a sportolók személyiségvonásait alakító pedagógiai szituációk, melyek hatással lehetnek a későbbi karrierjükre. Továbbgondolásra érdemes az a problémakör, hogy a tehetséggondozásban részt vevő személyek milyen mértékben tulajdonítsanak jelentőséget a fiatal labdarúgók sportszakmán túli magatartásformáinak.

Székely Csilla Imola

KÍSÉRLET A KOKAS-MÓDSZER ELEMEINEK INTERDISZCIPLINÁRIS ALKALMAZÁSÁRA

Kokas Klára zenepedagógus, zeneterapeuta, zenepszichológus (1929-2010) őszinte kíváncsisága, nyitottsága a gyermeklelkek felé, zenebefogadási, zeneábrázolási módszerei, komplex művészetpedagógiája kihajózhat – miért ne? – a pedagógia különböző területeire, oda, ahol valaki társul szegődik tanítványai személyiségfejlődéséhez, oda, ahol szoros emberi kapcsolatok segítenek a helyes önkép és önismeret kialakulásához, bárhova, ahol a nevelés és a szeretet egyszerre van jelen. Kokas Klára ilyen mester, akiben volt elég alázat ahhoz, hogy olykor a gyermekek tanítványává váljon. Tanult tőlük, leplezetlen kíváncsisággal kérdezgette őket, fokozhatatlan figyelemmel követte mozdulataikat, rezdüléseiket, szótlán üzeneteiket. Kokas Klára elsősorban nem zenével, hanem a lelkekkel foglalkozott, a rábízottak lelki fejlődésén dolgozott. Zenével érzelmeket ébresztgetett, feszültséget oldott, kapcsolatokat erősített, alkotásokat inspirált. A zene is fontos, de a gyermek, az ember még fontosabb. Minden róla szól. A zene is, a zenére való átváltozás is, a kérdések, a válaszok is. Elemezzük együtt Kokas Klára pedagógiájának kulcsszavait egyenként, és vonatkoztassuk a pedagógia különböző területeire, sőt egészére. Kulcsok ezek valóban, ajtókat nyitogató kulcsok az egyénibe, hogy az egyének egy időre közösséggé váljanak, együtt alkossanak, keressék a szavakon túli önkifejezést, a szunnyadó tehetséget, a végtelenül személyeset. Alternatív kommunikációs forma ez, az empátia magasiskolája – a gyermekség evangéliumi szempontjai szerint. Együttgondolkodásunk célja megfogalmazni a Kokas-pedagógia interdiszciplináris elemeit, lehetőségeit, az iskolai oktatásban más tanórákon is használható pedagógiai módszereit, eszközeit. Ugyanakkor kísérletet teszünk inspiráló gyakorlati ötletekké formálni azokat.

Sitku Krisztina

HARMADIK MISSZIÓS KÖZÖSSÉGI SZEREPVÁLLALÁS ÉS SZOLGÁLATI TANULÁS

Az egyetemek harmadik missziós közösségi szerepvállalásának (community engagement) pedagógiai formája a szolgálati tanulás (service learning, McIlrath et al, 2016). Ez az egyetem és a helyi társadalmi szereplők által közösen kivitelezett oktatási program, melyben a tanulási célok és a közösségnek nyújtott szolgáltatások eredményei egyensúlyban állnak (Furco, 1996) és számos területen fejlesztik a hallgatót (Celio, Durlak & Dymniczki, 2011). Fel lehet-e használni egy egyetem meglévő közösségi szerepvállalási tevékenységeit a szolgálati tanulásra? Kutatási kérdésünk megválaszolására a Dunaújvárosi Egyetem harmadik missziós gyakorlatát választottuk, melyről korábbi kutatásaink kimutatták, hogy azok (Sitku, 2019; Balázs et al, 2020) már eddig is olyan tapasztalati tanulási lehetőséget biztosítottak a résztvevő hallgatók számára, mint az önkéntes munka és a szakmai gyakorlat, és sokféle hozzáadott értékkel gazdagították őket (Sitku, 2020). A 2019. évi aktivitásokat alapul véve, intézményi dokumentumok elemzésével és félig strukturált interjúkkal gyűjtöttünk adatokat. A szolgálati tanulás feltételeit a Europe Engage projekt meghatározása és az európai gyakorlatot felmérő kérdéssora (McIlrath et al, 2016), valamint a National Youth Leadership Council minőségbiztosítási ajánlásai (NYLC, 2011) alapján állapítottuk meg. Eredmények: az egyetem tevékenységei megfelelnek a közösséggel való együttműködés és a problémakezelés feltételeinek, ám a partneri bevonódás mélyítendő és hiányzik az egyetemi kurzusokhoz való hozzárendelés. Szakmai gyakorlati keretek között számos jógyakorlat alakult már ki, melyek viszont az alsóbb évfolyamok felé bővítendőek és a külső partner bevonásával reflexió biztosítása szükséges.

Gréta Marosán

CULTURE-BASED AND CREATIVE ECONOMY PROGRAMS INSPIRED BY LOCAL INTELLECTUAL, BUILT AND NATURAL HERITAGE

The European Union has significant role in the development of culture-based and creative industries (Európa Pont 2016), which aim is developing the economy and boosting job creation (Austrian Institute 2016) by using the diversity of local culture. The importance of supporting the sustainable local culture, is declared by Law CXL of 1997, about Museum Institutions, Public Library Services and Public Education, which Chapter 76. § (3) include culture-based economic development (Kary et al. 2018) as one of the basic public cultural services in Hungary. While internationally several studies have been conducted about good examples of cultural and creative economic development (Andersson, 1985), in Hungary has not been carry out any complex analysis yet. Moreover, theoretical researches with specifically public culture approach are not typical either, thus the aim of my research is collecting well-functioning initiatives in the county of Hajdú-Bihar. In the empirical research, the assumptions are evaluated by the responses of representatives operating cultural or creative programs in the county. The four hypotheses cover the topics of appearance, settlement embeddedness, networking and social responsibility. Furthermore I present a CSWOT analysis of cultural and creative industrial products and services in Hungary, in order to give a complex picture of its function. On the one hand, the theoretical significance of the research is the definition of the concepts characteristic of the topic and the collection of the interpretations so far, on the other hand, the practical importance of the research is given by the compilation of initiatives based on the cultural or creative economy currently operating in the region and the case descriptions obtained from the interview analyzes.

Hrabéczy Anett– Csók Cintia

FELSŐOKTATÁSI HALADÁSI UTAK A KÖZÉPISKOLA ÉS PÁLYAVÁLASZTÁS TÜKRÉBEN

Korábbi kutatási eredmények alapján a képzésből való kiábrándulás problémaköre a középiskola pályaaorientációs diszfunkciójára, s a tanácsadásban részt vevők felsőoktatási rendszerrel és munkaerő-piaci esélyekkel kapcsolatos ismereteinek hiányára, pontatlanságára mutat vissza (Pusztai, Kovács és Hegedűs, 2019). Jelen kutatásunkban a középiskolai időszakra, a különböző jogcímenek kapott többletpontokra és a továbbtanulási motívumokra fókuszálunk. A CHERD-Hungary kutatócsoport NKFI-kutatásának keretében, a felsőoktatásban bentlévő hallgatók körében végzett kérdőíves kutatás 2199 fős adatbázisát (PERSIST 2019) felhasználva végeztük elemzéseinket, amely adatfelvétel az Európai Felsőoktatási Térség egyik legkeletibb felsőoktatási régiójában történt. A vizsgálat során klaszterelemzéssel a hallgatók három csoportját alakítottuk ki, s ezek mentén vizsgáltuk a felsőoktatásba belépést megelőző időszakot. Eredményeink alapján a középiskola fenntartója, a hallgató által látogatott szak felvételi rangsorban elfoglalt helye, a többletpontok, valamint a pályaválasztást befolyásoló tényezők mind összefüggést mutatnak a vizsgált hallgatók tanulmányi előmenetelével. Eredményeink segítséget jelenthetnek a felsőoktatásba érkező hallgatók hatékonyabb lemorzsolódás elleni védelmének kialakításában, mind a köz- és felsőoktatási intézmények, mind a pályaaorientáció szempontjából. „Az előadás a 123847 számú projekt keretében készült, ami a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K-17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.”

Gál Enikő

GIMNÁZIUM – PIRKADATTÓL ALKONYATIG

Az előadás a Nagylétai Gimnázium – pirkadattól alkonyatig címet viseli. A kutatás célja az egykori Nagylétai Gimnázium létrejöttének, működésének és a megszűnés körülményeinek feltárása. Számos kötet és tanulmány jelent meg annak érdekében, hogy az iskolatörténeti kutatásokat elősegítse (Mészáros, 1983; Bajkó, 1976; Regős, 1976; Kisfaludy, 1987; etc.). 1970-ben született meg Létavértes, két település egyesüléséből, majd 1996-ban városi rangra emelkedett. A város oktatásügyének első adata 1569-ből való. A településen az általános iskola mellett 5 tanéven keresztül gimnázium is működött, jogutódja a Derecskei I. Rákóczi György Gimnázium, Szakgimnázium és Kollégium. A kutatás során három kvalitatív kutatási módszerrel fogunk vizsgálatokat folytatni: Dokumentumok feltárása, levéltári kutatások: A kutatás első szakaszában feltárjuk az iskola alapításáról, fennállásáról fennmaradt dokumentumokat, megvizsgáljuk a levéltári forrásokat. Narratívumok összegyűjtése mélyinterjú által: Olyan személyekkel készítünk interjúkat, akik tanultak, vagy tanítottak a néhai gimnáziumban. Kérdőív volt tanulókkal és pedagógusokkal: A kérdőív segítségével mérhető és elemezhető eredményeket kapunk, amelyek elősegítik az alaposabb vizsgálatokat. Fontos a valaha működött intézmények történetének feltárása, erősítve a település összetartozás-tudatát. A gimnázium fennállásáról és működéséről a korábbiakban még nem készült összefoglaló tanulmány, így ez a kutatás egy hiánypótló munkaként jelenik meg.

Szűcs Tímea

ZENETANULÁS MINT ESÉLYNÖVELÉS

A 21. században számos tanulmány foglalkozik a zenetanulás pozitív társadalmi hatásaival. Kutatásunkban egy speciális szegmensét vizsgáljuk ennek a területnek: a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeit és lehetőségeit kutatjuk a zenetanulás eszközrendszerén keresztül. Hazánkban is egyre több iskolát alapítanak, amelyek kifejezetten a hátrányos helyzetű gyermekek tehetséggondozásával foglalkoznak. Ilyen a Snétberger Zenei Tehetségközpont, a Rajkó-Talentum Alapfokú Művészeti Iskola, Zene- és Táncművészeti Szakgimnázium és a Szimfónia program. Úgy véljük, hogy ezek az intézmények és programok sokat tehetnek a hátrányos helyzetű gyermekek fejlődéséért és sikeréért. Esélyteremtést, kitörési lehetőség biztosítását jelentheti számukra a zenélés által. Kutatásunkban azokat az objektív tényeket és körülményeket keressük, amelyek szerepet játszottak abban, hogy ezek a gyermekek részt vehetnek ezeknek a speciális intézményeknek a programjaiban. Vizsgálatunkban kvalitatív, félig strukturált interjúkat készítünk a képzésben részt vevő hátrányos helyzetű gyermekekkel és tanáraikkal egyaránt. Célunk, hogy a tapasztalatok feltérképezésével lehetőséget biztosíthassunk a hátrányos helyzetű gyermekek számára egy magasabb társadalmi státus eléréséhez.

Nyíri Csilla

A PÉCSI KERESKEDELMI ISKOLA TANÁRI TESTÜLETÉNEK VÁLTOZÁSA A II. VILÁGHÁBORÚ HATÁSÁRA

A 19. század társadalmi szerkezetének átalakulása, a polgárosodás magával hozta a szakképzés polgári formáinak előretörését, minden iskolatípus tananyagába bekerültek a kereskedelmi, pénzügyi, számviteli, könyvelési ismereteket nyújtó tantárgyak. Az élénkülő kereskedelmi élet szükségessé tette az első kereskedelmi szakiskola létrehozását. A gyakorlati irányú gazdasági középiskolákról szóló 1938.éviXIII.tc.1.§. alapján a gyakorlati-szakmai irányú középszintű iskolákat egységesítette és létrehozta a négy évfolyamos kereskedelmi középiskolát. Előadásomban az ezt követő változásokat vizsgálom a Pécsi Kereskedelmi Iskola tekintetében, mellyel feltárom, hogy ezeket a reform intézkedéseket, hogyan tudták bevezetni, életben tartani a második világháborút követő időkből. Vizsgálom, hogy az 1938-as szabályozást követően az iskola tanulóinak, tanárainak összetétele miként alakult. Mivel a '38-as törvény csak a 1940/41-es tanévtől vezetett be változásokat, ezért az 1938-1940 tanévek előzményként szolgálnak, összehasonlítási alap. Bemutatom, hogy a tanári testület összetétele miként alakult az 1938-as törvény létrehozásakor, hatályba lépésekor és a II. világháború hatására. Részletezem a tanári testület nemi arányát, képzettségét, alkalmazásának körülményeit, valamint, hogy milyen osztályokban tanítottak. Vizsgálatomban az iskolai évkönyvek, mint primer források elemzése, statisztikai összehasonlító bemutatása, forráskritikai taglalása a meghatározó. Másodlagos forrásként a korszak eseményeit feltáró, történeti központú munkákat vizsgálom, mellyel az iskola életében bekövetkező változásokat hasonlítom össze. Nagy Adrienn: A felső kereskedelmi iskolák fejlődéstörténete Magyarországon (1867-1945), Kaposi Zoltán: Magyarország Gazdaságtörténete

Judit Herczegh

ICT AS A CAPACITY BUILDING TOOL IN UNIDEB INSTITUTE OF EDUCATIONAL STUDIES AND CULTURAL MANAGEMENT

Our aim is to track the establishment of community learning forms and the development of communication in the mirror of a medium defined by the internet in our higher educational system at formal and informal communication's ways. In the comprehension of our society the effects of electronic, info-communicational devices play an important role, however the most instructive way is to follow and to understand the changes of social life in the mirror of internet. Internet and computer have become part of individual socialization. ICT elements are able to come forward with society forming strength, since structure, differences are made, transform, contacts are built up and demolish. Space created by ICT devices adjusts to the traditional social fault lines (Herczegh 2014). Community networks are the scenes of communication and information stream, which provide learning functions not only in socializing respects. Several international and Hungarian scientific researches are examining the effects of the computers and the Internet on social structures, economy or even on the individual and in that case: education and higher education. Basically, ICT is no longer used only for educational administration but also in the whole pedagogical process (Byungura et.al. 2016). It is becoming increasingly prominent to build human and ICT infrastructure capacities at universities from policy to implementation level. Using a critical discourse analysis, this study investigates the articulation of ICT capacity building strategies from both national and institutional ICT policies (Byungura et.al. 2016). We're going to present in our lecture how easily can build social connections between Students and Educators with the help of ICT devices and social media platforms.

Herczegh Judit– Halász Dániel

ONLINE JÁTÉKOS KÖZÖSSÉGEK AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOMBAN

Előadásunkban célunk a közösségi és kulturális tanulási formák egy speciális megjelenésének, az online játékos közösségeknek a nyomon követése. Úgy gondoljuk, hogy az ikt eszközök az egyéni szocializáció részét képezik. A család az elsődleges, az iskola pedig a másodlagos szocializációs szintér, így az információs társadalmat tekintjük a harmadik szocializációs közegnek, amelynek nagy előnye - különösen a mostani fiatalok számára - hogy míg az iskola csak tanuló éveink alatt közvetít mintákat és értékeket, addig az információs társadalom a családhoz hasonlóan egy élethosszig tartó formálódást biztosít (Herczegh 2014). Danah M. Boyd, Nicole B. Ellison 2007-es Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship c. munkájukban három kritériummal határozzák meg a közösségi hálózatokat: lehetővé teszi az egyéneknek hogy (1) nyilvános vagy félig nyilvános szakosított oldalt hozzanak létre egy behatárolt rendszerben, (2) összekösse azokkal a felhasználókkal, akikkel kapcsolatban vannak (3) megnézhessek és áttekinthessék kapcsolataikat és mások kapcsolatait a rendszerben (Boyd-Ellison 2007). A közösségi hálózatok a kommunikáció és információ áramlás valamint a közösségek építésének terei, amelyek nem csupán szocializációs szempontból látnak el tanulási funkciókat. Az online játékokban szerveződő közösségek a játék platformján keresztül konkrét ismereteket és társas viselkedési szabályokat sajátítanak el direkt módon, ugyanakkor a játékos közösségek valamint maguk a játékok is multikulturális olvasztótégely hatásuknak köszönhetően sajátos információáramlást, nyelvezetet és közösségi kommunikációt alakítanak ki. Előadásunkban a Sid Meier's Civilizations játékplatform kulturális és információs tanulási hatásait mutatjuk be.

Boros Julianna – Pápai Boglárka

CIGÁNY, ROMA NŐK A SIKER ÚTJÁN

Előadásunkban célja 20 cigány, roma származású nő élettörténetének elemzésének bemutatása. Az önvallomások, szubjektív módon a válaszó cigány, roma nők életeseményeinek, értékeinek, elveinek és jövőképeinek bemutatása. Diverse Youth Network „Lépj cigányútra!” című programjának keretében új kezdeményezésként „önvallomás kötetek” elkészítésére vállalkoztunk. A kötetek (2 db) missziója cigány, roma nők, mintaadók, példaképek számára lehetőséget teremteni élettörténetük szubjektív bemutatására, szerepvállalásra, küzdelmeik és sikereik reprezentálására főként a következő generáció számára, akik napjainkban cigány, roma közösségek tagjai, fiatal cigány, roma lányok és asszonyok. A cigány, roma közösségek fiataljainak szükségük van mintaadókra, példaképekre, akik új utakat mutatnak számukra az iskolába és a munka világába. Fontosnak tartjuk, hogy a kötetek szereplői elsősorban olyan cigány, roma nők, akiknek cigány, roma identitása önazonossága részét képezi, továbbá legalább közép fokú, de lehetőség szerint felsőfokú tanulmányokat végeztek és a cigány, roma közösséggel való kapcsolatuk aktív vagy romákért tett munkásságuk kiemelkedő. Nincs két egyforma történet, mindenki a saját útját járva, különböző családi háttérből érkezve, eltérő és sok esetben hasonló problémákkal megküzdve érte el céljait vagy még mindig törekszik céljai és álmai megvalósítása felé. Kutatási elemzésünk egyediségét adja, hogy nem interjúk készültek az interjúalanyokkal, hanem arra kértük őket, hogy írják meg élettörténetüket, mutassák be önmagukat azzal a céllal, hogy életútjukat megismertethessük cigány és nem cigány hátrányos helyzetű nőkkel.

Hornyák Ágnes

A ZENE A TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ SZOLGÁLATÁBAN

A társadalmi innovációk létrejötte és annak terjedése közösségi tanulással jár, amely során a kihívással szembenéző közösség -fókuszban egy kiemelkedő tagjával „local hero”- megtalálja a megfelelő információkat egy adott problémára vonatkozólag, miközben megújítja önmagát és környezetét. A közösség erejével, korábbi információkat vegyítve az új elemekkel eddig ismeretlent hoz létre, amelyet a hálózatosodás révén elterjeszt. Az alulról jövő innovációk természetét megvizsgálva jól látható, hogy érzékenyen reagálnak az őket ért térségi kihívásokra, amelyeket helyi szinten igyekeznek orvosolni, megoldási utakat kialakítani. A társadalmi innovációk fennmaradásának feltétele az, hogy át kell törni a lokális hálózatot ahhoz, hogy elterjedjen és hatásossá váljon (Kozma, 2018). A non-formális oktatás lehetőségeként a zenei ízlésformálásnak széles terepét adják a tanítási órákon kívül folytatott zenei tevékenységek (Váradi, 2015). Ezért fontos kérdés annak a megvizsgálása, hogy napjainkban milyen tényezők befolyásolják annak az igényét, hogy kialakuljanak olyan közös zenélésre, éneklésre szolgáló lehetőségek, alkalmak, amely egy közösség életét gazdagíthatják. Munkám során azon innovációk kialakulására és természetének vizsgálatára fókuszálok, amelyek „alulról” kezdeményezve, azaz egy adott közösség igényének kiszolgálására jöttek létre. Ezzel összefüggésben egy hátrányos helyzetű térség (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kórusának életén keresztül mutatom be a jelenséget, amely évtizedekkel ezelőtt képes volt utat törni a magas szintű kultúra képviseletében, és partneri kapcsolatairól révén olyan hálózatot hozott létre helyi és nemzetközi viszonylatban, amely fennmaradását folyamatosan képes biztosítani.

Mrázik Julianna

A KOLLEGIÁLIS REFLEXIÓ

Az előadás a reflexió-típusok közül a kollegiális reflexiót vizsgálja. Fogalmi elhatárolást tesz a kérdéskörben és egy tantermi vizsgálat mentén mutat példát a kollegiális reflexió megvalósulásra. Rámutat a kollektív reflexió fajtáira (a technikai, a párbeszédbeli, és a kritikus), ezek szerepére a pedagógiai praxisban és azokra a lehetőségekre, amelyek során a reflexió mint eszköz alkalmazható. A reflexió fogalmát Schön (1983) és Dewey (1903) nevéhez kötik. A tanulmány kiindulópontja Dewey gondolata (1933:78), amely arra utal, hogy nem a tapasztalatból, hanem az arra adott reflexiókból tanulunk. Számára a reflektív tanítás a tudatos tanításnak felel meg, szemben az intuitív, rutinszerű tanítással. Ez az előadás a reflexió tevékenység kiterjesztését vizsgálja, azt az esetet, amikor nem az oktató, hanem az együttműködő tanártársak, kollegiális reflexió révén adnak visszajelzést a tevékenységre. A kutatói kérdés úgy megfogalmazható, hogy mi a szerepe a mások által nyújtott reflexióknak. Ennek megválaszolása végett szükséges áttekinteni, milyen fajtái vannak és milyen céllal hasznosíthatók ezek a reflexiófajták, hogyan elképzelhető ezek implementációja a tantermi folyamatok során. A vizsgálat módszertana a résztvevő megfigyelés során keletkezett esettanulmány, vonatkozó időtartama egy akadémiai szemeszter, résztvevői egyetemi oktatók és tanárszakos hallgatók voltak, következtetései a reflexió eszközként való alkalmazására alkalmasak.

Buda András

DIGITÁLIS OKTATÁS KORONAVÍRUS IDEJÉN VALÓSÁG VAGY UTÓPIA?

Bár a távoktatás gyökerei a XIX. század közepéig nyúlnak vissza (Horton, 2001), Magyarországon az 1970-es években vált igazán ismertté a fogalom (Kovács 2006). A meghatározások a technológiai fejlődés következtében folyamatosan módosultak, gyökeres változást azonban csak a digitalizáció indukált. Az új eszközök és főleg az internet megjelenése rendkívül kiszélesítette a lehetőségeket, korábban elképzelhetetlen megoldások álltak a tanárok és a tanulók rendelkezésére. Kialakult az e-learning, melyre egyes szerzők (pl. Galagan, 2000; Zhang – Nunamaker, 2003) egyenesen az oktatás forradalmaként tekintettek. Kezdetben nagyon sokan, sokféle területen szerveztek e-learning-nek nevezett képzéseket, de ezek nagy része valójában nem volt több, mint a meglévő tananyagok konvertálása a digitális térbe. A végeredmény éppen ezért nem egyszer okozott ellenérzést a tanulóknak, és sokszor a tanároknak is (Mandinach 2005; Dror 2008). Az új lehetőségeket adekvátan kihasználó képzések csak lassan kezdtek terjedni és a kezdeti fellángolás után a legtöbb helyen az e-learning megoldások helyett inkább a blended learning képzéseket vezették be. A koronavírus járvány miatt meghozott korlátozások következtében a felsőoktatásnak és a közoktatásnak napok alatt kellett átállni a digitális „távolléti” oktatásra, a pedagógusoknak olyan megoldásokat kellett pillanatok alatt kidolgozni és bevezetni, amelyek egyáltalán nem igényelnek személyes találkozást. Az előadás azt kívánja elemezni, hogy hogyan tudtak a pedagógusok megfelelni ennek a kihívásnak, illetve hogy a most szerzett tapasztalatok hosszú távon mennyire segítik majd a digitális, illetve e-learning-es megoldások beépülését a pedagógusok gyakorlatába.

Szerencsés Attiláné Ladnai Anita

A POSITIVE EDUCATION (PE) INDIKÁTORAINAK MEGJELENÉSE A BOLDOGSÁGÓRA PROGRAMBAN

A Boldogságóra program létrejöttét a gyermekek érzelmi intelligenciájának és pozitív gondolkodásának fejlesztése ihlette. Alkotói a pozitív pszichológia iránymutatásait felhasználva hozták létre annak gyakorlati megvalósulását a közoktatás különféle korosztályai számára. 1 A Positive Education (PE) elméleti kereteit és gyakorlati eszköztárát az oktatás számára Seligman és mtsai hívták életre és dolgozták ki. Adaptálásának sikereit tudományos mérések eredményei támasztják alá, melyek rámutatnak, hogyan használható a modell oktatási nehézségek (korai iskolaelhagyás, depresszió, szociális magány, boldogtalanság, teljesítményromlás stb.) sikeres kezelésére. 2 Jelen munka kutatási kérdései által arra keresi a választ a kutató, hogy mely indikátorok jelenléte detektálható, továbbá melyek lenne még kívánatos a Seligman-modell itemei alapján a Boldogságóra programban. A munka elméleti kereteit a pozitív pszichológia adja, mely fő törekvése a globális jóllét mértékének növelése. Ennek összetevői a pozitív érzések (vagyis az érzelmi jóllét), az együttesen csak pozitív működésként emlegetett (pszichológiai jóllét és szociális jóllét), valamint a spirituális jóllét. Ezek növelésének oktatásbeli hozadéka jelentős. 3 A makro-kutatás gyakorlati jelentősége abban rejlik, hogy sikeresen és eredményesen működő iskolakoncepciók mentén ragadja meg (tartalomelemzéssel kinyelt indikátorok alapján) és mutatja be a PE magyarországi „követőit” 4, ezzel felhívva a figyelmet egy gyakorlatban is jól hasznosítható, és hatékonyan működő modellre – mely indikátorai a hipotézis szerint jelentős mértékben tetten érhetőek – a Boldogságóra programban is (mikro-kutatás).

Szabó József

INFORMÁLIS TANULÁS A KÖZÖSSÉGI MÉDIA SEGÍTSÉGÉVEL

A kutatás célja annak bemutatása, hogyan változik és milyen hatással van a közösségi médián keresztül adott információk megjelenése és tartalma szerint az adott médiafelület látogatottsága, az információs oldal használata. Az utóbbi időben elsősorban a szívbetegség számára sok olyan felület jelent meg, amiken egyszerű és gyors megoldásokat kínáltak a betegségek legyőzésére. Ezek a megtévesztő oldalak saját készítmény vásárlására ösztönöztek, javasolták a jelenlegi gyógyszerek fogyasztásának abbahagyását. Sok beteg került kórházba emiatt. Hipotézisünk szerint a közösségi média felület indítása, a jelenlegi oldal átalakítása jelentősen csökkenti a fals információk hatásait. A Magyar Kardiológusok Társasága szakmai partnerrel együttműködve saját közösségi felületet indított, és átalakította a jelenlegi honlapját is. A kutatás során felmértük a változtatás előtti állapotot, az akkor mért látogatottsági adatokat gyűjtöttük össze. Az új felületek indítása után egy hónappal ismét megvizsgáltuk az adatokat, majd ezt követően még egy hónap múlva megismételtük az adatok összegyűjtését. Megállapítottuk, hogy már az első hónap után jelentősen növekedett a látogatók száma, és az új közösségi média felülete is kiemelkedő látogatót hozott. A második hónapban a növekedés továbbra is jelentős volt. A vizsgálat bizonyította, hogy a lakossági igényeihez igazodó közösségi média segíti a betegek informálását, visszaszorítja a fals információk hatását.

Godó Katalin – Kiss Andrea – Ceglédi Tímea

MENTORING AND RESILIENCE. THE CASE OF THE ISTVÁN WÁLI ROMA COLLEGE FOR ADVANCED STUDIES OF THE REFORMED CHURCH

The oldest institutionalized talent development initiatives of higher education in Hungary are Colleges for Advanced Studies (CASs). In a CAS, students live in a dormitory, build a strong community, get scholarships and support from tutors and mentors. Important elements of Roma CASs are the following: religious education, social responsibility for society, and Roma identity empowerment (Godó et al. 2019, Kardos 2013, Charta 2011). As a theoretical framework we adapted the concept of resilience. Educational sociologists say that a person's life is resilient when it has outstanding performance despite its disadvantage of social background (OECD 2011, Ceglédi 2012). Mentors play a very important role in such lives. In this presentation, we examined alumni (ex-university students) of a Roma CAS in Debrecen. Method of our research: qualitative interview analysis. Semi-structured interviews were conducted in 2018 with 17 alumni selected by snowball method. Among other things, we were interested in how they relate to the mentoring process, how they feel about it, and how mentoring is perceived in their own lives. We are also interested in what types of mentors are mentioned and whether there is any form of mentoring in their current activities. According to our results, the former students named 2 types of mentors who were next to them: layman (layman persons involved in mentoring activities) and professional mentors. Furthermore, they can be typed themselves as layman and professional mentors, as well. We consider it important to emphasize the role of the pastor in a Reformed institution, who has also been promoted to the professional mentoring category. In addition, our goal is to investigate the characteristics of networking patterns that emerge around students of CASs.

Kanczné Nagy Katalin – Csehi Ágota

„AZ ÉLMÉNYKERESÉS FOKA” EGY TANÁRKÉPZÉSBEN VÉGZETT KUTATÁS EREDMÉNYEI

Az itt bemutatott vizsgálatunk és annak eredményei a Selye János Egyetem Tanárképző Kar hallgatóinak körében végzett kutatás része, melynek középpontjában a lemorzsolódás okainak és hátterének felderítése áll. Az adatgyűjtést részben standardizált tesztek, kérdőívek, részben saját fejlesztésű tesztek segítségével végezzük. Az eddig elért és kapott eredményeink mindenekelőtt a hallgatók egyetemi élettel kapcsolatos félelmeire és elvárásaira mutatnak rá. A 2019/2020-as akadémiai évben mérőeszközeinket kibővítettük az Élménykeresés Foka Kérdőívvel. E vizsgálatunkba összesen 161 hallgatót vontunk be (nappalis 117, levelezős 44). A kérdőív 4 dimenzióban elemzi a hallgatói véleményeket: 1) Izgalom és kaland – a gyors és veszélyes sportok, aktivitások keresése, 2) Élménykeresés – az új, az érząceket vagy az elmét izgató élmények iránti nyitottság, utazás, non-konform életmód utáni vágyakozás, 3) Gátlástalanság – amelyben a legerősebb faktor a drog- és szex kalandokba merülés, és 4) Unalomtűrés – az ismétlés, a rutin és a tompa emberek kerülése, a változatlanság feszültségének elviselhetetlensége. Jelen vizsgálatunkban arra fókuszálunk: 1. mely dimenziókhoz tartozó élmények keresése a leggyakoribb a hallgatók körében és 2. vannak-e kiugró különbségek az egyes dimenziók viszonylatában. Tesszük ezt azzal a céllal, hogy további információkat kapjunk a hallgatók személyiségprofiljának, értékrendjének, szükségleteinek, elvárásainak megismerésével kapcsolatban és a fentiekben vázolt célkitűzéseink megvalósításának érdekében.

Radócz Miklós

A FÚVÓSZENEKAR, MINT TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ

A közösségi muzsikálás jelentősége hazánkban is régóta ismert, azonban a fúvószenekarokat csak legritkább esetben vizsgálták ilyen kontextusban. Jelenlegi munkánkban a fúvószenekari zenélés felnőttnevelésben betöltött szerepét vizsgáljuk, amelyhez egy felnőttekből álló amatőr együttes kialakulásának történetét, és mai működési elvét vizsgáljuk. A zenekar alapkonceptiója egy „alulról jövő” baráti kezdeményezésből indult, majd rövid, bő kétéves újraalakulása óta közkedvelt kulturális egyesületté nőtte ki magát. Lokális esettanulmány révén a témakör megértéséhez meg kell szólaltatni azokat a szereplőket, akik aktív résztvevői a zenekari munkának, így a kutatás relevanciáját a kvalitatív felmérés adja. Kutatásunk a zenekar működésének megismerésén keresztül egy sokkal mélyebben gyökerező témát boncolgat, nevezetesen hogyan válhat egy helyi kezdeményezésből egy egész várost és környezetét érintő innovációs tevékenység. Meg kell ismerni az innováció kezdeményezőinek elképzeléseit, valamint a szereplők egyéni élményeit, emlékeit, majd ezek összegzésével ráláthatunk a fejlődési és működési folyamatokra is. Munkánk túlmutat a zenekar működésének fontosságán. A felnőttek számára biztosított művészeti tevékenység lehetőséget ad arra, hogy a zenekari próbákon eltüntethessék a társadalmi státusz, a szocioökonómiai háttér, esetleg a generációs eltérésekből adódó különbségeket, megágyazva a közösségi kohézió erősödésének, ezáltal a zenekari munka nem csak kikapcsolódást, és hobbilehetőséget nyújt a tagok számára, hanem közösségteremtő és közösségépítő munkája is kiemelendő.

Mike Ádám

A DEBRECENI MEA ZENEDE TÖRTÉNETE

A 18. század oktatáspolitikai és civil történései jelentősen segítették a hazai zeneoktatás fejlődését. Ennek köszönhető, hogy a század végén megindult az állami zeneoktatás – elsősorban nívósabb zenei kultúrával rendelkező településeken – mely a 19. századra már a nemzeti iskolák keretein belül folyt (Kertész, 2015). A 20. század végén, a rendszerváltást követő időszakban az ország több pontján is létesült alapítványi művészetoktatási intézmény, melyek közös pontja az alulról jövő kezdeményezés, a társadalmi innováció. Jelen kutatásunkban a debreceni székhelyű Muzsikáló Egészség Alapítvány (MEA) 1996-ban alapított zeneiskolájának történetét, hátterét, működését kívánjuk vizsgálni, továbbá azt, hogy az iskola létrejötte milyen hatással volt Debrecen zenei életére, valamint az eddig monopolhelyzetben lévő, állami fenntartású Simonffy Emil Zeneiskola működésére. A MEA Zenede elsődleges célja a tehetséggondozás, a zenepedagógusok és a gyermekek fizikai és szellemi munkaképességének és munkaalkalmasságának fejlesztése és gondozása, de fontos misszió a hátrányos helyzetű, tehetséges gyermekek zeneoktatása és támogatása is. Kutatásunk alapját a dokumentumelemzés, valamint egy kvalitatív felmérés adja. Szükséges összehasonlítani a Simonffy Zeneiskola létszámadatait a MEA Zenede alapítását megelőző és követő években. Az interjúk vizsgálat során az innováció kezdeményezőjének, szereplőinek, továbbá az alapítást közvetlenül követő időszak néhány tanárának és diákjának megkérdezését tervezzük. Reményeink szerint kutatásunk során választ kapunk a zeneiskola létrehozásának indíttatására, motivációjára, a finansziális kérdésekre, rálátást nyerhetünk a debreceni zenei életben betöltött szerepére, továbbá megismerhetjük fejlődési és működési mechanizmusát.

Mike Ádám

A MAGYARORSZÁGI KÖZÉPFOKÚ ZENEMŰVÉSZETI KÉPZÉS KÉT JELENTŐS INTÉZMÉNYÉNEK TÖRTÉNETE A 20. SZÁZAD KÖZEPÉIG

A magyarországi középfokú zeneművészeti képzés elméleti tárgyai oktatás-történetének vizsgálatánál nélkülözhetetlen a 19. században kialakult intézménytípus, a Zenedék struktúrájának, működésének, kialakulás-történetének részletes analizálása. Jelen tanulmány a magyarországi intézményes zeneoktatás történetének rövid áttekintése után a zenedei intézményrendszer két jelentős iskolája, a Nemzeti Zenede és a Debreceni Zenede első száz éve történetének részletes bemutatására hivatott. A tanulmány során szakirodalmi források és intézményi évkönyvek adatainak felhasználásával mutatjuk be a fent említett intézmények kialakulásának hátterét, működésének felépítését, jeles vezetőinek tevékenységét, továbbá az intézmények különböző oktatáspolitikai rendszerekben történő átalakulásait, változásait.

Radócz Miklós

FÚVÓSZENEKAROK A HAZAI KÖZÖSSÉGI ZENÉLÉSÉRT

A fúvószenekarok – mint zenei közösségek – tudományos vizsgálata nemzetközi viszonylatban is fiatal irányzatnak tekinthető, ennek ellenére egyre több tanulmány foglalkozik azok társadalomra és zeneoktatásra kifejtett hatásaival. Ezzel szemben a fúvószenekarok hazai irodalma elsősorban a történelmi háttérükre, katonazenekari hagyatékaira fókuszál, szociológiai, neveléstudományi aspektusból hiányos területtel találkozunk. Tanulmányunkban a szakirodalmi összevetés mellett a hazai fúvószenekarok zeneiskolai utánpótlását vizsgáljuk a 2016/17-es Köznevelési Statisztikai Évkönyvben fellelhető számadatok felhasználásával. Jelen dolgozat, amely egy tervezett doktori értekezés első lépcsőfoka mindenekelőtt problémafölvetésként funkcionál, megágyazva a további kutatómunkának.

Kovács Edina

FELSŐOKTATÁSI INFORMATIKA KURZUS BLENDED OKTATÁSI KÖRNYEZETRE VALÓ ADAPTÁLÁSA

A felsőoktatásban egyre nagyobb arányban vannak jelen a blended (kevert típusú) kurzusok, melyek egyik jellemzője az online aktivitás mértéke (Graham 2006). Blended környezet adaptálása esetén a hagyományos curriculumtervezési alapelvek (Gagné, Briggs, & Wager, 1992.) mellett figyelembe kell venni az elektronikus felület, médium által meghatározott tudáselsajátítás sajátosságait (McLuhan, 1964). A kutatás célja egy frontális előadás és labormunka keretében oktatott kurzus (Adatbáziskezelés és –építés) blended oktatási környezetben való adaptálása. A kutatás során hipotézisként fogalmazódott meg, hogy az online környezetben megjelenő különböző médiaelemek növelik a hatékonyságot, a hallgatók érdeklődését és motivációját, amely online aktivitásuk fokmérőjeként jelenik meg. Az online oktatási környezetek használata növeli a hallgatók digitális kompetenciáját, valamint a platform kínálta kommunikációs eszközök használata növeli a kollaborációt. Az előadás a kurzus tananyagainak elektronikus platformra való integrálásának folyamatát mutatja be. A tananyagtervezésnél mind a didaktikai design, mind a médiumok kiválasztása esetén a hangsúly a tananyag elsajátíthatósága mellett a hallgatók motivációjának növelése, és a hatékony tanulás ösztönzése volt. A kurzus blended oktatási környezetben valósult meg, ahol a csoportmunka, és a digitális együttműködés egyik eszköze maga az online oktatási környezet volt. A bemenő és kimenő kérdőíves megkérdezések és gyakorlati mérések eredményei alapján a különböző médiaelemek használata, a frontális oktatás hangsúlyának csökkentése segítette a tananyag hatékony elsajátítását, és növelte a hallgatók motivációját, kollaborációját a félév során.

Eszter Gergye

BEÁS NYELV A NYELVI TÁJKÉPBEN – TANULÁS ÉS TANÍTÁS KÖZÖSSÉGI SZÍNTEREKEN

A beás nyelv presztízsének és így fent maradásának kulcsfontosságú kérdése, hogy megjelennek-e a többségi társadalom által is elfogadott terekben. „A nyelvi tájkép (Lingusitic Landscape, azaz a vizuális nyelvhasználat) leírásában a szakirodalom leggyakrabban idézett meghatározás Landry & Bourhis (1997:25) kutatók nevéhez fűződik, mely szerint egy település, régió, helység nyelvi térképét a hivatalos útjelző táblák, a reklámtáblák, utcanevek, helynevek, kereskedelmi egységek feliratai és kormányzati épületek hivatalos táblái alkotják.” (Tódor, 2014). A nyelvi tájképet elemezve számos nyelvhasználati szokásról, az ott megjelenő, vagy éppen nem megjelenő nyelvek viszonyairól, és az azokat beszélő csoportok kapcsolatairól, státuszáról árulkodhatnak. A prezentáció célja, hogy bemutasson olyan közösségi tereket, melyekben megjelenik a beás nyelv, vagy egyes Roma nemzetiségi szimbólumok, melyek a közösségi tanulásban is szerepet játszhatnak. A prezentációban bemutatott példák és eredmények a nyelvi és iskolai nyelvi tájkép témában Ph.D. kutatásom részét képezik. Jelen előadásomban a jelenleg is zajló kutatásom részeredményeit mutatom be. Empirikus kutatásom egy részét ÚNKP hallgatói ösztöndíj támogatással 2018-2019-ben valósítottam meg.

Varga Kitti

A FOGYATÉKKAL ÉLŐK REPREZENTÁCIÓJA A GYEREKIRODALOMBAN

Előadásomban a kutató kérdésem alapján tekintem át, hogy a magyar nyelven megjelent, gyerekeknek szánt irodalomban mennyire vannak jelen a fizikai, érzékszervi vagy intellektuális akadályozottsággal élők, s a történetek hogyan erősítik vagy éppen kezdik ki a többségi társadalom előítéleteit, hogyan befolyásolhatja a szociális reprezentációjukat. A neveléstudomány területén fontos a gyerek-és ifjúsági könyvek vizsgálata, hiszen a kezdetektől kettős funkciót töltenek be az életünkben: egyrészt új ismereteket adnak át, másrészt tükröt mutatnak, amelyben a gyerekek felismerhetik saját tapasztalataikat és érzéseiket. A gyerek- és ifjúsági könyvek történetei a forrásai a szókincsnek, továbbá magyarázatokat adnak a világ működésére, az énkép fejlődésére. Pierre Bourdieu (2002, 54) értelmezése alapján a társadalom és a kulturális alkotások viszonya tükröződéses, így megtudhatjuk, hogy az adott korban miképpen próbálták az életre felkészíteni gyermekeket, milyen szerepmodellt tartottak normának a társadalomban, bemutatják a családi és szociális kapcsolatok dinamikáját. Mindezek alapján fokozott figyelmet kell fordítani a gyerekirodalomban megjelenő szerepekre, s az azokban leképződő társadalom képre, hiszen a könyvekben megjelenő normák és értékek hatása a társadalom minden tagját érinti. Kutatásom célja, hogy világosabban lássuk az intellektuális akadályozottsággal élők csoportjának társadalmi láthatóságát és megítélését, illetve ezek változtatásának lehetőségét a gyerek- és ifjúsági könyvek által. Ezért előadásomban azt vizsgálom, hogy hogyan jelenik meg a többségi társadalom viszonya és előítélete az intellektuális akadályozottsággal élők, illetve a fizikai vagy érzékszervi funkcióikban korlátozott személyekkel kapcsolatban a gyerekirodalomban.

Horváth Kinga – Tóth Péter

KOMPETENCIAMÉRÉS A FELVIDÉKI MAGYAR NYELVŰ FELSŐOKTATÁSBAN – ABSZTRAKT GONDOLKODÁS

A lemorzsolódás valódi okait keresve számos empirikus kutatást végeztek az elmúlt 40 évben (Spady 1970; Bean 1985; Heublein et al 2010; Larsen et al. 2013). Ezeket elemezve az alábbi kategóriák különíthetők el: (1) Kognitív deficit (meglévő tudás, készségek, képességek), (2) Affektív deficit (a választott szak iránti elkötelezettség, motiváció, karrierbeli kilátások, presztízs, stressztűrő képesség), (3) Szociális okok (anyagi nehézségek, megélhetés, lakhatás, erkölcsi támogató környezet hiánya), (4) Az oktatási rendszer elégtelen szelekciós funkcióira visszavezethető okok (felvételi eljárás), (5) Az intézmény nem megfelelő működésére visszavezethető okok (tanulástámogatás hiányosságai, tanítás minőségi hiányosságai). A magyarországi kutatásokban a hallgatók kognitív deficitjeiről, ideértve az absztrakt, logikus gondolkodást is kevesebb szó esik, holott az oktatók leginkább ezzel szembesülnek a tantárgyuk oktatása során. Kutatásunk célja az absztrakt gondolkodás fejlettségének vizsgálata volt felvidéki magyar pedagógushallgatók körében. Empirikus kutatásunkban 180 hallgató eredményeit ismertetjük. MÉRŐESZKÖZKÉNT a Paul Newton és Helen Bristoll által kidolgozott tesztet alkalmaztuk. A kapott eredményeket alminták szerint elemeztük, és megállapítottuk, hogy az érettségi után a felsőoktatásba egyből felvételt nyert hallgatók absztrakt gondolkodása alacsonyabb szintű, mint azoké, akik már legalább egy éve ott tanulnak, csak korábban valamelyik tantárgy követelményeit nem teljesítették. Az érettségi vizsgán szerzett eredmények, illetve a nyelvvizsga szintje összefüggésben van az absztrakt gondolkodás fejlettségével.

Simonics István

A STEM SZEREPE A MÉRNÖKKÉPZÉSBEN

A STEM (Science, Technology, Engineering, and Math) végzettségű szakemberek létszám- és képességhiánya egész Európában kihívást jelent, Magyarországon pedig hatványozottan érvényesül. A STEM képzési területen szerzett diploma a jelen, és különösen a jövő munkaerőpiacán versenyelőnyt jelent, de a hosszú távú érvényesüléshez, nem elegendő önmagában egy-egy szakma elsajátítása. A jövő mérnökének kreatívnak, kezdeményezőnek, kitartónak, kritikusnak és analitikus gondolkodásúnak kell lennie, aki több nyelven is tud tárgyalni és kommunikálni. STEM felsőoktatás problémái: nincs elég jelentkező a mérnöki szakokra, nagy a lemorzsolódás, a munkaerő-piaci igények nem jelennek meg a tantervekben, az oktatás távol áll a valós munkahelyi helyzetektől, probléma-megoldástól. A mérnökképzés hazai helyzetét mérlegelve, az Óbudai egyetemen, egy új típusú, három szintű, képzési modell bevezetését javasoljuk, amely a felsőoktatási tanulmányokat megalapozó előképzésből (2 félév), egy 6 féléves Bachelor of Profession (BProf), és egy rövid, 2 féléves Master of Profession (MProf) képzésből áll. Az előkészítés a Szakképzési Centrumokkal közösen történik, amelyet elősegít, hogy a felsőoktatás és a szakképzés irányítása az ITM-ben van. Előkészítettük a szakképzési tanárokkal a felsőoktatási elvárásoknak – felzárkóztatás elősegítése, lemorzsolódás csökkentése, hatékony nyelvismeret – megfelelő tantervek kialakítását. A kísérleti képzés ősszel kezdődik a kiválasztott centrumokban, villamosmérnök képzésben.

Bognár József

SPORT- ÉS EGÉSZSÉGMAGATARTÁS SZEMLÉLETI ÉS GYAKORLATI VÁLTOZÁSAI: EGY ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANULÓKRA IRÁNYULÓ 3 HÓNAPOS INTERVENCIÓ HATÁSAI

Ismert, hogy a tanulók fittségi állapota és egészségmagatartása kifejezetten alacsony szintet mutat hazánkban. Előadásunk célja egy háromhónapos egészségre, életmódra és fizikai aktivitásra irányuló intervenciós program hatásainak bemutatása. Egy vidéki kisváros iskolájának 192 tanulója vett részt a vizsgálatban. Az elő- és utómérés között heti rendszeres sport és egészségközpontú klubfoglalkozások és kéthetente nagyfoglalkozás (N=9) segítette a szemlélet, valamint a tanulók tudás és a szokásrendszerének kialakítását és fejlesztését. Általánosságban elmondható, hogy a tanulók testalkati mutatói az egészségügyi határon belül vannak, szeretnek fizikailag aktívak lenni, egészségesen táplálkoznak, valamint úgy gondolják, hogy a fiatalok többsége egészséges és boldog. A program hatására a tanulók többet és komplexebben foglalkoztak az életmód egészségre mutatott hatásrendszerével és ezirányú szemléletük pozitív irányba módosult. Az intervenció egyik fő eredménye az egészséggel és sporttal kapcsolatos kognitív képességek fejlődése ($p < 0,05$), míg a szokásrendszer, attitűd és a fittségi állapot változásai csak kisebb mértékben jelentkeztek. Szintén kiemelésre érdemes, hogy a program végén jóval többen gondolták, hogy a rendszeres fizikai aktivitás pozitív hatással van a különböző kognitív és affektív tanulási folyamatokra, mint az elején ($p < 0,05$). A 3 hónapos program rövidnek bizonyult több tekintetben. Érdemes minél fiatalabb korban és folyamatosan tudatosítani a prevenció, a táplálkozás, a fizikai aktivitás és az életmód kérdésköreit, illetve mindezt tartósan beépíteni az iskola mindennapos életébe.

Kattein-Pornói Rita

A NÉPI MOZGALOM PEDAGÓGIAI ELKÉPZELÉSEI, AVAGY A NÉPI TEHETSÉGEK TÁMOGATÁSÁNAK KÉRDÉSE A 30-AS ÉVEK DEREKÁN

Előadásom célja az Országos Magyar Falusi Tehetségmentés történetét megelőző, a rendelet megszületésére hatást gyakorló népi tábor pedagógiai elképzeléseinek összefoglalása. Hóman Bálint minisztersége idején került előtérbe a szegény diákok támogatását előtérbe helyező oktatáspolitikai. Gondoljunk itt a Horthy Miklós ösztöndíjára, valamint a református és az állami tehetségmentő mozgalomra. Ez magyarázható a népi mozgalommal és a falukutató tevékenységgel. A népi írók és a velük ideológiailag rokonszenvezők a társadalom égető problémáira világítottak rá műveikben, s ezáltal hatást gyakoroltak az oktatáspolitikára is. A munkásságuk eredményeképpen születtek meg azok az oktatási tevékenységet folytató intézmények (népfőiskola, Bolyai Kollégium), amelyek a parasztság művelődési viszonyainak javítását tűzték ki célul. A '30-as évek felerősödő társadalmi feszültség szükségessé tette, hogy e réteg problémáira valamilyen megoldást nyújtsanak. A társadalmi problémák orvoslását többen az oktatással akarták elérni. A népi írók és falukutatók csoportja, valamint a hozzájuk kötődő Karácsony Sándor a parasztságot próbálta műveltségükben erősíteni, s az oktatáspolitikai érdeklődése is ezen társadalmi csoport felé fordult. Munkám során a történettudomány, illetve a neveléstörténet módszerével, a dokumentum- és forráselemzéssel éltem. Ezen források segítségével mutatom be a népi táborhoz tartozó gondolkodók elképzeléseinek főbb pontjait.

Bucher Eszter – Boros Julianna

VÁLLALKOZÓ CIVILEK – A KÖZÖSSÉG KATALIZÁTORAI

Az előadás a közösségi tanulás egyik meghatározó terepéül szolgáló társadalmi vállalkozásokra fókuszál. A társadalmi vállalkozások közérdekű, szociális vagy társadalmi célt/okat szolgálnak, nyereségüket elsősorban e cél elérése érdekében forgatják vissza az alap tevékenységükbe, működésük a részvételi demokrácián alapul. (Tóth, 2011, Fekete és mtsai, 2017, Huszák, 2018, Péter, 2018, Bucher, 2020) Ezek a vállalkozások a civil és a forprofit szektor határán helyezkednek el, ezért sok esetben a két szektor erősségeit tudják innovatív módon a közösségek fejlődése érdekében kamatoztatni. (Bucher, 2019) Tulajdonságaik révén a társadalmi, közösségi és gazdasági szükségletek együttes kielégítésére alkalmasak. (Huszák, 2018, Bucher 2019) Az előadás során bemutatásra kerülnek a társadalmi vállalkozások innovatív és multiplikáló szerepköre a közösségfejlesztés és önfejlesztés terén. Továbbá a problémaérzékenység és rendszer-szemléletű gondolkodásuk hatásai és ezen vállalkozások társadalmi tőke és bizalomépítő tevékenységük. A prezentáció részét képezik korábbi kutatások (Bucher, 2010, 2020) eredményeit és napjainkban felmerülő kutatói kérdések a civil kezdeményezések, a közösségi tanulás és a társadalmi innovációk tükrében.

Suhajda Csilla Judit – Kovács Mónika

TEHETSÉGGONDOZÁS A SZAKKÉPZÉSBEN

Hazánkban a tehetséggondozás, mint oktatási-nevelési terület, kiemelt figyelmet kap, megvalósulását számos szervezet és program magas szakmai tartalommal támogatja. Ugyanakkor mégsem képes az ország a tehetségek megtartására, rendkívül alacsony vonzerővel bír a kiemelkedő képességű, innovatív munkaerő számára. Jól jelzi mindezt, hogy a szakképzésben a tehetséggondozás kevésbé hangsúlyos terület, mint a köznevelés egyéb színterein, és elsősorban a versenyfelkészítésben determinálódik. Az iskolák tehetségképe a klasszikus megnyilvánulási formákra fókuszál, miközben számos területen a potenciálból nem lesz produktum azon katalizátorok hiányában, amelyek a kimagasló teljesítmény képességeken felüli, intraperszonális területeit céloznák. Kutatásunkban a szakképzésben megvalósuló tehetséggondozás hazai gyakorlatát vizsgáljuk: hogyan gondolkodnak az intézmények és a pedagógusok a tehetséggondozás helyéről, szerepéről a mindennapi oktatási-képzési feladatokban. Célunk az, hogy feltérképezzük, hogy az egyes szakképző intézmények, tanárok milyen eszközökkel, módszerekkel tudják támogatni a tehetségek kibontakozását, milyen jó gyakorlatok, technikák léteznek ezen a területen. Kutatásunk eredményeit pedagógusok körében végzett kérdőíves vizsgálatunk és a minősített tehetséggondozó műhelyek programjainak elemzése biztosítja. Eredményeink rámutatnak arra, hogy tehetség-paradigma felülvizsgálata a szakképzésben hozzájárulhat a nemzeti tehetségvagyon megóvásához, hiszen a tehetség hasznosulása a munkába állással veszi kezdetét. Ily módon a tehetséggondozás nem csak a tehetséges tanuló megalapozott pályadöntését, az életpálya-építés tudatosságát támogathatja, hanem pályaszocializációját is elősegítheti, amely a köznevelés ezen területén különösen hangsúlyosan jelenik meg.

Tódor Erika Mária

DIGITÁLIS OKTATÁSI KIHÍVÁSOK A FELSŐOKTATÁSBAN

Az oktatási párbeszéd a tanulásszervezés meghatározó kerete, melynek formális, informális és non-formális (Bernard Spolsky; Francis M. Hult, 2008) kommunikációs szintjei vannak. Tanulmányomban arra próbálok választ keresni, hogy milyen változások mennek végbe az osztálytermi interakciókban, hogyha a hagyományos kontakt órák helyét átveszi a digitális térben zajló tevékenység. A szakirodalom, a számítógéppel támogatott oktatás, elsősorban kiegészítő céllal használt változatát véli hatékonynak (Forgó Sándor, 2003), azonban egy új (Koronavírus-vesztegár) helyzet, a kialakult valósághoz való alkalmazkodást feltételezi. A tanulmányban bemutatásra kerülő kutatásban azt követtem, hogy hogyan élték meg a hallgatók az osztálytermi párbeszéd kontextusának megváltoztatását, hogy a váltásnak milyen viszonyulásbeli és tanulásszervezői hatásai mutathatók ki, az újítás 4. hetében. Ugyanakkor, arra is választ próbáltam megfogalmazni, hogy milyen oktatásszervezési tanulságokat fogalmaznak meg a tanárjelöltek, az említett időszak tapasztalataira reflektálva. A kutatásban egy on-line (Google Form) 23 kérdést tartalmazó kérdőív segítségével, 110 hallgató által megfogalmazott adatokat fogom elemezni, melyek lekérdezésére április 6-15 között került sor, a csíkszeredai Sapientia EMTE tanárképzős hallgatói körében. A tanárképzős hallgatók válaszai lehetőséget biztosítanak egy digitális világban szocializálódó generáció nézőpontjának megismerésére és a visszajelzéseikre alapuló további tananyagfejlesztésre.

Hill Katalin – Darvay Sarolta

PEDAGÓGUS HALLGATÓK ANTROPOCENTRIKUS SZEMLÉLETÉNEK VIZSGÁLATA AZ ELTE TÓK-ON

A 20 év körüli fiatal pedagógus hallgatóink az antropocén korszak (Vida, 2012) szülöttei, melyben az ember bioszféra-átalakító hatása minden korábbinál fokozottabb mértékű, és egyértelműen fenntarthatatlan. A pedagógus képzés során fontos feladatunk, hogy hallgatóink meglássák az antropocén hatásokból eredő következményeket, fenntarthatósági problémákat, emellett belső meggyőződésből fakadóvá formálódjon, érjen fenntartható szemléletük és életvitelük, melyet a leendő diákok felé hitelesen közvetíteni tudnak. Kérdőíves kutatásunk során arra kerestük a választ, mennyire antropocentrikus szemléletűek a hallgatóink. A felméréshez a 15 tételes, ötfokú Likert-skálán alapuló NEP (New Environmental Paradigm; Van Liere et al., 2000) kérdőívet alkalmaztuk, mely a következő öt állítás-csoportot öleli fel: 1. A Föld eltartóképessége, 2. környezetünk egyensúlyi állapota, 3. az ember bioszférában betöltött szerepe, 4. a természet átalakításához fűződő viszonyunk, valamint 5. az ökológiai válság érzékelése. Vizsgálatunkat saját szerkesztésű környezettudatos attitűdöt vizsgáló kérdéssorral egészítettük ki, mely a fenti kérdőívvel egy időben került kitöltetésre. 2019 októberében 227 nappali tagozatos, tanító szakos hallgató (111 első és 116 negyed évfolyamos) vett részt a keresztmetszeti vizsgálatban. A feldolgozás IBM SPSS v21 programmal történt. A megkérdezett hallgatók jelentős része helyesen értelmezi az emberiség felelősségét a Föld állapotáért, a természet értékeiért. Előadásunkban a kapott eredményeket kívánjuk kifejteni.

Hecker Henrietta

A LEVÉLTÁRAK LEHETŐSÉGEI AZ ÁLLAMPOLGÁRI NEVELÉSBEN

Bár a levéltár közgyűjteményként évtizedek óta az oktatás rendelkezésére áll iratállományával, mégsem tett szert olyan ismertségre, mint a könyvtár vagy a múzeum. A történeti értékű iratokat a levéltártól függetlenül ismertették, valójában csak felhasználták az oktatás különböző szintjein. A levéltár azonban minden állampolgárral „kapcsolatba kerül” születéstől a halálig több ízben is. Ritka kivételektől eltekintve mégsem létesült hosszú távú kapcsolat a levéltárak és a közoktatás között. Ez a gyenge kapcsolati rendszer egy ideje változóban van, bár a kapcsolat tartalmát és főként céljait illetően még mindig nem történt markáns elmozdulás a hagyományos, történettudomány dominálta alapokról. Előadásomban arra keresem a választ, hogy lehet-e hatékony partnere a levéltár a közoktatásnak a hagyományos történelemközpontú szemléletmódon kívül az aktív és felelős állampolgárrá nevelésben? Milyen külföldi példák segítségével bizonyítható, hogy a levéltárak társadalom felé nyitása mindenki számára jelentős előnyökkel jár? A megszerezhető új ismeretek olyan, társadalmilag hasznos tudásanyagot jelentenek, amelyek nemcsak a kritikus gondolkodás fejlődését, az erkölcsi érzékenységet fejlesztik, de ellene hatnak a politikai apátiának is, megőrizve ezzel a demokráciát. Az egyes országok egyén-oktatás-levéltár kapcsolatépítésének különböző indítékai lehetnek, pl. a hagyományos történelemszemlélet, a morális nevelés növelése iránti elkötelezettség, a public history kerete vagy egy történelmi kataklizma okozta társadalmi változás. E példák segítségével lehet megtalálni a levéltárak helyét a felelős állampolgárrá nevelés támogatásában.

Tóth Dorina Anna – Máté-Szabó Barbara

A RÖVID-IDEJŰ FELSŐFOKÚ KÉPZÉSEK PRIORITÁSA EURÓPÁBAN A 2000-ES ÉVEKTŐL

Cél: Kutatásunkban az európai felsőoktatási rendszer első szintjével, ISCED 5-ös vonatkozású rövid-idejű felsőfokú (SCHE) képzéseket vizsgáljuk, amelyeknek magyar jellemzőit, sajátosságait és történeti változásait ismertetjük és elhelyezzük az európai SCHE képzések között. A kutatás relevanciája: A képzések értelmezése, meghatározása és gyakorlati orientációja országonként változik, bemutattuk a magyar rendszert a nemzetközi összehasonlító tanulmányok eredményeivel és adatokkal összefüggésben. A képzések szerepének megértéséhez elengedhetetlen a történelem megismerése, különösen azért, mert a SCHE képzéseket több európai országban átalakították az ezredforduló óta. Módszer: Megvizsgáltuk az OECD-országok részvételi arányát. Mivel Európában nagy különbségek vannak a SCHE képzésekben, olyan adatokra támaszkodtunk, amelyek által összehasonlíthattuk a különböző rendszereket. Magyarországi vonatkozásban a Felsőoktatási Felvételi adatbázist elemeztük 2015-2018-ig, hogy bemutassuk a SCHE magyar fejlődési irányát. Konklúzió: Az SCHE képzések prioritása a kormányok politikai orientációjától függően alakul, ennek részeként megfigyelhető a hátrányos helyzetű régiók előtérbe kerülése a hátrányos helyzetű hallgatók helyett. Legfontosabb irodalom: Dobbins, M., & Knill, C. (2009); Furth, D. (1973); Teichler, U. (1998, 2015); Slantcheva-Durst, S. (2014)

Horváth Gergely

A NYELVTANULÁSI MOTIVÁCIÓ SZOCIOÖKONÓMIAI DIMENZIÓI

A tanulmányom olyan bevezető kutatás, mely feltárja azokat a nyelvtanuláshoz köthető motivációs összefüggéseket, amelyek az eltérő származású középiskolai tanulókat jellemzik a tőkebirtoklás függvényében (Bourdieu, 1978). A kutatás során két különböző szociokulturális háttérű iskola tanulóit vizsgáltam, aszerint, hogy milyen motivációkkal rendelkeznek az angol nyelv elsajátításával kapcsolatban (Reisz, 2000). A kutatás célja a hátrányok felderítése a mérésben megjelenő eltérések mentén, illetve a reziliencia vizsgálata (Varga, 2018). Vizsgálatomban kitérek a motiváció szerepére az esélyegyenlőséghez vezető út esetében (Burián, 2013). A kérdés ebben az esetben az, hogy az iskola csökkenti a társadalmi egyenlőtlenségeket, vagy éppen ellenkezőleg még inkább elmélyíti a társadalmi helyzethez köthető különbségeket. A tanulmány aktualitását az egyre növekvő oktatáspolitikai elvárások adják, hiszen a hátrányokat kompenzáló beavatkozások nélkül a jelen tendencia a kevesebb tőketartalékkal rendelkező, felsőoktatásban alulreprezentált csoportokat még inkább kizárja a felsőoktatási továbbtanulásból. A nyelvvizsga megszerzéséhez köthető az oktatás különböző színterein megjelenő szelekciós mechanizmusok, azokat a diákokat, akik nem rendelkeznek bevonható tőkefajtákkal hátrányosan érintik. A két iskolában kitöltött kérdőív alapján vizsgáltam a nyelvtanulási motívumokat, választ keresve a családi háttér és a nyelvtanulásban való sikeresség összefüggéseit. Kutatásomban választ kerestem arra, hogy a különböző szocioökonómiai háttérű diákok családjai, milyen tőkéket vonnak be a nyelvtanulási sikeresség érdekében és az eredmények alapján milyen kompenzációs támogatásra van a tőkehiánnyal rendelkező tanulóknak szüksége.

Nikosz Baracius

A ZENEOKTATÁS ÉS A DIGITÁLIS TECHNOLÓGIA: AKCIÓKUTATÁS A ZENEOKTATÁSHOZ HASZNÁLT MÉRÉS ÉS ÉRTÉKELÉSI LEHETŐSÉGEK A DIGITÁLIS TANREND HORIZONTJÁBÓL

A digitális technológia a zeneoktatás horizontjában nem tekint vissza hosszú történelemre. A 2020-as év első felében viszont egy, az oktatás egészét megváltoztató eseménysorozat, a „digitális tanrend” bevezetése miatt a virtuális térben való oktatás manapság a hétköznapiak részére vált. A tanulók oktatásához viszont az eltérő tanítási módszerekben megtalálhatóak a digitális alkalmazások, programok. A blended learning és e-learning, a digitális technológia progresszív módon fejlődő új horizontjai, valószínűleg hatással lesznek a jövő zeneoktatására is. Az elméleti háttér megalapozásához Bredács Alice, Forgó Sándor, Komló Csaba, Ollé János és Szabó Norbert által készített tankönyveket, tanulmányokat és cikkeket használtam fel.

Akciókutatást végeztem három baranya megyei, egy budapesti és kettő pest megyei zenei művészetoktatási intézet bevonásával. Kvalitatív kutatásomat megelőzően azzal találkoztam, hogy a zeneoktatásban ritkán, ha mégis, akkor nagyon kezdetleges módon használják a digitális eszközöket rézfúvós tanárok. A kutatásom során 241 tanuló és 12 pedagógus által feltárt, az IKT eszközök használatával kapcsolatos „jó” példákat szeretném bemutatni. Első hipotézisként azt fogalmaztam meg, hogy a vidéki iskolák tanulóinak többsége nem találkozik zeneoktatása során digitális eszközökkel. Második hipotézisként úgy gondolom, hogy a budapesti és az agglomeráció zeneiskola tanárai jobban tájékozottabbak a digitális eszközök használatában, mint vidéki kollégáik. Kutatásom elméleti alapjaihoz Kozma Tamás, Babbie Earl és Bredács Alice, Varga Aranka (szerk.) és Vas Bence (szerk.) könyveit és tanulmányait használtam fel.

Varga Aranka

A POZITÍV PSZICHOLÓGIAI TŐKE FELHALMOZÁSA ROMA SZAKKOLLÉGISTÁK KÖRÉBEN

Előadásunk fókuszában a hátrányos helyzetű, cigány/roma fiatalok tanulmányi előrehaladását meghatározó tényezők bemutatása áll. Témánkat az inklúzió, az empowerment, a reziliencia és az interszekcionalitás összefüggései mentén vizsgáltuk (Varga 2017), és rámaszkodtunk azokra a korábbi kutatásokra, melyek a roma szakkollégiumokat vették górcső alá (FORRAY 2015, 2016, Jenei-Kerülő 2016, Jancsák 2016). Vizsgálódásunk alapvető kérdése, hogy a sikeres tanulmányi utat bejáró, reziliens fiatalok milyen típusú tőkéket és milyen módon halmoztak fel? További kérdés, hogy milyen életesemények hatottak a teljesítményt pozitívan alakító belső erőre, a pozitív pszichológiai tőkére? (Luthans és mtsai 2004, 2010, Bandura 2008) Kutatási mintánkat a pécsi roma szakkollégiumi közösség tagjai jelentik, akik körében felvett életútinterjúkat (27 db) narratív tartalomelemzéssel dolgoztunk fel, továbbá független változók mentén elemeztünk. Az életutakat felidéző történetekben megtaláltuk a reziliencia kialakítását célzó külső tényezőket: a támogató családokat, a baráti, testvéri, tanári mintákat és az iskolai segítségnyújtást is. Kiugróan jelentek meg narratívákban az évek során megerősödött belső jellemzők is, melyek a szakkollégistákat a külső gátló tényezőkkel szemben, mint pozitív pszichológiai tőke segítették. E tőke „építőkövei” - pozitív énkép, a motiváció, a célorientáltság, az eltökéltség, a tudatos jövőtervezés – kialakulását a pedagógusok tehetséggondozó tevékenysége, a családok támogatása, a kortárs csoport mintaadása segítette. Ezek a külső támogató feltételek a különböző tőkefajták felhalmozását eredményezik, melyhez nagyban hozzájárul az interjúalanyoknál tetten ért magas szintű pozitív pszichológiai tőke.

Halász Dániel

ONLINE JÁTÉKKÖZÖSSÉGEK A VIDEOJÁTÉKOK KULTÚRA KÖZVETÍTŐ LEHETŐSÉGEI A KÖZMŰVELŐDÉS SZÍNTEREIN

Hipotézis: A videójátékok rejtett és/vagy közvetlen kultúraközvetítő tulajdonságokkal rendelkeznek. Megvizsgáltam kultúra és játék kapcsolatait. Huizinga úgy vélte az emberi kultúra a játékban, játékként kezdődik és bontakozik ki (Huizinga 1944: 7) . Rávilágít a játék kultúrateremtő, megőrző és átadó szerepére. Ezért a játékokra kulturális erőként tekinthetünk (Bús 2013) . A videójáték fogyasztás a korfán folyamatosan felkúszó társadalmi jelenség, ezért mondhatjuk azt, hogy tényleg a Homo Ludens virágkorát éljük. Véleményem szerint a közművelődés és a videójátékvilágok megfelelő összekapcsolásával mindkét terület gyarapodhat. Az eNET 2019-es videójáték kutatása szerint országunkban 3,7 M játékos van, amiből 83% otthon, egyedül játszik és csak 14% preferálja a közösségben való játszást. Pedig a játék klasszikus értelemben véve elsősorban csoporttevékenység. A közművelődés színterein lehetőségünk van a videójátékot, mint új kiaknázatlan platformot használni. Ezáltal is támogathatjuk az együtt játszó, művelődő közösségek létrejöttét. Kutatásomhoz kiválasztottam egy a noogames kritériumainak eleget tévő videójátékot, a Civilization VI.-t és megvizsgáltam a köré szerveződő online közösségeket. Hazai és nemzetközi csoportos kérdőívek gyűjtésével (jelenleg 886 kitöltött), a játékiparban dolgozókkal készített interjúk segítségével vizsgálom a témám. Biztató az elméletemet igazoló eredmény, hogy a Civilization-el játszó külföldieknek szóló kérdőívben 50 különböző országból a kitöltők 96,1%-a hozzá tudta rendelni Mátyás királyt Magyarországhoz.

Mészáros Virág

AZ OKTATÁSI MINŐSÉG AZ INNOVÁCIÓ ÉS A MÉLTÁNYOSSÁG VISZONYRENDSZERE A MŰSZAKI FELŐOKTATÁS HOZZÁADOTT ÉRTÉKÉBEN

A tudás fejlesztése és átadása, mint a felsőoktatás fő missziója kiemelten fontossá vált a társadalmakat általánosan befolyásoló gyors ütemű változások jelenlegi időszakában.(OECD,2019). A napjainkban tomboló világméretű járvány a rendkívüli helyzetekre jellemző innováció-robbantó hatása mintegy túlélési ösztön formájában tette létfontosságúvá a digitalizációban és a hálózatokban rejlő innovációs képességek kioldását a társadalom minden területén, különös figyelmet szentelve az oktatási rendszernek. A műszaki felsőoktatás különösen köthető és komoly felelőssége van a technológiai fejlődés fenntartható irányának kijelölésében. Ennek a felelősségnek a vállalása megköveteli a minőségi műszaki felsőoktatás természetének a feltárását, a felsőoktatási folyamat hozzáadott érték elemeinek megismerését és modellezését, a minőségkultúra kutatását. Jelen kutatásom célja a tanulás-tanítás minőségének a műszaki felsőoktatás hozzáadott értékében elfoglalt szerepének elemzése, melyet kiemelten az innováció és a méltányosság viszonyrendszerében vizsgállok meg. Kutatom, hogy az oktatás minősége milyen módon szerepel a műszaki felsőoktatás utóbbi években feltárt hozzáadott érték modelljeiben. Jelenlegi kutatásom módszertana az elmúlt 10 év külföldi szakirodalmának feldolgozásán alapuló komparatív tartalomelemzés(többek között Brandenburg,2013; Dill,2018; Tomlinson,2017). A digitális tanulási-tanítási környezet új kontextusban hívja fel a figyelmet az oktatási minőség régi-új kérdéseire, többek között a mester-tanítvány viszonyra, az oktatás-kutatás egyensúlyára, a curriculumra, a méltányosságra és inkluzív és hálózatos működésre. Az innováció-digitalizáció-méltányosság egyensúlyi helyzetének megtalálásában és fenntartásában nem nélkülözhetjük Salamon bölcsességét (Polónyi,2016).

Deli Kitti

INKLUZÍV SZOLGÁLTATÁSOK VIZSGÁLATA EGY VIDÉKI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYBEN

Az inklúzió szemléletének és gyakorlatának kialakítása napjainkban is aktuális kérdés a felsőoktatásban (Hurtado-Ruiz, 2015). Az European University Association esettanulmányából kiderül, hogy az egyes országokban megvalósuló fejlesztések különböző mértékűek, mivel eltérőek a helyi sajátosságok, más a társadalom gazdasági-szociális struktúrája és a marginalizálódás veszélyének kitett csoportok köre (Claeys-Kulik–Jorgensen, 2018). Előadásunk célja egy felsőoktatási intézményfejlesztési stratégiához kapcsolódó kutatás bemutatása, különös tekintettel a vizsgált vidéki egyetemen fellelhető támogatási sokszínűség vizsgálatára. A kérdőívekből majd az azt követő interjúkból (N=10) a már működő támogató programok típusairól, működéséről és ezek fókuszában álló célcsoportokról kaptunk információkat az alábbi kérdések mentén; (1) Miféle befogadást célzó programok találhatók és hogyan segítik ezek a programok a célcsoportjukba tartozó hallgatók előrehaladását? (2) Találhatók-e az oktatók és a személyzet felkészítését, az egyetemi polgárok érzékenyítését szolgáló programok, akciók, melyek az inkluzív klíma és az akadémiai kiválóság növelését eredményezhetik? Megállapítottuk, hogy az alábbi csoportok méltányos támogatása van jelen leginkább a vizsgált egyetemen: külföldi, fogyatékos hallgatók és társadalmi hátránnyal küzdők. A szervezeti oldalt vizsgálva kutatásunk kimutatta, hogy a hallgatók egyéni és közösségi támogatása jellemzi inkább a vizsgált egyetemet, és kevésbé találhatók olyan beavatkozások, melyek a felsőoktatási környezet egészére vannak hatással (Arató & Varga, 2018).

Fodor Bálint

A PRODUKTÍV TANULÁS MEGJELENÉSE A TANÁRKÉPZÉSBEN

A tanárképzés alapvető meghatározója az oktatás színvonalának annak minden szintjén. Az egyetemek feladata nem csupán a leendő tanárok módszertani képzése, hanem a tanórán kívül adódó feladatokra történő felkészítése is (Barber – Mourshed, 2007). Napjainkra a többszörös intelligenciák alkalmazása és fejlesztése alapvető követelménnyé vált a tanárok számára is (Eberle, 2011). A produktív tanulás módszertani jellegéből adódóan támogatja és fejleszti ezeket a többszörös intelligenciákat és a vonatkozó kompetenciákat egyaránt (Gardner, 2006). A tanárképzés megújult formája során különös fontossággal bír, hogy a leendő tanárok képzésének fókuszában ezek a kompetenciák álljanak, tehát a produktív tanulás térhódítása felettébb időszerű Magyarországon (Bárdossy – Dezső, 2016).

Képzésük során a tanárjelölt hallgatók egy teljes tanévet töltenek egy köznevelési intézményben. Gyakorlatuk során nem csupán tanórákat tartanak, hanem az iskola mindennapi életében is részt vesznek, hogy megtapasztalhassák azokat a kihívásokat, melyekkel korábbi képzésük során nem feltétlenül találkoztak. Jelen tanulmány a gyakorlatukat végző hallgatók és mentoraik tapasztalataira fókuszál. Kérdőíves és félig-strukturált interjúk segítségével azt tárja fel, hogy a kezdeti tapasztalatok az új rendszer milyen hiányterületeit és erősségeit mutatják. A produktív tanulás megjelenése az újfajta képzési rendszerben közel sem tökéletes – a mentori és hallgatói képzés során számos olyan elemet szükséges megváltoztatni vagy beépíteni, melyek hiányára jelen tanulmány hívja fel a figyelmet. Az új képzési rendszer tökéletesítésén felül egyéb tanárképzési programok fejlesztésében is segítséget adhatnak az eredmények, hozzájárulva a folyamatosan változó elvárásokhoz való igazodáshoz a tanárképzésben.

Könczey Réka

ÖKOPEDAGÓGUSOK ÉS TÖRTÉNETÜK: A KÖRNYEZETI NEVELŐK EREDETI MOTÍVUMAI, ÉS A MAGYAR KÖRNYEZETI NEVELÉS KORSZAKAI

A környezeti nevelés hazai, sok tanulmányban feldolgozott közelmúltját egészítem ki a XIX. századi történeti folyamatának bemutatásával, és a hazai nagynevű környezeti nevelők (velünk élő, iskolateremtő „mesterek”) motívumvizsgálata alapján. A tudománytörténeti dokumentumokban a később, a XX. század elején formalizálódott Madarak és Fák Napja ünnep, mint első zöld jeles nap előképeit azonosítottam az állatvédelmi attitűd írásos nyomaiban. Félig strukturált interjúsorozatot, mélyinterjút készítettem 15 iskolateremtő személyiséggel, akik munkásságának köszönhetően környezeti pedagógusok ezrei dolgoznak ma az országban. Interjúalanyaim indító motívumait a mélyinterjúk elemzése alapján ekképp csoportosítom: • a természetjárás romantikája és a természet szeretete; • családi és kisközösségi életvitel vonzereje (tanya, ökofalu); • az életformák, az élet iránti mérhetetlen kíváncsiság; • a személyt érintő, felháborító környezetpusztítások; • a környezeti kockázatkezelés kommunikációs nehézségei („az érintettek értetlenek”); • a rendszerváltozás történelmi pillanatának környezeti ügyei (Duna-ügy, Garé) és a pártállami rendszer környezetvédelmi ügyekkel kapcsolatos taktikai tévedése; • introvertált személyiség megnyugvása a természetben; • mintaadó személyiség vagy közösség, például egyház hatása. Az interjúk során számos esetben történeti adatokat is kaptam. A történeti források, és a két interjúsorozat alapján a hazai környezeti nevelés korszakhatárait is javaslatot teszek.

Dergez Ildikó – Kiss Márton

AZ ÁLLAMI EMLÉKEZETPOLITIKA ISKOLAI VETÜLETEI – AZ ÁRPÁD-HÁZI SZENTEK EMLÉKÉVEI AZ OKTATÁS TÜKRÉBEN AZ 1930-AS ÉVEKBEN

Az 1930-as években számos Árpád-házi személynek tartottak emlékét: Szent Imre hercegnek 1930-ban, Árpád-házi Szent Erzsébetnek 1931-ben és végül Szent Istvánnak 1938-ban. A magyar uralkodóház szent tagjainak emlékezete a trianoni döntés (1920) után építkező országnak kiemelkedően fontos volt, hiszen segítségükkel próbálták erősíteni a nemzeti összetartozás érzését. Hasonlóan fontos eleme volt e rendszernek az oktatás, amin keresztül kívánták hatni az ország fiatalságára, értékeket és célokat mutatva számukra. A herbarti nevelésméлет egyik kulcs részét képezi a különböző példaképek állításának kérdése, amihez az emlékezetpolitika szereplőválogatása jól illeszkedik. Pierre Nora véleménye szerint fontos megkülönböztetni a mesterséges – állami – emlékezetpolitikát és a helyi lakosság körében mélyről gyökerező „élő” emlékezetet. A magyar királyok e rendszerben egyszerre mesterségesek és a néppel élők – egy közös múlt részei. Előadásunkban az Árpád-házi szentek emlékezetének iskolai manifestálódását kívánjuk bemutatni az iskolai értesítők és helyi lapok segítségével. A vizsgálat első részét azokban az iskolákban végezzük el, amik a szentek neveit viselik, majd állami és más felekezetű intézmények kiadványait tekintjük át az emlékévek során. A különböző iskolai források bevonásával átfogóbb képet kaphatunk az oktatási rendszer reagálására, amit az állami emlékezetpolitika váltott ki belőlük.

Kövecsesné Gősi Viktória

**EGY FENNTARTHATÓSÁGPEDAGÓGIAI PROJEKT MEGVALÓSULÁSÁNAK TAPASZTALATAI
3D VR TÉRBEN**

Ma nem telik el nap anélkül, hogy a globális klímaválsággal kapcsolatban ne hallanánk híreket. Bár a környezeti nevelés és a fenntartható fejlődés megvalósítására irányuló törekvések az 1970-es évektől jelen vannak, ma mégis azt tapasztalhatjuk, hogy egyre nagyobb hangsúlyt kapnak nemcsak a tudományos világban, hanem hétköznapi életünk során is. Napjaink egyik legnagyobb kihívása a nevelés - oktatás során a fenntarthatóság pedagógiájának hatékony megvalósítása. Mindennek folyamatában az oktatásban részt vevő fiatalok környezettudatos magatartásformálása, a felelősségérzet kialakítása központi célkitűzés. Ebben a tanítóképzés során útmutató feladatunk van. Szükségszerű, hogy a leendő tanítókat felkészítsük a környezeti nevelés legfontosabb tevékenységeire, elsajátítsák azokat a hatékony környezeti nevelési módszereket, melyek az eredményes munkához szükségesek. Mindezt úgy, hogy a közvetlen természeti élményeken túl, igazodjunk a digitális generáció igényeihez, érdeklődéséhez. A tanulmány egy, a tanítóképzésben megvalósuló fenntarthatóságpedagógiai projektet mutat be 3D VR térrel összekapcsolva. A tanulmányban bemutatásra kerülő gyakorlati projekt egy akciókutatás kezdeti fázisa, melynek célja a hallgatók környezettudatosságának feltérképezése a projekt előtt, majd pedig a projekt lezárását követően. A projekt során ötvöztük a hagyományos, offline környezetben hatékonyan alkalmazható módszereket, továbbá a digitális generáció szükségleteinek, érdeklődésének megfelelően a MaxWhere 3D VR térben is dolgoztunk. Célunk az offline és online tanulási környezetek összekapcsolásával a tanulás hatékonyságának növelése.

Kocsis Zsófia

A HALLGATÓI MUNKAVÁLLALÁS SAJÁTOSSÁGAI EURÓPAI FELSŐOKTATÁSI TÉRSÉG KELETI RÉGIÓJÁBAN

Az oktatáskutatás nemzetközi szakirodalma a felsőoktatási hallgatók fizetett munkavállalásának növekvő tendenciájára hívja fel a figyelmet (Pascarella & Terenzini, 1998, Perna, 2010; Riggert et. al., 2006, Teichler, 2011). A fizetett munka eredményességre gyakorolt hatásával kapcsolatban ambivalens eredmények születtek (Hámori et al., 2018; Pascarella & Terenzini, 1998, Perna, 2010; Riggert et. al., 2006), így a felsőoktatási intézmények vagy a tanulmányokat veszélyeztető tényezőként tekintettek a hallgatói munkavállalásra, vagy egyre többen kezdték a képzés kiegészítő mozzanatának tekinteni (Pusztai, 2016). Az elemzés során CHERD 2018/2019-es tanévben végzett kutatásának az eredményeit használtuk fel (PERSIST 2019, N=2199). A vizsgálatot az Európai Felsőoktatási Térség keleti régiójában végezték, Magyarország keleti régiójának felsőoktatási intézményeiben, illetve az országgal határos felsőoktatási intézményekben. Feltételezzük, hogy a hallgatói munkavállalás jellemzői országonként eltérőek lesznek. A megkérdezettek szociokulturális háttere, az intézményi és individuális jellemzői összefüggésben állnak a munkavállalás gyakoriságával, a motivációjával, típusával. Eredményeink szerint a magyar és a szlovák hallgatókra jellemző a rendszeres munkavégzés, s a munkájuk nem kapcsolódik a tanulmányaikhoz. Ezzel szemben Romániában, Ukrajnában és Szerbiában a hallgatók kisebb arányban, de inkább a tanulmányaikhoz fűződő munkát vállalnak. A magyar és szlovák hallgatókat a függetlenedés és a szabadidős tevékenységek finanszírozása motiválja, addig Szerbiában és Romániában a tapasztalatszerzés, míg Ukrajnában az ismerősök szerzése dominál. „Az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-19-3-I-DE-436 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült.”

Kovács Karolina Eszter – Nagy Klaudia Rebeka – Ilyés Eszter Ida Kincső

EGÉSZSÉGGEL KAPCSOLATOS ATTITÚDOK, SZORONGÁS ÉS MEGKÜZDÉS A DEBRECENI EGYETEM TANÁR SZAKOS HALLGATÓI KÖRÉBEN

Az egészségtudatossággal kapcsolatos kutatások szerepe kiemelt mind a nemzetközi és hazai viszonylatban is egyre nagyobb arányú egészségkárosító magatartásformák, mind az egyetemi oktatásra jellemző magas elvárások okán. Az egészségtudatos magatartás mint nem-tanulmányi eredményesség igen sokrétű, számos komponensből tevődik össze. A kutatás célja a Debreceni Egyetem osztatlan tanárképzésében tanuló hallgatók (N=108) egészségtudatossággal kapcsolatos attitűdjeinek feltárása, valamint szorongásuk és megküzdési rugalmasságuk feltárása annak. További célunk tanulmányi eredményességük vizsgálata, majd ezeknek a nem-tanulmányi eredményességi komponensekkel mutatott kapcsolatának regisztrálása. A kutatás a demográfiai kérdéseken túl sportolási, valamint dohányzási, alkohol-, kávé- és energiatital-fogyasztási szokásira kérdeztünk rá, valamint az Egészséggel Kapcsolatos Attitűdök Kérdőív (Nagy & Kovács, 2017), valamint a Megküzdési rugalmasság kérdőív (Kato, 2012) felvételére került sor. Az előzetes eredmények alapján a hallgatókra viszonylag rugalmas megküzdés jellemző ($M=19,07$, $SD=4,86$), valamint egészségmagatartásuk jobb az ELEF kutatások adataival összevetve. A hallgatók többsége (54,3%) hobbiszinten sportol. A szubjektíven megítélt egészségi állapotuk tekintetében átlaguk 3,73 pont ($SD=0,881$), szubjektív edzettségi állapotuk pedig 2,96 pont ($SD=1,048$). A sportoló hallgatók szubjektív edzettségi állapota ($p<0,001$), szubjektív egészségtudatossága ($p=0,008$) szignifikánsan magasabb a nem sportolókkal összevetve.

Orsós Anna

SZÜKSÉGLETEK ÉS A JOGI SZABÁLYOZÓK - AVAGY FÓKUSZBAN A CIGÁNY NEMZETISÉGI OKTATÁS

A tanulmány alapvetően a magyarországi cigány/roma tanulókat érintő nemzetiségi programot és annak történetiségét helyezi fókuszba, azt a programot, amely a köznevelés-közoktatás talán egyik legvitatottabb időszakát éli. Az előrehaladott asszimiláció miatt a nemzetiségi oktatáshoz való jog érvényesülése kiemelt jelentőségű, mondhatni: nemzetiségi létkérdés. A jog, hogy nemzetiségi program szervezhető az esélyegyenlőség elve miatt különösen fontos, még akkor is, ha önmagában kötelező erővel nem bír. A folyamatok elemzése alapján látható, hogy hazánkban a nemzetiségi oktatás programja az „iskolamentési stratégiák” meghatározó elemévé válik. Ugyanakkor a cigány nemzetiségi oktatás a spontán módon létrejött szegregáció „legalizálására” is alkalmas, miközben ahol cigány nemzetiségi oktatást folytatnak, ott jellemzően rendkívül alacsony az oktatás minősége. A cigány tanulók gyakran nem jutnak hozzá a jó minőségű pedagógiai szolgáltatásokhoz, ami ugyan nem direkt módon, de többé-kevésbé jellemző összefüggésben van a cigány nemzetiségi oktatással is. A hazai cigány/roma nemzetiségi oktatás „tantárgyasult” formáinak bemutatásán túl, a tanulmány ismerteti azt a közismereti tankönyvekre kiterjedő vizsgálatot is, amely arra keresi a választ, hogy ezekben a tankönyvekben milyen mértékben jelennek meg a multikulturális tartalmak, van-e hatásuk a tanulók attitűdformálására, jelenítenek-e meg sztereotípiákat és egyáltalán milyen érzeteket keltenek a tanulóknál a cigányokkal szemben.

Darvai Sarolta – Hill Katalin – Nagy Melinda

PEDAGÓGUS HALLGATÓK KÖRNYEZETI ATTITÚDVIZSGÁLATA – ÖSSZEHASONLÍTÓ KUTATÁS

Hogyan segíthetjük a társadalmunk tagjait abban, hogy a következő generációk büszkék legyenek rájuk? Ebben az összehasonlító kutatásban a fenntarthatóságot elősegítő gondolkodásra és viselkedésre összpontosítunk az egyetemi hallgatók körében. Az egészség- és környezettudatos magatartás, valamint a környezeti problémákat felismerő, azokra érzékeny és megoldásukban felelősséggel, aktívan résztvevő magatartás formálása a pedagógusképzés fő feladata (Könczey, 2017, KM, 2015, Lányi és Kajner, 2019, Lükő, 2017, Mika és Tóth, 2016). Az attitűdvizsgálat módszere kérdőíves felmérés, mely a 15 tételes, ötfokú Likert-skálán alapuló NEP (New Environmental Paradigm) alapján készült (Van Liere et al., 2000). A NEP teszt öt állítás-csoportot tartalmaz. A Föld eltartóképessége, környezetünk egyensúlyi állapota, az ember bioszférában betöltött szerepe, a természet átalakításához fűződő viszonyunk, valamint az ökológiai válság érzékelése szerepel a kérdéskörök között. 2019 októberében a SJE TKK-n 224, az ELTE TÓK-on 227 nappali tagozatos pedagógus jelölt hallgató vett részt a keresztmetszeti vizsgálatban. Mindkét intézményben a megkérdezett hallgatók jelentős része helyesen értelmezi az emberiség felelősségét a Föld állapotáért, a természet értékeiért. A jövőben a képzés elején és végén történő vizsgálat eredményeinek összehasonlítása adhat számunkra adekvát választ arra, hogy milyen hatékonysággal történik a szemléletváltás és magatartásformálás a hallgatók körében az egyetemi évek alatt.

Borbély Szilvia

HOGYAN LEHET SIKERES EGY KURRIKULUM VÁLTOZÁSÁT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁS? A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS MEGVALÓSULÁSÁNAK MEGÍTÉLÉSE A PEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN

Tanulmányunkban arra keressük a választ, hogy egy oktatáspolitikai döntés implementációjában, amelynek értelmében 2012. szeptemberétől felmenő rendszerben bevezetésre került a mindennapos testnevelés, milyen szerepet játszanak a hivatástudat, a presztízs, a különböző értékpreferenciák, illetve az intézményi hatások hogyan jelennek meg a pedagógusok támogató attitűdjeinek kialakulásában. Kutatásunkban az értékpreferenciákat a nem, kor, a sportolási szokások, beosztás, és a település típusa alakították. Olyan intézményi hatásokat és jellemzőket is bevonunk a vizsgálatba, mint az infrastruktúra, a tanuló- és pedagógus létszám. Vizsgáljuk a többdimenziós skálázással kialakított pedagógus csoportok támogató attitűdjét a kurrikulum változását érintő beavatkozás megvalósulásáról. Az implementációs folyamat szereplőitől kapott válaszok elemzésekor arra a megállapításra jutottunk, hogy a mindennapos testnevelés bevezetésével való egyetértés a szereplők véleményében pozitív attitűddel jelenik meg. A várakozással szemben a jó infrastruktúra hatása fordított összefüggést mutat az elégedettséggel. Megállapítható, hogy a tantervet érintő oktatáspolitikai beavatkozás során meghatározott célok megvalósulását a pedagógusok attitűdjei alapvetően befolyásolják. Ezek az eredmények igazolják a pedagógusok hivatástudatának, elköteleződésének szerepét az implementációs folyamat megvalósulásában. A sikeresség szerepében az intézmények infrastrukturális ellátottsága is kimutatható, illetve a beavatkozáshoz kapcsolódó pozitív attitűd, a gyermekkori sportolási aktivitás, is meghatározza a felnőttkori véleményeket a változáshoz kapcsolódó célok megvalósításában.

Márta Miklósi – Francesca Torlone

PRISON EDUCATION IN ITALY AND HUNGARY – A SPECIAL FIELD OF ADULT EDUCATION AND VOCATIONAL TRAINING

In our presentation we aim to analyse the pedagogical dimension of the re-education principle of punishment in the Italian and Hungarian legal system, governed by national and supranational law, in consideration of the prison context. We examine what kind of specific features appear concerning the education and training of inmates, what kind of settings the system provides for this group of prisoners in two countries, Italy and Hungary. Our research questions are: 1. What is the legal, financial, statistical background of prison education/learning in both countries? 2. What kind of characteristic features does the Italian and Hungarian prison education/learning have? 3. Which are the learning opportunities for detainees during their imprisonment in Italy and Hungary? 4. What are the characteristic features of prison teachers/trainers in both countries? We define accurately in our presentation how the prison education systems in Italy and Hungary work, which are the main similarities and distinctions concerning these systems. (Miklósi 2017; Torlone 2018) The school system in prisons operates in accordance with the Act on the Education System in both countries. They follow the same curricula as schools in the free world. References • Miklósi Márta (2017): Felnőttoktatás speciális körülmények között - Tanítás, tanulás a rácson túl. In: Juhász Erika (szerk.): A népműveléstől a közösségi művelődésig Debrecen, Debreceni Egyetem, 271-282. p. • Torlone, Francesca. (2018). The Right to Educational Compensation of the Prisoners in the Italian System, Hungarian Educational Research Journal-HERJ, 8(2018), n-4, pp. 52-69. ISSN: 2064-2199

Demeter-Karászi Zsuzsanna

HALLGATÓI VALLÁSOSSÁG SZEKTORKÖZI ÖSSZEHASONLÍTÁSBAN

Az egyházi felsőoktatási intézmények többnyire az ezredforduló után keltették fel a kutatók figyelmét, ugyanis Közép- és Kelet-Európában a politikai változások után nyitották meg ezen intézmények kapuikat. Az egyházi felsőoktatási intézményeket vizsgáló korábbi regionális kutatások rámutattak arra, hogy ezen intézmények leginkább perifériális, marginalizált régiókban, nemzeti, etnikai kisebbségek által lakott területeken kezdtek működni (Pusztai, Farkas 2016). Ami az intézmények hallgatóit illeti, egyre kevésbé tudták fekete-fehér osztályozással leírni vallásosságukat (Tomka 1990), ugyanis napjainkra a vallásosság is egyre komplexebbé válik. Jelen kutatásban arra a kérdésre keressük a választ, hogy az egyházi és nem egyházi felsőoktatási intézmények hallgatói vallásosság szempontjából miben és milyen mértékben különböznek Magyarországon, illetve a környező határmenti területeken. Elemzéseinkhez egy 2019-ben végzett kutatás során készült adatbázis (PERSIST 2019, N = 2310) részadatbázisát használtunk fel. Kutatási kérdésünk megválaszolására vallási tipológiát alkottunk, és megvizsgáltuk, hogy az egyes típusok milyen mértékben reprezentálódtak a különböző szektorokban. Eredményeink rámutattak arra, hogy a két szektorhoz eltérő arányban kapcsolódnak a különböző típusok. A 123847 számú projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Fodor Éva

A FENNTARTHATÓSÁG ÉRTELMEZÉSE A PEDAGÓGIA NÉZŐPONTJÁBÓL

A fenntarthatóságra nevelés és oktatás napjaink egyik legfontosabb pedagógiai kihívása. A fenntarthatóság megvalósítása korántsem egyszerű feladat, éppen ezért játszik kiemelkedő szerepet a felnövekvő generációk felkészítése egy, a fenntarthatóság elveinek megfelelő életvitelre. Ahhoz azonban, hogy világosan lássuk a fenntarthatóság pedagógiájának legfőbb céljait és feladatait, szükséges magát a fenntarthatóság fogalmát is újraértelmeznünk, elsősorban a pedagógia nézőpontjából megközelítve. Erre vállalkozik jelen elméleti kutatás, az elemzést három alapvető elképzelésre alapozva: a World Commission on Environmental Development (1987), azaz a „Közös jövőnk” jelentés; a Meadows, Meadows, Randers és Behrens III (1972), Meadows, Meadows és Randers (1992), Meadows, Randers és Meadows (2004) által publikált, a Növekedés hatáiról szóló irodalmak; illetve a World Conference of Scientific Academies (2000) által megfogalmazott nyilatkozat. E definíciók kiegészítésre kerülnek külföldi és hazai szakemberek megfogalmazásaival, illetve a szerző saját reflexióival.

Márkus Edina – Miklósi Márta – Barabási Tünde

A FELNŐTT TANULÁS MÓDSZEREI

A felnőtt tanulás eredményességének feltétele, hogy ismerjük a hallgatók igényeit, tanulási sajátosságait (kedvelt formák, módszerek, tananyagtípusok). Ehhez lehessen a képzési tartalmat, a tanulási formákat igazítani. Nem előzmények nélküli a felnőtt tanulók kutatása. Több hazai és nemzetközi vizsgálat foglalkozik a felnőtt tanulók aktivitásával, motivációjának, a tanulásuk akadályainak vizsgálatával, ezek megismerése alapul szolgált a vizsgálatunkhoz. A kutatásunk során a motivációkat és akadályokat vizsgáltuk, valamint a felnőtt tanulás formáira, módszereire, igényeire, a tanultak hasznosíthatóságára fókuszáltunk. Előadásunkban ez utóbbi kérdéskörre fókuszálunk, a felnőtt tanulás módszertanára vonatkozó kérdésekre adott válaszokat elemezzük, elsősorban az eszközhasználatra, tanulási módokra, módszerekre vonatkozókat. Kvantitatív kérdőíves felmérést végeztünk saját készítésű kérdőívvel, válaszadóink Szlovákiából, Ukrajnából, Romániából és Magyarországról voltak, 557 fő. Kutatásunkban a válaszadók a partnerintézményeinkkel kapcsolatban álló felnőttek, elérési mintának nevezhető a mintánk, nem reprezentatív, azonban a fő célunkat, hogy megismerjük a szervezetek hatókörében lévő felnőttek tanulási jellemzőit, elérhettük vele. Az adatelemzés során egy- és többváltozós statisztikai eljárásokat alkalmaztunk. A módszertani kérdéseket illetően országspecifikus jellemzők nem voltak. Fontos tapasztalat volt, hogy a válaszadók jelentős része jellemzően önállóan tanul, tehát az önálló tanulást segítő eszközöket érdemes kidolgozni számukra, ha támogatni szeretnénk a tanulásukat (interaktív tananyagok, videó tutoriálok, appok stb.), a résztvevőközpontú módszerek mellett, pl. megbeszélés, fontosak nekik a hagyományos előadóközpontú módszerek pl. szemléltetés, előadás.

Mako Ferenc

GYAKORLATVEZETŐ MENTORTANÁR-JELÖLTEK ÉRTÉKORIENTÁCIÓJA

A mentori munkában a tanárjelöltek kompetencia-fejlesztéseként, az attitűdök formálása és pedagógus pálya értékeinek közvetítése jelentős kihívást jelent (Visnyik, 2007). Ugyanakkor a mentortanárok kiemelten fontos helyzetben vannak a tanári értékek közvetítésében a pálya-tapasztalatuk folytán. A pedagógiai kutatás célja: a pedagógus értékek közvetítésében, formálásában betöltött szerepük feltárása volt. A kutatás metodikai eszközét a D. E. Super által kidolgozott „Munka-érték kérdőív” és mentorálási spektrumfolyamatot követő tanárjelölti mentortervek tartalom-elemzése jelentették (Makó, 2016). Feltételeztük, hogy a mentori értékek alapvetően befolyásolják a tanárjelöltek sikeres pedagógiai munkáját, illetve személyiségük fejlődését (Jancsák, 2010). A kutatás, a 2015-2020 közötti időszakban, pedagógus szakvizsgára felkészítő „Gyakorlatvezető mentortanár” képzésben részt vett n=178 fő mentortanár jelöltre terjedt ki. A mentori munkában preferált munkaértékek és a tényleges mentori feladatok ellátásakor érvényesített értékek összehasonlító elemzésével: rá kívánunk világítani a mentori szerepekhez kapcsolódó értékközvetítés problémáira és lehetőségeire. 1. Jancsák Csaba(2010): Tanárjelöltek értékvilága. In: Kozma Tamás – Perjés István: Új kutatások a neveléstudományban – törekvések és lehetőségek a 21. század elején. ELTE Eötvös Kiadó, ISSN: 2062-090X 2. Makó Ferenc (2016): A mentorálás módszerei a szakmai tanárképzésben. Typotop Kiadó, Budapest, Szakmai pedagógusképzés sorozat, ISSN: 2598-7123, 3. Visnyik Katalin (2007): A pedagógusok életútja és szakmai értékválasztása közötti összefüggés vizsgálata, ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Sági Matild – Szemerszki Marianna

MODELLING OF ENTRY INTO HIGHER EDUCATION IN HUNGARY

Empirical researches repeatedly led to the result that despite of educational expansion, class differentials in educational attainment is persisting (Shavit and Blossfeld 1993; Goldthorpe 1996, 2000; Erikson 2016; Horn, Keller and Róbert 2016; Bukodi and Goldthorpe 2018, Keller 2019). Our research aims to provide empirical evidence of rational action theory's efficiency in explaining persistent differences in higher education participation. Our main hypothesis is that positive interaction effects occur between social origins and cognitive ability in relation to entrance to higher education. Our analysis is based on the Hungarian National Assessment of Basic Competencies data of 10th grade students in 2013, linked to their available data in the Higher Education Information System. The final sample size is 86525. Besides the descriptive analyses of correlation between early cognitive ability, early intention of higher education, parents' education level and type of secondary school with participation in higher education, logistic regression models were applied for disclosing causal effects. To discover differences in the education decision-making of students with different family backgrounds, the interaction effect of parents' educational level and children's cognitive ability was also included in the model as an explanatory factor. Our research confirmed previous findings about a huge positive cross-correlation concerning early cognitive ability, early intention towards higher education, parents' educational level and character of secondary school. These results can support education policies to increase the participation of students with less advantageous family background in higher education.

Gabriella Stark

MINORITY TEACHER EDUCATION AND TEACHER'S LEARNING PATHS IN ROMANIA WITH A VIEW OF THE CARPATHIAN BASIN

The present paper portrays the learning paths of minority teacher candidates adopting a comparative approach, and provides an outline of the minority teacher education system and its context in Romania. Minority learning paths and the regional university serve as our framework of interpretation. Hungarian minority teacher education is investigated in two dimensions, pursuing two research aims. The aim of the institutional dimension is to examine and present minority teacher education in Romania. The aim of the individual dimension is to examine and analyze who the Hungarian minority teacher candidates in the Carpathian Basin are, and what their minority learning paths look like. By presenting the two dimensions on the macro-, meso-, and micro-level our aim is to portray minority teacher education in Romania on one hand, and the learning paths of minority teacher candidates (in a comparative approach) on the other hand. For a more detailed picture we have employed a combination of several methods in our investigation. In the institutional dimension the basis was provided by document analysis, in the individual dimension by the survey method (questionnaires and interviews). We have used several databases in the individual dimension: TESSCEE II. 2014 (macro-level), DPAD 2015 (meso-level), SM Alumni 2016 (micro-level). In answering research questions teacher education has been identified as a specific minority learning path. The idea of regional minority university has also been confirmed, the institutions investigated (BBU DPAD, Satu Mare Extension) display the main characteristics of regional universities through the procedures compensating for the underrepresentation of minority education.

Markos Valéria

AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT MINT PÁLYAORIENTÁCIÓS, PÁLYASZOCIALIZÁCIÓS FOLYAMAT

Előadásunkban az iskolai közösségi szolgálat pályaorientációs, és pályaszocializációs céljainak megvalósulását vizsgáljuk. A szakirodalom szerint a service-learning és a community-service programok megerősíthetik a diákokat a pályaválasztási döntéseikben (Barnes 2002, Meaney et al. 2008, Haston – Russell 2012), segíthetik a szakmai ismereteik elsajátítását, ha a végzett tevékenység illeszkedik a tanulmányok jellegéhez. A szolgálat során a tanulóknak lehetőségük nyílik a munkára való szocializációra, a különböző készségek- és képességeket fejlesztésére is (Tan & Philips 2005). Kutatásunkban feltételezzük, hogy az iskolai közösségi szolgálat segíti a pályaorientációt, a már választott pálya esetén a pályaszocializációt. Hipotézisünk, hogy a fiatalok töreksenek arra, hogy a közösségi szolgálat kapcsolódjon a szakképzési területükhöz. Feltételezzük, hogy a területválasztás és az, hogy hol teljesíti a szolgálatot a tanuló, befolyásolja a szolgálattal való elégedettséget is. Az iskolai közösségi szolgálatot végzett 12. évfolyamos tanulókat többlépcsős mintavétel módszerével választottuk ki Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékből. Az osztályokat teljes körűen kérdeztük le, és összesen 637 diák töltötte ki a kérdőívünket. Eredményeink szerint a tanulók hasonló területeken végzik a szolgálatot, mint a képzési területük. Úgy tűnik a fiatalok körében tudatos választás a fogadóintézmény, és felismerik a szolgálat pályaorientációt, pályaszocializációt segítő célját. A szolgálat a pályaorientációt a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében élőknak, a szakgimnáziumba járóknak, a magasabb saját és szülői kulturális tőkével rendelkezőknek segíti, és azoknak, akiknek rosszabb a tanulmányi átlaga, és akik pozitívabb attitűddel állnak a szolgálathoz.

Tószegi Zsófia Júlia – Radnai Imre

DIGITÁLIS ÉS MENTÁLIS ESZKÖZÖK A KÖZÖSSÉGI TANULÁS TÁMOGATÁSÁRA A HALLGATÓI ÉS OKTATÓI TAPASZTALATOK TÜKRÉBEN

Eddigi nemzetközi kutatások eredményei alátámasztják, hogy az online tanulási módszerek egyenértékű alternatívái lehetnek az egyetemi tantermi környezetnek, s ezt olyan kulcsfontosságú eredményekkel igazolták, mint a hallgatók tudományos teljesítményei (Magagula és Ngwenya, 2004; McPhee és Söderström, 2012) valamint elégedettségi mutatóik (Palmer, 2012). A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának Nemzetközi Oktatási Központjában (PTE-ÁOK-NOK) 2019 tavaszán indítottunk egy háromfázisú kutatást az előképzős külföldi fiatal felnőttek körében, melynek első két szakaszában kérdőíves felméréssel vizsgáltuk a hallgatói elégedettséget és attitűdöket egy kombinált oktatási módszereket alkalmazó holisztikusabb szemléletű kurzuskínálat vonatkozásában. Kutatásunk harmadik fázisában a következő kérdésekre keressük a választ. Hogyan változtatja meg az online tér a tanuló és a tanár egymáshoz és az oktatási folyamathoz való viszonyát? Milyen előnyeit és milyen korlátait élik meg a virtuális platformok használatának a nyelvi- és szakmai előképzős oktatók és hallgatók? Mik azok az elemek, melyeket hiányolnak a konvencionális tanteremből, s mik a hozadécai az online oktatásnak, melyeket be szeretnének a jövőben építeni az oktatási programba? Az adatgyűjtést kevert módszerrel végezzük, a programban jelenleg regisztrált 156 nemzetközi hallgatóval és 25 oktatóval kitöltött kérdőív, valamint random módon kiválasztott tanulókkal és oktatókkal készített részben strukturált interjúk segítségével. A Google Forms és egy taiwani egyetem kutatói által validált Közösségi Vizsgálati Felmérés (Col) alkalmazásával nyerünk kvantitatív adatokat (Wu-Hsieh-Yang, 2016), míg az interjúk kvalitatív adatait interpretatív fenomenológiai analízissel (IPA) nyerjük.

Mika János – Apró Anna – Novák Richárd

A FÉNYSZENNYEZÉS LAKOSSÁGI ISMERETÉNEK FELMÉRÉSE KÉT-KÉT BÜKK-VIDÉKI ÉS HAJDÚSÁGI TELEPÜLÉSEN

A szükségesnél erősebb és gyakran kedvezőtlen hullámhosszon sugárzó, mesterséges fényforrások használata károsan hat az élővilágra és egészségünkre. A Nemzetközi Sötét Égbolt Szövetség vezető szerepet vállal a mesterséges éjszakai fények hatásainak megállapításában és nyilvánosságra hozatalában az emberi egészség, a vadon élő állatok és növények(!) érdekében. Ezért, olyan ún. csillagos égbolt parkokat hoznak létre olyan területeken, ahol a zavaró fényektől mentes, éjszakai tájkép megőrizhető. Előadásunk egy kérdőíves vizsgálat eredményeit ismerteti, melynek felvételezésére két-két, páronként közel azonos lakosságszámú településen került sor. Az egyik település-pár Répáshuta és Cserépváralja, a Bükk-hegységben, ahol az előbbi település közelében csillagos égbolt park működik, míg az utóbbi falu ettől távol található. A felmérés másik település-párja Hortobágy, ahol szintén csillagos égbolt park működik, illetve Újszentmargita, ahol nem. Kutatási hipotézisünk az, hogy a parkok kapcsán közvetlen tájékoztatókban is részesített települések lakossága alaposabb ismeretekkel rendelkezik a fényszennyezésről, mint a másik település polgárai. A kérdőívben található 21 kérdés elsősorban a világítás hatásaira, a világítási szokásokra, a kitöltő és a csillagos égbolt kapcsolatára, valamint az energia-takarékossággal kapcsolatos ismeretekre vonatkozik. A felvételezésekre 2019 márciusa és 2020 januárja között került sor. A kutatást támogatja az EFOP-3.6.2-16-2017-00014 pályázat.

Darvai Tibor

MÓDSZERTANI DILEMMÁK: AZ OKTATÁSPOLITIKA-TÖRTÉNETRE ALKALMAZOTT POLITIKATUDOMÁNYI MEGKÖZELÍTÉSRŐL

Kutatásunkban az oktatáspolitikatörténetre alkalmazott politikatudományi – röviden politológiai – megközelítési módot igyekszünk körbejárni érvényessége, hatóköre és felhasználhatósága szempontjából. Az oktatáskutatók első nemzedéke dolgozta ki e metodológiát az 1980-as évek közepén, s rá is igaz az a kitétel, mely szerint az új tudományos elméletek önmagukat az éppen fennálló, legitim szakmai-tudományos elképzelésekkel szemben határozzák meg (Merton 2002). A politológiai megközelítési mód a szakmai-pedagógiai elméleteket nem a szakmai logika, hanem a szociológia és a politológia felől közelíti meg, s ezzel akaratlanul is opponálja a tudomány belső logikáját, mondván nem a belső, hanem a külső tényezők határozzák meg azokat. A metodológia a konfliktusokat nem mikro, hanem inkább mezo, illetve makro szinten értelmezi. Ennek egyik következmény, hogy a rendszer egésze kevésbé rajzolódik ki a módszer használata során, csak a beazonosított és elemzett oktatásügyi csoportok perspektívájából látható az oktatási mező. A politológiai megközelítési mód másik jellemzője, hogy nagyon szívesen vizsgálja az oktatásügyben megjelenő ideológiákat. E mozzanat olykor magában hordhatja annak a veszélyét is, hogy maga a politológiai megközelítési mód is ideológiává válhat. Összességében megállapítható, hogy a politológiai megközelítési mód a neveléstudományi mező egyik releváns elmélete, azonban bizonyosnak tűnik, hogy a metodológia nem tarthat számot a kizárólagosságra.

Pallay Katalin

VÉGLEGES LETELEPEDÉSI DÖNTÉSRE HATÓ TÉNYEZŐK A BALASSI INTÉZET EGYKORI KÁRPÁTALJAI HALLGATÓINAK KÖRÉBEN

Az előadás a hallgatói célú mobilitás formáit kívánja bemutatni. Ismertetjük azokat a tényezőket, amelyek hatással lehetnek a tanulmányok befejezését követő végleges letelepedési döntés meghozatalára. A letelepedési döntést kiváltó okokkal kapcsolatban elengedhetetlen figyelembe venni az úgynevezett push (taszító) és pull (húzó) elméletet. Hautzinger (et al. 2014) szerint taszító faktorhoz sorolható a küldő országban lévő alacsony életszínvonal, alacsony bérezés, rossz egészségügyi ellátás. Ezzel szemben a fogadó országban húzó erővel bír a magasabb életszínvonal, a magasabb bérek, színvonalas, nívós oktatási intézmények. Ezt követően röviden ismertetjük a kárpátaljai diákok magyarországi továbbtanulásában kulcsfontosságú szerepet játszó Balassi Intézet egyetemi előkészítő képzés jelentőségét. Kutatásunkban a Balassi Intézet egykori kárpátaljai hallgatóinak társadalmi hátterét és hallgatói célú mobilitását kívánjuk megvizsgálni. Írásunk középpontjában a kárpátaljai mobilis hallgatók végleges letelepedési döntése áll. Ennek megfelelően azokra a dimenziókra fektetjük a hangsúlyt, amelyek befolyással vannak a letelepedési döntéshozatalra. A felmérésben arra kerestük a választ, hogy a Balassi Intézet előkészítő képzésén részt vevő egykori kárpátaljai hallgatók tanulmányaik befejeztével hol telepedtek le, és a letelepedési döntésükben mely tényezők bizonyultak döntő fontosságúnak. Ebben a részben kívánunk választ kapni kutatásunk legfontosabb kérdéseire: milyen push és pull hatások játszottak szerepet a végleges letelepedés döntéshozatalában (hazatértek, az anyaországban maradtak, külföldön telepedtek le). Összegzésképp a felmérés eredményeit kívánjuk ismertetni.

Jankó Krisztina

HÁTRÁNYCSÖKKENTÉS A PEDAGÓGIAI GYAKORLATBAN

A hátrányos helyzet kifejezés a 60-as években szociálpolitikai terminusként indult az útjára (Liskó 1997, Papp 1997), majd számos társadalomtudományi területen és a köznyelvben is megjelent. Azokat a gazdasági, társadalmi, kulturális körülményeket jelöli, amelyek a tanulók bizonyos részénél az iskolai előrehaladás szempontjából a többséghez képest kedvezőtlen helyzetet teremtenek. E körülmények elsősorban a szülők alacsony iskolai végzettségére, alacsony jövedelmére, a család nagyságára, kisebbségi helyzetére, illetve a lakóhely szerinti hátrányokra vezethetők vissza (Papp 1997, Páskuné 2010). Hazánkban különösen erős a családi háttér és a tanulói teljesítmény közötti kapcsolat (Andor-Liskó 2000; Kertesi-Kézdi 2010), valamint az is bizonyított tény, hogy az iskola növeli a társadalmi háttérből fakadó különbségeket (Balázs-Horváth 2011). Számos országban, így nálunk is, a hátrányos helyzetűek meghatározott anyagi vagy természetbeni juttatásokban, kedvezményekben részesülhetnek, s a pedagógiában is különleges bánásmód illeti meg őket (Réthy-Vámos 2006). Az esélyegyenlőség elősegítése érdekében számtalan hátránykompenzációs intézkedés született, melynek segítségével egyrészt igyekeznek a leszakadó rétegek problémáin segíteni, másrészt a felzárkóztatásukat megoldani. A hazai köznevelésben is találhatunk olyan pedagógiai módszereket, amelyek jó gyakorlatként szolgálnak a szociokulturális hátrányok enyhítésére, valamint olyan újszerű hátránykompenzáló megoldás is született, mint például a mentorálás, mely a neveléstudományban az esélyegyenlőség nézőpontja mellett megjelenő méltányosság elvének gyakorlati megvalósulásaként értelmezhető (Fejes-Kasik-Kinyó 2009:52.). Az előadás a pedagógiai módszerek mellett a hatékony kompenzációs törekvésekre is kitér.

Vilmos Vass – Melanie K. Smith

**TOWARDS CREATIVE TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP IN HIGHER EDUCATION:
CHALLENGES AND OPPORTUNITIES**

The aim of this talk is to define what creative transformational leadership means in the context of higher education exploring some of the challenges and opportunities of being an educational leader in institutions which are internationalising and competing in a global market. There is a great interest in different definitions and approaches to leadership in the early 21st century. Although there have been a number of studies about creativity and leadership in education, relatively few of those studies focus on higher education institutions. It has been argued that there is a strong connection between transformation and creativity in the context of higher education, especially in those institutions which are internationalising. The talk argues that the term creative transformational leadership best captures an approach which recognises that creativity is an integral part of transformation and that a transformational leadership approach is likely to be the most effective in a dynamic higher education environment. The research was undertaken using e-interviews with a sample of international academics recruited from the authors' professional online networks. 28 respondents from 15 countries offered responses to the questions. The findings reveal that the contextual dimension of leadership in higher education plays an important role, especially the rapidly changing social and technological environment, which affects both staff performance and student needs. Leadership should be thought of as a shared and collaborative process based on mutual trust if it is to move towards transforming organisational cultures and shaping the future of institutions, their staff and students in an increasingly challenging global environment.

Markos Valéria – Dusa Ágnes Réka –Engler Ágnes – Pusztai Gabriella

AZ OTTHONI TANULÁS, NEVELÉS ÉS A CSALÁDI HÁTTÉR KAPCSOLATA

Előadásunkban az otthoni tanulás fogalma alatt nem a homeschooling témakörét értjük, hanem az iskola utáni és hétvégi otthoni neveléssel, tanulással töltött időt, amit egyfajta időbefektetésnek is lehet értelmezni. Korábbi kutatások alapján erre az időbefektetésre különböző társadalmi rétegek másféle stratégiákat alkalmazhatnak (Bocsi 2015; Guryan et al 2008; Kornrich – Furstenberg 2013). A kutatásunk célja a gyermeknevelés mennyiségi mutatói mellett a minőségi mutatók javítási lehetőségeinek vizsgálata. A bővebb kutatási adatok közül ebben az előadásban az otthoni tanulásra koncentrálunk, s azt nézzük meg, a családi háttér milyen összefüggést mutat az otthoni nevelés, tanulás lehetőségeivel. Az országos kutatás során szülőket és pedagógusokat kérdeztünk meg, előadásunkban a szülői kérdőív adatbázisát használjuk fel (N=1156). A szülői mintába általános iskolák negyedik évfolyamára járó tanulók szüleit választottuk be. A mintavétellel kapcsolatos elvárás volt, hogy a tanulók összetétele (regionalitás, lakóhely településtípusa, szociális helyzet) hűen reprezentálja a negyedik évfolyamos tanulói populációt, valamint a kiválasztott iskolák fenntartói besorolása ne térjen el az adott térségre jellemző arányoktól. Vizsgálatunkban a gyermek önálló otthoni tanulásának időtartamát, a szülővel közös otthoni tanulás időtartamát, a közös olvasási szokásokat elemeztük, továbbá hogy milyen segítséget igényelnének a szülők az otthoni tanuláshoz. Összefoglalóan az látszik, hogy a társadalmi háttér növekedésével nő a szülő aktív részvétele az otthoni tanulásban, ezzel összefüggésben külső a segítséget igénylők között magasabb arányban vannak a rosszabb társadalmi háttérű családok.

Kopasz Adrien Réka – Apró Anna

KÖZÉPISKOLÁS KOROSZTÁLY ÖKOLÓGIAI PROBLÉMAÉRZÉKENYSÉGÉNEK VIZSGÁLATA FÉNYSZENNYEZÉSEL KAPCSOLATOS ONLINE KÉRDŐÍVEK ELEMZÉSE ÉS ERDEI ISKOLÁHOZ KAPCSOLT ATTITÚDMÉRÉS SORÁN

A fenntartható fejlődés feltétele a globális felelősségvállalás. Beépülése az emberiség viselkedéskultúrájába neveléssel valósítható meg. (Varga, 2018) Így a problémaérzékenység mellett készségszintűvé válik a kritikus gondolkodás. (HAND, 2016) Előadásunkban egy egri gimnázium diáksága és hozzátartozóik körében végzett fényszennyezéssel kapcsolatos online kérdőíves felmérés elemzését mutatjuk be. (N=102) A kérdőívben a világítás élőlényekre gyakorolt hatásaira, az elektronikus eszközök hatására kérdeztünk. Az adatokat leíró statisztikai módszerekkel és korreláció-analízissel elemeztük. Az erdei iskolai programok alkalmasak a környezeti problémákkal kapcsolatos érzékenyítésre. A környezeti attitűd vizsgálatához egy erdei iskolai programban részt vett osztály kérdőíves vizsgálatát mutatjuk be a program előtt és a program után közvetlenül, majd két hónappal később. (N=76) A kiindulási hipotézis szerint az erdei iskolai programok hatására kimutathatóan növekszik a környezetvédelmi magatartás előfordulási gyakorisága a résztvevő tanulóknál. Ennek tartósságát mutatja be a későbbi mérés. Irodalom: HAND. (2016). Konceptió a globális felelősségvállalásra nevelésről a formális és nem-formális oktatásban. Budapest, Magyarország. Varga, A. (2018). A globális felelősségvállalásra nevelés a magyar iskolákban: keretek, lehetőségek és kihívások. In J. Ollé , & J. Mika, Iskolakultúra és környezetpedagógia (old.: 69-76). Budapest: ELTE Eötvös.

Makrai Kata

THE PLACE OF SEXUAL EDUCATION IN DISCIPLINARY AND VOCATIONAL TEACHER TRAINING

Sex education was first introduced into the training of disciplinary and vocational teachers at the University of Miskolc during the academic year of 2019/2020. Based on the standards and training principles developed by the WHO Regional Office for Europe, the Federal Center for Health Education (BZgA) and the members of the European Expert Group on Sexual Education, the goal of this education is to develop sexual education skills by touching upon their cognitive, emotional, social, interactive and physical aspects. At the end of the courses I conducted a satisfaction survey among the students, whereby my intention was to gather information on how students perceive the structure of the course, the content elements involved, the practical applicability of those elements, as well as my work. At the same time, I also wanted to obtain information about what attitudes they had in connection with sex education and whether those fit into the concept outlined. Displaying the results of the survey is the focus of my presentation.

Tóth Dávid Zoltán – Gósi Zsuzsanna

A SZABADIDŐ STRUKTÚRA ÉS AZ ISKOLAI EREDMÉNYESSÉG KAPCSOLATA 6. ÉS 7. OSZTÁLYOS TANULÓK VISZONYÁBAN

Bevezetés: A március 9-től bevezetett távoktatás nagy változást okozott a tanárok, oktatók, diákok, hallgatók életében. A kialakult helyzetre reagálva kérdeztünk ki 16, U14-es korosztályban kosárlabdázó diákot. A fiatalok online térben töltött ideje folyamatosan nő, a megnövekedett otthon töltött idő miatt. Kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy a megnövekedett „szabadidőt”, mire használják és ez milyen hatással van a tanulmányi eredményükre. Anyag és módszerek: A munka első fázisában médiaszocializáció témakörökben végeztünk dokumentumelemzést. A kutatás populációját - n=16 – a Szombathelyi Sportiskola U14-es fiú kosárlabda csapatának játékosai adták. A vizsgálat során a résztvevőknek egy, 16 kérdésből álló kérdőívet kellett kitölteniük, ahol rákérdeztünk a napi internetezési szokásaikra és tanulmányi sikerességükre. Eredmények: A megkérdezettek 40%-a 1-2 órát internetezik naponta, ám a minta 30%-a akár 4 óránál többet is eltölt online térben. Az egyik oka az lehet, hogy minden válaszadónak van saját mobiltelefonja, sőt 40%-nak saját tábla gépe is. A megkérdezettek az egyesületiedzések elmaradása ellenére is odafigyelnek a rendszeres mozgásra, naponta 2-3 órát jelölt a válaszadók 90%-a. Következtetések: A távoktatás nem sok változást eredményezett a fiatalok szabadidő struktúrájában, de mindenesetre jól látható, hogy még több időt töltenek az online térben, mint eddig. A megváltozott körülmények miatt a további időszakban többször is meg fogjuk ismételni a felmérést.

Trendl Fanni

TANULÓI LEMORZSOLÓDÁS A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEMEN ÉS A WLISLOCKI HENRIK SZAKKOLLÉGIUMBAN

Doktori disszertációmhoz kötődő kutatásomban a Pécsi Tudományegyetemen működő Wlislocki Henrik Szakkollégium működését, sikerességét vizsgálom. Ennek eddigi eredményei szerint a Wlislocki Henrik Szakkollégium bizonyos elemeiben olyan inkluzív szervezet, mely egyéni és közösségi szinten fejlesztő hatású és jelentősen növeli a hátrányos helyzetű, elsősorban roma/cigány hallgatók bentmaradási esélyeit (Pusztai 2018) a Pécsi Tudományegyetemen. Jelen vizsgálatnak célja megvizsgálni azt, hogy hogyan alakult a lemorzsolódás a szakkollégiumban. Ez ugyan a szervezet sikerességének (Pusztai 2011) vizsgálatában negatív megközelítést jelent, de összehasonlítva a Pécsi Tudományegyetem lemorzsolódási adataival, - ahol a szakkollégium működik - láthatóvá válik a szakkollégium megtartó ereje. A vizsgálatot a 2013 és 2018 közötti évek adatai alapján végzem. Az adatokat a Pécsi Tudományegyetem Oktatási Igazgatóságától és az Oktatási Hivataltól kérem le. A feltételezésem, hogy a Wlislocki Henrik Szakkollégium sikeres a lemorzsolódás megelőzésében, hiszen már most látható, hogy a szakkollégiumi hallgatók alig 20%-a morzsolódott le a felsőoktatásból a vizsgált öt év alatt, míg a pécsi egyetemen tanuló diákok közel egy harmada morzsolódott le ugyanebben az időszakban. (Trendl 2018) Előadásomban a vázolt adatokat kívánom részleteiben bemutatni és felvillantani azokat az inkluzív programelemeket, melyek a lemorzsolódás megelőzésében szerepet játszanak a szakkollégiumban. A kutatás megvalósításához az Új Nemzeti Kiválósági Programra benyújtott ÚNKP-19-3-III-PTE-108 kódszámú pályázat járul hozzá.

Apró Anna – Sütő László

A FÉNYSZENNYEZÉS TUDATOSÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A TANÁRKÉPZÉSBEN

A fényszennyezés napjainkban egyre nagyobb problémát eredményez mind a gazdasági életben, mind pedig a természetes körülmények között a sötéthez alkalmazkodott élővilág számára. A közvilágítással, az épületek éjszakai megvilágítással a dekorációs célú reklámfényekkel ez a természetes környezet sok szempontból átalakult. Az ehhez való alkalmazkodás nem minden esetben lehetséges, ezért az élőlénycsoportokra kifejezetten káros jelenség. A rosszul irányított fényforrások minden irányba szórják a fényüket, s ezek többsége felfelé is irányul, ami az éjszakai égbolt elhomályosítását eredményezi. A fényszennyezés mérséklésére olyan világítótestek használata javasolt, amelyek kizárólag a megvilágítandó felületre szórja fényét. Tanulmányunkban a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendeletet vizsgáljuk „a tanári felkészítés közös követelményeiről és a természettudományos tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről a központi téma jegyében. Az elemzésben hangsúlyos szerepben jelenik meg a szakmai tudás és képesség, e fejezetben belül pedig a szakterületi ismeretek előírásai. A kutatás az EFOP-3.6.2-16-2017-00014 számú projekt támogatásával valósult meg.

Dusa Ágnes Réka

KÜLFÖLDRE VEZETŐ TANULÁSI UTAK? FELSOÓKTATÁSI TANULÁSI UTAK, A TANULÁSI CÉLÚ ÉS A MUNKAVÁLLALÁSI CÉLÚ MOBILITÁS KAPCSOLATA

Kutatásunkban azt vizsgáljuk meg, hogy a különböző kényszerek és stratégiák hatására kialakuló felsőoktatási tanulási utak milyen összefüggést mutatnak a tanulási célú mobilitással és a külföldi munkavállalással. A jövőtervekre fókuszálunk, illetve a tanulási mobilitás kapcsán arra is, hogy milyen tényezők akadályozzák a hallgatókat abban, hogy részt vegyenek külföld résztanulmányokban. A tanulási utakat tekintve kutatócsoportunk a következő típusokat alakította ki klaszter-elemzéssel: normál úton haladók, csúszó-passzíválók, költségtérítékes-szak/intézményváltók. Kutatásunk célcsoportját a Partium régió felsőoktatási intézményeibe járó, nappali tagozatos, másodéves BA/BSc vagy másod- és harmadéves osztatlan képzéses hallgatók jelentették. A magyarországi minta kvótás és a karokra, a képzés területére valamint a finanszírozási formára reprezentatív. A határon túli intézményekben törekedtünk a valószínűségi mintavételre, és a hallgatókat a kurzusaikon kerestük fel, ahol teljes körűen kérdeztük le őket (N=2210). Eredményeink szerint a válaszadók 32,8%-a tervezi, hogy részt vesz mobilitási programban. A pénzügyi teher, a családtól való távollét és a hiányos nyelvtudás jelentik a legfőbb gátló tényezőket. A normál úton haladók az elégtelen nyelvtudásukat érzik akadálynak, míg a csúszó-passzíválók magasabbra értékelték a külföldi tanulás anyagi terheit és a külföldi tanulás alacsony szintű megtérülését. A végzést követő külföldi munkavállalást tekintve a hallgatók 45,4%-a fontolgat hosszabb-rövidebb külföldi munkavállalást, 18% nem szeretne külföldön dolgozni, a bizonytalanok aránya pedig 36,6%. A csúszó-passzíválók vágnak legnagyobb arányban arra, hogy külföldön dolgozzanak, míg legkisebb arányban ez a normál úton haladókra igaz.

Fodor Adrienne Szabóné – Kerekes Rita

MŰVÉSZETKÖZVETÍTÉS A PEDAGÓGUSPÁLYÁN

Művészetre nevelni - a jelenkor egyik legnagyobb kihívása a ma pedagógusainak. A 21. század gyermekei érdeklődőek, de a megváltozott technikai lehetőségek miatt nehéz a figyelmüket megragadni és úgy átadni a művészet értékálló kincseit, hogy a kíváncsiságuk ne vesszen el az iskolai évek alatt, nehéz feladat a művészetközvetítő tanárok számára. Meggyőződésünk, hogy művészetre művészettel lehet nevelni, amely párhuzamosan feltételezi a művészi attitűdöt, tanári megújulást és a rendszeres művészeti tevékenységek végzését. Tanulmányok sora mutatja be a különböző tudományterületek kutatóinak megállapítását: minden eredményes oktatási rendszer kulcsfigurája a pedagógus (pl. Barber, M., Mourshed, M. 2007). És kiemelten igaz ez a művészetközvetítő pedagógusokra (pl. Oreck, B. 2006). Empirikus kutatásunkban a DEXARTA adatbázist használtuk, melyben a vizsgált 30 intézmény kiválasztása szakértői mintavétellel történt. 138 fő általános iskolában művészeti tárgyat oktató tanár kérdőívét dolgoztuk fel. Az adatfelvétel papír alapú kérdőíves módszerrel zajlott 2019 tavaszán. Előadásunkhoz művészeti tanulmányaikat, tevékenységeiket, továbbképzéseken való részvételüket vizsgáltuk a kérdőívünk nyitott kérdéseire kapott válaszok alapján, melyeket a tartalomelemzés módszerével dolgoztunk fel. Érdeklődésünk kiterjedt a tanári pálya megítélésének témakörére is. Eredményeink azt mutatják, hogy a megkérdezett pedagógusok szakmai életében fontos az általuk végzett tevékenységek megítélése, jelentős szerepet tölt be a művészettel való aktív foglalkozás. A válaszokban megfigyelhető a szakmai fejlődés, a továbbképzéseken való részvétel igénye, mely a tanítás folyamatába is megújulást eredményezhet.

Belényi Emese

IKT ESZKÖZÖK A ROMÁNIAI MAGYAR NYELVŰ SPECIÁLIS OKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBE

Bár az IKT eszközök szerepe az oktatásban elterjedőben van, és alig akad olyan tanóra, amelynek során ne értékelődne fel a digitális eszközök nyújtotta lehetőségek kiaknázása, a speciális oktatásban ezek az eszközök nem feltétlenül és nem elsősorban a tanulási célt szolgálják. A fogyatékossgal élő tanulók fejleszthetőségével kapcsolatos szakmai diskurzusok (Virányi, 2014 http://ppktest.elte.hu/file/Viranyi_Anita_dissz.pdf) gyakran arra hivatkoznak, hogy a digitális eszközök használatának hatékonysága nagymértékben függ a tanulók fogyatékossgai típusától és mértékétől; mivel az értelmileg akadályozott, autizmussal élő tanulók nagy részének konkrét manipulációs élményre van szükségük ahhoz, hogy fejlődjenek, így a számítógép használata nem kaphat hangsúlyos szerepet az oktatás során. Kutatásunkban három romániai magyar nyelvű speciális iskola digitális eszközhasználatának sajátosságait vizsgáltuk, interjúkat készítettünk az oktatási intézmények vezetőivel és pedagógusokkal. A kutatás során azt tapasztaltuk, hogy a legtöbb speciális szükségletű tanuló az eszközöket a szabadidő kitöltésére, játékokra használja, mivel az absztrakciós, szimbolizációs képességek hiányában a logikai feladatok nem feltétlenül teremtik meg a siker lehetőségét. Viszont a tanulók számára a vizsgált intézmények pedagógusai létrehoztak egyedi programokat. Az érzékszervek tekintetében terápiás jellegű a komplex alkalmazhatóság a virtuális valóságot megjelenítő szimulátor-programokkal: ilyen a Sound Beam eszköz, amely mozgásszimulátor módon működik, vagy a digitális programozású fényfürdő, akár mobilos applikációval. Az IKT eszközök csoportosításának két szempontja (az érzékszervekre gyakorolt hatás és kommunikáció nyitottsága) alapján adott a lehetőség a szélesebb körű alkalmazhatóságra.

Láng Éva – Bognár József

HALLGATÓK HOZZÁÁLLÁSA AZ ISKOLAI TÁNCOKTATÁSHOZ EGY TÁNCOS KURZUS ELVÉGZÉSE UTÁN

A hagyományos sportági tartalmak mellett egyre jelentősebb szerepet kap a zenés- táncos mozgásformák beépítése a köznevelés rendszerébe. A motoros képességfejlesztés mellett a tánc elősegítheti a fizikai aktivitás iránti attitűd és elköteleződés megerősítését, így a testnevelési tananyag fontos részét képezi. Jelen kutatásunkban a célunk a testnevelés szakos hallgatók zenés táncos mozgásformákra irányuló véleményének és tapasztalatának bemutatása. Mintánkat olyan testnevelőtanár szakos hallgatók alkották ($n=43$ fő, Férfi 58,1%, nő 41,9%, életkoruk $24,46 \pm 9,48$ év), akik részt vettek a 2019-es tanév őszi félévében egy táncos módszertani kurzuson. A válaszadás önkéntes volt, a kérdőíves módszer alkalmazása felderítéses kutatási célra készült. Kiértékeléshez leíró statisztikát, illetve kétmintás t-próbát alkalmaztunk. A tapasztalatok alapján a hallgatók rendszeres táncoktatással elenyésző százalékban találkoztak az iskolai testnevelés során, ennek ellenére a válaszadók 67,4%-a szerint fontos, hogy a köznevelés rendszerében legyen érdemleges táncoktatás. A hölgyek többen jelezték, hogy, megszerették a táncot és szerintük fontos a gyermekeknek megtanulni táncolni az iskolában, mint a férfiak ($p<0,05$). Saját értékelésük alapján a kurzus hatására a hallgatóknak fejlődött tánc tudása (62,8%) és a kurzus végére szignifikánsan többen jelezték, hogy szeretik a táncot, mint előtte ($p<0,05$). A hallgatók jelentős többsége (83,4%) el tudja képzelni, hogy a jövőben táncot oktasson a gyermeknek. Megfelelő tartalom és módszertan alkalmazásával az eddig bizonytalan, táncolni nem szerető hallgatók megtapasztalták a tánc komplex jótékony hatásait. Emellett fontossá vált számukra az, hogy a közoktatásban a gyerekek megtanuljanak táncolni.

Magdolna Rébay

ARISZTOKRATA TANULÓK A KOLOZSVÁRI REFORMÁTUS GIMNÁZIUMBAN A DUALIZMUS KORÁBAN

A kutatásunk célja – számos középiskola hasonló célú elemzését követően – annak megvizsgálása, hogy a kolozsvári református gimnázium 1867 és 1918 közt milyen helyet foglalt el a főnemesség intézményes nevelésében: mely családok választották, hány évet, mely osztályokat, milyen státuszban végezték el itt a tagjaik. S vajon a főnemesség anyagi támogatását élvezte-e az intézmény? Alapítottak-e ösztöndíjakat, részt vettek-e a gyűjtésekben, segítették-e adományokkal? Forrásaink az iskolai értesítők voltak, módszerünk a dokumentumelemzés. Az értesítők négy tanév kivételével elektronikusan elérhetők. Ezekben 73 főnemes származású diákot azonosítottunk be: 71 fiút és 2 leányt/asszonyt. Elsősorban erdélyi családok tagjait: például a gróf Bethlen családnak 15, a Telekinek 13, a báró Keménynek 9, a báró és gróf Bánffyknak 8 tagja iratkozott be a kollégiumba. A 73 főből öten csak az elemi, a többiek a gimnázium (és az elemi) tanulói voltak. Meglepően sokan voltak, akik már az elemi iskolában megkezdték tanulmányaikat, majd a gimnáziumban – megszakítással vagy anélkül – folytatták (17 fő). Az elemibe jellemzően magántanulóként iratkoztak be, a gimnazisták közt a magán- és a nyilvános tanulók közti arány kiegyenlítettebb. A magántanulók közül többen a felsőbb osztályokban nyilvános tanulókká váltak. Tízen végezték el ebben a gimnáziumban mind a 8 osztályt, ami más iskolákkal összehasonlítva magas aránynak tekinthető. A 73 diák nagy többségben református vallású volt. A főnemesek mecénáitári tevékenysége kiemelkedő volt. Számos alapítvány kötődött a nevükhöz, részt vettek a diákétképzési programban és az építkezésre is adakoztak.

Skultéty Dóra – Pusztafalvi Henriette

ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS AZ ELTÉRŐ SZEXUÁLIS IRÁNYULTSÁGOK MEGÍTÉLÉSÉRŐL AZ 1960 – 1980 ÉS A 2000- 2010 ÉVEK KÖZÖTT

A szexuális nevelésben megjelenő szexuális parafíliákról (korábbi nevén perverzitásról) és homoszexualitásról alkotott szemléletet, narratívát kívánjuk összehasonlítani két korszakban. Az 1960 -80 között már nyitottabb szemléletű, ugyanakkor a konzervatív eszméket őrző narratíva van jelen a magyar folyóiratokban, de érdekes megvizsgálni a 2000 után, a nyugati hatásokra nyitott szexuális attitűdöt, mennyiben változott, mivel a különböző szexuális megjelenési formák sok ellentétes érzelmet keltenek ma is a magyar lakosságban. Vizsgálatunkban a dokumentum elemzés módszerét használjuk, főként másodlagos forrásaink az Arcanum digitális adatbázisa szolgáltatja. Fókuszban a perverzitás, homoszexualitás és egyéb szexuális parafíliák megjelenését és a szexuális nevelésben megjelenő szemléletét vizsgáljuk. Kutatási kérdéseinkben a fókusz a szexuális nevelésben megjelenő a szokásostól eltérő szexuális irányultságokat és a szexuális nevelés magánügy vagy társadalmi ügy szempontokat vizsgáljuk. A kutatásunk újszerűsége abban rejlik, hogy manapság is a pedagógusok, szülők és gyerekek véleménye is megoszlik a másságról (a homoszexualitásról és a szexuális parafíliákról). A formális és informális szexuális nevelés során is megjelennek az erről való különböző nézetek, avagy konkrétan megnevezhető ideológiák mentén sorolhatók. Fontos kérdés, hogy Freud pszichoszexuális gondolkodásmódja mentén, vagy a keresztény konzervatív értékek mentén foglalnak állást a szakirodalomban publikáló szakemberek.

Kovács Tibor

FUNKCIONÁLIS NYELVSZEMLÉLET A LEGÚJABB FEJLESZTÉSŰ ALSÓ TAGOZATOS NYELVTANKÖNYVEKBEN, ILLETVE EGY KÜLFÖLDI GYEREKEKNEK KÉSZÜLT MAGYAR NYELVKÖNYVBEN

Az iskolai tárgyak közül a magyar nyelvtan már régóta az egyik legkevésbé kedvelt. Ennek ellenére számos kutatás bizonyítja, hogy a nyelvtani ismeretek erősen befolyásolják a szövegértés képességét (Lackó, 2008), illetve meghatározóak a helyesírás és az idegen nyelvek elsajátításában is. (Eőry, 2013) Nem közömbös tehát, hogy milyen pedagógiai tálalásban, milyen módszerek közvetítik az alsó tagozatos oktatásban ezeket az ismereteket. A nyelvtanoktatás hatékonyabbá tétele érdekében, a nyelvi funkciók alapján történő magyarnyelv-leírás már több évtizede téma a szaktudományi cikkekben. (Kugler, 2015) A funkcionális nyelvszemlélet lényegében először a magyar mint idegen nyelv oktatásában és az ezzel kapcsolatos tankönyvi fejlesztésekben jelent meg. Idővel egyre többen sürgették ennek bevezetését az anyanyelvi nevelés területeire is. Mit jelent a gyakorlatban ez a funkcionális szemlélet? Miben más és mennyiben hasonló az anyanyelvi nyelvtantanítás és a magyar mint idegen nyelv tanítása formai–funkcionális–kategorizációs szempontból? A kérdések tisztázásához két tankönyvcsaládot hasonlítok össze, mivel a tankönyv továbbra is az egyik legfontosabb oktatási eszköz Magyarországon, így módon alkalmas a téma metodológiai és tantárgypedagógiai tisztázására. Elemzésem tárgyául egyrészt a legújabb fejlesztésű alsó tagozatra szánt nyelvtankönyveket választottam (Anyanyelv és kommunikáció 3-4., Újgenerációs tankönyv), másrészt egy külföldi gyerekeknek készült magyar nyelvkönyvet (Kiliki a Földön 1-2.) Ezek megfelelőek a fent megfogalmazott nyelvreíró modell vizsgálatára, valamint arra is, hogy következtetéseket vonjunk le az idegen nyelvi és anyanyelv kompetencia fejlesztésével kapcsolatos közös nevező, fogalmi készlet létrehozására. (Klein, 2011)

Markos Valéria – Kocsis Zsófia

**A FELŐOKTATÁSI HALLGATÓK ÖNKÉNTES ÉS FIZETETT MUNKAVÁLLALÁSÁNAK SZEREPE
A TANULMÁNYOK IRÁNTI ELKÖTELEZŐDÉSSEN**

Előadásunkban a felsőoktatásban hallgatók önkéntes és fizetett munkavégzésének jellemzőit vizsgáljuk és azt, hogy a tanulmányok melletti munkavégzés milyen szerepet játszik a felsőoktatás iránti elköteleződésben. Korábbi kutatásaik szerint a hallgatók önkéntes és fizetett munkavállalását növekvő tendencia jellemzi (Markos 2018, Kocsis 2017), és ezen munkaformáknak számos előnye van a jövőbeli megtérülés szempontjából (Riggert et. al., 2006; Roshchin & Rudakov, 2015). Ugyanakkor a lemorzsolódás egyik lehetséges okaként is megjelenik a munkaerőpiac vonzása (Masevičiūtė et al. 2018). Jelen kutatás során a PERSIST 2019 (N=2199) adatbázist használtuk, mely adatfelvétel Magyarország keleti régiójának felsőoktatási intézményeiben, és az országgal határos felsőoktatási intézményekben zajlott. Vizsgáljuk, hogy a tanulmányok melletti munkavállalás (önkéntes vagy fizetett munka), milyen összefüggést mutat a tanulmányok iránti elköteleződéssel. Feltételezzük, hogy az önkéntes és a fizetett munka növeli a tanulás iránti elköteleződést. A fizetett munka esetében a tanulmányok iránti elkötelezettséget a munka és a tanulmányok horizontális illeszkedése növelné. Az összefüggéseket a két munkavállalási forma és a hallgatók haladási útjának klaszterei között vizsgáltuk. Az adatok alapján megállapítható, hogy a normál úton haladó hallgatók körében a legnagyobb arányú az önkéntesek száma és ők azok, akik profitálni is tudnak ebből, hiszen kapcsolódik a tanulmányaik jellegéhez is. A csúszó-passzíváló klaszterben felülreprezentáltak azoknak a hallgatóknak a száma, akik hetente dolgoznak. A fizetett munka motivációi közül a függetlenedés és a munkatapasztalat szerzése dominál, viszont a munka és a tanulmányok illeszkedése továbbra is a hallgatók ötödére jellemző.

Szabó-Thalmeiner Noémi

AZ ÓVÓNŐKÉPZÉS KEZDETEI SZATMÁRNÉMETIBEN (1892-1922)

A kolozsvári székhelyű Babes-Bolyai Tudományegyetem 1999-ben indította be Szatmárnémeti kihelyezett tagozatán a tanítók illetve óvodapedagógusok képzését felsőfokon. A szak fennállásának 15. illetve 20 éves évfordulója készítetett arra, hogy megvizsgáljuk, milyen hagyományokkal, milyen előzményekkel rendelkezik Szatmárnémeti városa a pedagógusképzés terén. Előzetes kutatásainkban az elemi iskolai tanító- illetve tanítónőképzést, majd a polgári iskolai tanítóképzést vizsgáltuk, jelenlegi kutatásunkban a Szatmárnémeti óvónőképzés kezdeteit mutatjuk be. Kutatásunk elején megfogalmazott kérdéseink a következők voltak: mely intézmény keretén belül, és milyen körülmények között vette kezdetét Szatmárnémetiben az óvónők képzése, milyen jellegzetességekkel rendelkezett a képzés, milyen feltételeket kellett teljesítenie egy diáknak, hogy óvónői képesítést szerezhessen, hogyan alakult a diákok és a tanárok létszáma, milyen társadalmi hatások befolyásolták a képzés alakulását. Kutatásunk során a dokumentumvizsgálat módszerét alkalmaztuk, a Szatmárnémeti Püspöki Levéltárban őrzött elsődleges források: felvételi naplók (1892-1903, 1903-1914, 1914-1922), anyakönyvek (1892-1916, 1916-1922), képesítési anyakönyvek (1893-1915, 1915-1922), tanári üléseken készült jegyzőkönyvek (1892-1903, 1903-1916), illetve másodlagos források (Bura 1999, David 2017, Kónya 2006) tanulmányozása segítettek az óvónőképzés első harminc évének a rekonstruálásában. A kutatás eredményeképp elmondhatjuk, hogy a szatmárnémeti óvónőképzés évszázados hagyományokkal rendelkezik, melyek értékeinek megismerése és tudatosítása pozitívan hathat a mai pedagógusképzés megvalósulására is.

Kiss Julianna

KÁRPÁTALJAI FŐISKOLAI HALLGATÓK KULTÚRAFOGYASZTÁSI SZOKÁSAI GYERMEKKORI EXTRAKURRIKULÁRIS TEVÉKENYSÉGEIK TÜKRÉBEN

A zene- és művészeti iskolákban tanuló gyermekek teljesítménye tükröződik a vizsgákon, arra viszont nem ad választ, megvalósult-e a tágabb értelemben esztétikai, szűkebb értelemben véve zenei nevelés célja: az esztétikai érzék fejlesztése, a magas kultúra fogyasztására nevelés. Előadásunkban kárpátaljai, felsőoktatásban résztvevő fiatalok kultúrafogyasztási szokásait és ezek gyermekkori extrakurrikuláris tevékenységekkel való kapcsolatát tárjuk fel egy pilot-kutatás eredményei alapján. A nyitott és zárt kérdéseket tartalmazó önkitöltős kérdőívre adott válaszok alapján megvizsgáljuk, részt vettek-e gyermekkorukban extrakurrikuláris művészeti tevékenységben; van-e összefüggés a gyermekkori extrakurrikuláris tevékenység és a későbbi kultúra-fogyasztási szokásaik között; hogyan befolyásolják az iskolán kívüli zenei tevékenységek a zenei ízlés alakulását késő tinédzser és fiatal felnőtt korban. A Kárpátalján gyermekek számára elérhető extrakurrikuláris zenei képzések feltárása mellett célunk vizsgálni ezek hosszútávú hatását a személyiségfejlődésre és az esztétikai, zenei ízlés és magaskultúra-fogyasztás alakulására. A művészeti oktatás átalakulása, az állami finanszírozás csökkenése az elmúlt három évtizedben azt eredményezte, hogy a tanulók környezetében csökkent a zeneiskola presztízse. Az iskolai oktatás melletti rendszeres zenei tevékenység személyiségfejlődésre való pozitív hatásainak feltárása rámutathatna a zenetanulás fontosságára, javíthatná a szakma megítélését.

Rayman Judit

KÜLÖNBÖZŐ SZEREK ÉS REPREZENTÁCIÓIK KÉT KULTÚRÁBAN

Az előadásban bemutatott kutatások a különböző szerekről és a függőségekről alkotott vélemények feltárását, illetve az alapvető társadalmi normákba illeszkedésük vizsgálatát célozták. A függőségek különböző aspektusa gyakran kutatott téma (Arasteh et al, 1996, Brenzel et al, 2002, Csák et al, 2014), és néhány kutatás arra is rámutat, hogy az első szerhasznált a középiskolás időszakra esik (Elekes et al, 1996), így fontos az iskola szerepe a prevencióban, a normák alakításában. Vizsgálatunk a függőségekkel összefüggésben a szociális reprezentáció elméletét és a társadalmi normák hatását kívánta feltárni, szempontként megjelenítve a kulturális és a társadalmi különbségeket (Moscovici 1984, Bonardi és Roussiau, 1999 idézi Bigazzi, 2015, Bertolodo és Castro 2015). Kutatási kérdésünk, hogy milyen a külső megítélése különböző szerekeknek és használóinak? Mindez hogyan ivódik be a társadalmi rendszerbe, hogyan reprezentálódik attól függően, hogy milyen szert használ a függő? Ezek miként változnak különböző generációkban és kultúrákban? Az előadásban bemutatott két kutatás csak mintájában tér el: az egyik magyarországi (N=526), a másik spanyolországi (N=283) lekérdezést tartalmaz, így alkalmas a vizsgált témában az országok közti összevetésre is. A kutatáshoz kialakított online kérdőív egy szerhasználó rövid történetéből és hozzá kapcsolódó kérdésekből állt, és az elemzés arra irányult, hogy a szereplőt miként ítélik meg a kitöltők személypercepció alapján. A válaszok kódolása után kialakult kategóriák összevetésre kerültek a kitöltők adataival (nem, életkor, iskolázottság, lakóhely) is. A két ország összevetésében az eredmények igazolták a generációs és kultúrabeli különbségekről tett feltevéseinket, és lehetővé teszik a prevenciók beavatkozások azonosítását.

Biró Kinga

AZ INTÉZMÉNYVEZETŐK DIGITÁLIS OKTATÁSSAL ÉS ISKOLAI HONLAPOKKAL KAPCSOLATOS ATTITÚDJE

Az elmúlt évtizedek szakpolitikai beavatkozásait vizsgálva látható, hogy az intézményvezetői munka hatékonysága a szakpolitikák jelentős részében központi elemként jelent meg. Egy hatékony vezetésnek kulcsszerepe van a motiváló tanulási környezet és intézményi klíma, valamint a pedagógusok fejlődését elősegítő szervezet kialakításában, ezáltal pedig jelentős hatást gyakorol a tanulói teljesítményekre is. Az információs és kommunikációs technológiák fejlődése kihat a gazdasági-társadalmi folyamatokra, ezáltal a köznevelés szereplői folyamatosan új kihívásokkal találják szemben magukat. A technológiai feltételek mellett az iskolai szervezet nyitottsága, az intézményvezető és a pedagógusok hozzáállása is meghatározó a digitális eszközök tanítási gyakorlatban való alkalmazása során. A digitális technológiákat támogató intézményi stratégia, valamint a pedagógusok és a vezetőség innovatív hozzáállása alkalmas lehet a digitális eszközhasználat oktatási folyamatban való megjelenésének a fokozására (ICILS, 2019). Jelen kutatás célja az állami, egyházi és alapítványi iskolák digitális oktatással összefüggésben álló jellemzőinek vizsgálata és mélyebb megértése. A kutatás empirikus forrását jelentő kérdőíves adatfelvétel a köznevelési intézmények intézményvezetőinek a körében (N=1183 fő, 2019. novemberében) készült. A vizsgálat során kitérünk az intézmények felszereltségének a bemutatására, az IKT eszköz használati szokásokra és attitűdökre, valamint az iskolai honlapokra. A kérdőív kitöltése számítógéppel támogatott online adatfelvétel (CAWI - Computer Assisted Web Interview) segítségével történt, és a beérkező adatok SPSS szoftverrel kerültek feldolgozásra.

Stark Gabriella

KORAGYERMEKKORI NEVELÉS CURRICULUMÁNAK IMPLEMENTÁCIÓJA ROMÁNIAI KISEBBSÉGI ÓVODAPEDAGÓGUSOK SZEMSZÖGÉBŐL

A romániai tantervi reform aktuális szakasza az óvodai és bölcsődei nevelést érintette, mivel 2019 szeptemberében egy új koncepciójú koragyermekkorai nevelési curriculum vált kötelező érvényűvé. A koragyermekkorai nevelés curriculumának implementációjára fókuszáló vizsgálat kettős célt követ: (1) Egyrészt célja feltárni dokumentum- és tartalomelemzés módszerével az új curriculum koncepcióját és sajátosságait, összehasonlítva a korábbi óvodai curriculumok koncepciójával. (2) Másrészt célja annak feltérképezése, hogy hogyan viszonyulnak a tantervi váltaáshoz, a tantervi implementációhoz a közvetlenül érintettek, vagyis az óvodapedagógusok. A vizsgálat a dokumentum- és tartalomelemzés módszerére, illetve a kérdőíves lekérdezés módszerére épül. A vizsgálat mintáját romániai kisebbségi óvodapedagógusok képezik (N=124). A felmérés eredményei szerint a tantervi reform egyelőre csak felszíni változásokat eredményezett az óvodák és pedagógusaik viselkedésében. Az óvodapedagógusok három csoportba sorolhatók: a faktorelemzés alapján a konvencionális, a sodródó és a reformer pedagógusok csoportját azonosítottuk.

Meleg Attila

AZ EGYHÁZI ÉS VILÁGI TANODÁKBAN FOLYÓ OKTATÁS ÉS NEVELÉS HATÉKONYSÁGA!

Az iskolákban történő oktatási rendszerben fokozódó diszfunkcionális működés miatt –ami főleg a peremvidékekre jellemző - egyre inkább szükség van a közoktatási rendszeren kívül működő hátránykompenzáló és esélyteremtő nevelésre illetve oktatásra. Az általános iskola a hátrányos helyzetű és roma tanulók sajátos szükségleteihez nem tud alkalmazkodni megfelelően, így lehetőség szerint egy eltérő szemléletű intézmény ellensúlyozó tevékenységére van szükség esetünkben tanodára. Több éve működnek tanodák az országunkban. Milyen a hatékonyság az elmúlt években? Sikerül-e közösen együttműködni az oktatási intézményekkel? Mérhető-e a különbség? A 90-es években jelentek meg az első tanodák Magyarországon, majd 2003. szeptember 1-jétől hatályos közoktatási törvényben nevesítik a tanodát. Sok változás történt azóta. Kezdetben csak pályázati forrásokból működtek vagy támogatásokból. Közben állami finanszírozásra is át lehetett térni, így kevésbé van veszélyben a működés valamint, hogy a pályázat végével abba marad a nevelés és oktatás ezekben a tanodákban. A kutatásom célja az egyházi és világi tanodák nevelő oktató hatékonyságának a mérése és összehasonlítása. Melyik módszer jobb. Egyre több egyházi tanoda működik. Kezdetben nem voltak egyházi tanodák. Ebben a formában tanodák között kutatás még nem történt. Keresem a többet, a jobbat és az átfogóbbat. Milyen módszerekkel közelítik meg a nevelést, és a gyakorlatban ezt hogyan alkalmazzák. Milyen látható eredményeket tudunk felmutatni? Azon diákok életében, akik tanodai oktatásban vettek részt mennyivel lett más az életük életszemléletük? Irodalom • Balogh Bea (2016): Láthatatlan Tanoda • Farkas György (2008): Az esztergomi „Mi Házunk - Tanoda”

Kőszegi Krisztián – Csonka Dániel – Heindl Katica – Laboda Lilla

CIVIL SZERVEZETEK HÁTRÁNYKOMPENZÁCIÓS TEVÉKENYSÉGÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA

Kutatásunk fókuszában egy spanyolországi, roma/cigány közösségben működő, illetve egy magyarországi roma/cigány közösségben tevékenykedő civil szervezet munkájának bemutatása, összehasonlító elemzése állt. Támaszkodtunk azokra a kutatásokra, melyek a közösségsszervezői, munkaerőpiaci és iskolai integrációs programokat vizsgálták (Füzi 2016, Varga 2015, Molnár–Peták–Vercseg 2014), és esettanulmányunkban ezekre építve elemeztük a vizsgálat fókuszában lévő két szervezet működését és jól bevált gyakorlatait. Kvalitatív vizsgálatunk célja, hogy olyan civil szervezeteket helyezzünk górcső alá, melyek munkája létfontosságú szerepet játszik a társadalom marginalizált tagjainak támogatásában. Kérdésünk, hogy a jól működő civil szervezetek miféle hátránykompenzációs tevékenységeket végeznek, vannak-e bevált „jó gyakorlataik” és ezek miként adaptálhatók? Feltételeztük, hogy mind a magyarországi, mind pedig a spanyolországi szervezet komplex programokkal reagál az adott terület specifikumaira, mely programok hatékonyságot eredményező hasonlóságai megragadhatók. A dokumentumelemzés folyamatában a vizsgált szervezetek környezetét illetően a katalán városrészt és a dél-baranyai települést földrajzi-történelmi kontextusban is vizsgáltuk (Pörös 2014, Heindl 2014). A dokumentumelemzés mellett felhasználtunk egy általunk lekérdezett egyéni, illetve egy fókuszcsoporttal készített félig-strukturált interjút, melyek elemzése a kutatás eredményeit gazdagítja. Vizsgálatunk során beigazolódott, hogy a területi specifikumok mellett vannak hasonló módszerek, melyek megegyeznek a két civil szervezet munkájában, és jó gyakorlataik adaptálhatóak hasonló tevékenységi körrel működő civil szervezetek számára.

Vojtek Ildikó

DRAMATIKUS ÉS SZÍNHÁZI NEVELÉS A FELNŐTTKÉPZÉSBEN

A kutatás célja a színházi nevelés és a drámapedagógia alkalmazásainak összegyűjtése a magyar felnőttképzésben. Ezen előadás a folyamatban lévő „Empowerment a felnőttkori színházi és dramatikus nevelésben” munkacímű disszertációhoz kapcsolódik. Kutatási kérdésem, hogy hogyan és milyen keretek között alkalmaznak Magyarországon színházi és dramatikus nevelési módszereket felnőttekkel. Vizsgálódásom módszere a dokumentumelemzés. A színházi és dramatikus nevelésről elsősorban a gyermek- és ifjúsági korosztály kapcsán beszélünk, a felnőttkori alkalmazások említése és vizsgálata elenyésző, ezen hiányt igyekszem pótolni. A módszert színházi nevelési társulatok, mint például a KÁVA, is alkalmazzák felnőttekkel – bár ők is főleg a fiatalabb korosztállyal dolgoznak, de emellett művelődési házak, civil szervezetek, és kommunikációs trénerek is élnek vele különböző típusú képzéseiken. A didaktikus szemléletet meghaladó, inkluzív és tapasztalati tanulásra építő felnőttképzési módszerként mutatom be a színházi és dramatikus nevelést, valamint annak hazai alkalmazásait; kutatásom ezáltal hozzájárulhat a felnőttképzés módszertani innovációjához.

Rédli Máttyás

**AZ EMPÁTIA FEJLESZTÉSE TÖRTÉNELEM TANÓRÁN A HOLOKAUSZT TÉMAKÖRÉBEN
VIDEÓINTEJÚK SEGÍTSÉGÉVEL**

Az információs forradalom és a globalizációs folyamatok hatása következtében megváltozott azon ismeretek köre, amelyre a modern társadalmunkban szükség lehet a boldoguláshoz (Jancsák et al., 2018). A folyamatos és gyors változások kihívások elé állítják az iskola intézményét és a benne dolgozó pedagógusokat. A 21. századi embernek olyan tudással kell rendelkeznie, amely felkészít az egész életen át tartó tanulásra és arra, hogy a társadalom aktív tagjává váljon (Prieara, 2015). Ezért a tanárszerep megváltozott, megkérdőjeleződött korábbi tekintélye, a tudás egyedüli forrása helyett sokkal inkább a tanulás legfőbb szervezőjévé vált, ami szükségsszerűvé teszi a pedagógiai módszertan megújítását. A kulcskompetenciák fejlesztése, mint például a szociális és állampolgári elengedhetetlen a modern ember számára (Citizenship Education at School in Europe, 2017; Kaposi – Korpics, 2019). Különösképpen akkor, amikor deWaal (2009) szavaival élve az „empátia korában” élünk. Miként adható válasz a kihívásokra? Az empátia a történelem tanítás középpontjában áll, abban az értelmében, hogy miként tudja az ember mások nézőpontját rekonstruálni, figyelembe véve az időkeretet, melyben mások cselekedtek, és a lehetséges motivációt, bizalmat, érzelmeket, melyek vezérelték tetteiben, illetve döntéseiben (Zembylas, et al., 2019). Hogyan illeszkedik ez a nemzetközi, hazai szociális és állampolgári nevelés és vele együtt az empátia fejlesztésének fogalomértelmezésébe? Ezt kívánom bemutatni egy fejlesztett, kipróbált tananyag segítségével, amely holokauszt túlélőkkel készült videóinterjú részleteket használ céljai eléréséhez.

Blatt Péterné**A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS BEVEZETÉSÉNEK HATÁSA A DIÁKOK SPORTÁGVÁLASZTÁSÁT MEGHATÁROZÓ SZEMÉLYI TÉNYEZŐKRE**

Testnevelőként egyre többször szembesülök a mai fiatalok egészségi állapotának silány helyzetével. Ebben nagy szerepet játszik a mozgásszegény életmód, amely káros hatással van az egész szervezetre. Ezen negatív hatások ellensúlyozásának egyik lehetséges eszköze a sportolás. A sportágválasztást számos tényező befolyásolja, melyeket több kutató is vizsgált. 10-15 évvel ezelőtti tanulmányok a szülők és a barátok domináns szerepére hívták fel a figyelmünket (Bicsérdy 2002, Bicsérdy-Bognár-Révész 2006), míg Barber és munkatársai (1999) a motivációs tényezőket gyűjtötték össze. A kutatások nagy része sportágspecifikus volt. Vizsgálatom során átfogó képet kívántam kapni arról, mely személyek befolyásolják napjainkban a diákok sportágválasztását. Vajon köztük vannak a testnevelők is? Hozott-e változást a mindennapos testnevelés bevezetése? Kutatásom 2019-ben végeztem Pécsen 6 általános iskola és 5 gimnázium diákjainak (N=191) bevonásával. A vizsgálathoz saját szerkesztésű kérdőívet használtam. Az adatok kiértékelése a PSPP statisztikai program és a Microsoft Office Excel 2013 segítségével történt. Az eredmények tükrében elmondható, hogy a tanulók sportágválasztásában a szülők a testvérek és a barátok játsszák a legjelentősebb szerepet.

Vezdén Katalin

EGY ROMA SZAKKOLLÉGIUM SZERVEZETÉNEK VIZSGÁLATA A FENNTARTHATÓSÁG ÉS AZ EREDMÉNYESSÉG SZEMPONTJÁBÓL, PEDAGÓGIAI ÉS NEVELÉSSZOCIOLÓGIAI MEGKÖZELÍTÉSBEN

A kutatás célja egy roma szakkollégiumban megvalósuló fejlesztő, hátránykompenzáló beavatkozások eredményessége, és a szervezet működési mechanizmusainak, fejlődési tendenciáinak alakulása közötti kölcsönhatások, összefüggések pedagógiai, nevelésszociológiai szempontú feltárása. A szervezet történeti leírása dokumentumelemzéssel és statisztikai adatelemzéssel történik, a pedagógiai szempontú elemzéshez a narratíva-oldalt félig strukturált mélyinterjúk biztosítják. A fókusz mindvégig a szervezet; az egyéni szintű eredményeket reflektáltatom a szervezeti szintre. A szakkollégiumban megvalósult beavatkozások kapcsán megállapítható, hogy alapvetően a feltárt tőkehiányok ellensúlyozását célozzák. Kutatásom nem e beavatkozások hallgatókra gyakorolt hatását vizsgálja, hanem azt, hogy az egyes tőkefajták kiegyenlítését célzó lépések eredményessége miként hat vissza a szakkollégiumi szervezet működésére. A szervezet ezirányú bemutatása nem csupán kronologikus leírás; olyan elemzés, mely a folytonosságot és a fejlődést egyaránt kimutatja, az azok hátterében fellelhető okokat feltárja. A nevelésszociológiai kutatásokban leginkább érintett tőkefajták (Bourdieu 1978, Coleman 1997) mellett a pszichológiai tőke (Seligman 1998, Luthans et al. 2007) vizsgálatára is törekszem, mely ezidáig döntően gazdasági szervezetek vonatkozásában elterjedt fogalom. Pedagógiai szervezetek estében kevésbé kutatott, annak ellenére, hogy tartalmi elemei nevelésszociológiai szempontból is párhuzamba állíthatók. A kutatás mind a szervezet vizsgálatára való orientáltsága, mind a pedagógiában kevésbé tárgyalt pszichológiai tőke vonatkozásainak feltárása révén törekszik az újszerűsége, ill. azon tényezők mentén halad, melyek a szervezet hatékony, eredményes és méltányos (Varga2015) működését biztosíthatják.

Godó Katalin

MENTORI TARTALMAK AZ OKTATÓI KAPCSOLATOKBAN: AZ OKTATÓI KAPCSOLATTARTÁS MINŐSÉGÉNEK HATÁSAI A FELSŐOKTATÁSI PÁLYAFUTÁSRA

Kutatásunkban az egyetemista hallgatók iskolaközösségen belüli (intraorganizációs) kapcsolatait vizsgáljuk meg, azon belül is különös hangsúlyt fektetve az oktatóval való viszonyra, kiemelve az oktatói mentori kapcsolatokat. Célunk feltárni az oktató-hallgató közötti kapcsolat gyakoriságát és/vagy hiányát az egyes hallgatócsoportok esetén, különös tekintettel a lemorzsolódási rizikónak kitett klaszterek esetében (passzíváló, csúszók). Feltételezzük, hogy az oktató-hallgató közötti jó párbeszéd segíti a hallgató egyetemi/főiskolai integrációját, s növeli az intézményi légkörhöz való akklimatizációját. Hipotézisünk szerint a sikeres hallgatóknak jobb az (egy/vagy több) oktatókkal való kapcsolatuk, mint azoknak, akiknek tanulmányi előmenetelükben valamilyen elakadás történt (halasztani kellett, átsorolták költségtérítéses képzésre stb.). Továbbá szeretnénk megvizsgálni az oktató-hallgató kapcsolatnak a tartalmi vonatkozásait, ezen belül is kíváncsiak vagyunk arra, hogy szimplán operatív jellegű, hivatalos párbeszéd zajlik-e az érintettek között. Célunk feltérképezni, hogy az oktatóval való szoros kapcsolat egyszerre lehet-e érzelmi és/vagy intellektuális természetű (érzelmi/intellektuális mentorálás), avagy szimplán kizárólag csak az egyik szintre korlátozódik. Hipotézisünk szerint a hallgatók az esetek többségében főként hivatalos ügyekkel keresik fel az oktatót, s ritkán esik szó köztük informális jellegű, magánéleti kérdésekről. Kutatásunk alapja a CHERD-Hungary kutatóközpont 2019. évi nagymintás adatbázisa (PERSIST 2019, N=2199). Eredményeink alapján az intézményi szereplők közötti kapcsolat deficitje jellemző.

Cserti Csapó Tibor

A TERMÉKENYSÉG ÉS AZ ISKOLÁZOTTSÁG ÖSSZEFÜGGÉSI A HAZAI CIGÁNY/ROMA NÉPESSÉG KÖRÉBEN

A különböző társadalomtudományi területek régóta helyezik vizsgálódásuk középpontjába a népesedés kérdését, tendenciáit. A témával foglalkozó elméletek közül három alapvetőt veszünk górcső alá, s vizsgáljuk meg, hogy ezek tükrében hogyan értelmezhetők a hazai cigányság népesedésének tendenciái és távlati kilátásai, illetve milyen összefüggésben vannak e folyamatok a cigány/roma népesség iskolázottsági mutatóival, oktatási integrációs tendenciáival. Az összevetésnél felhasznált elméleti modellek a földtudományokban gyakorta alkalmazott termékenység demográfiai elmélete, a közgazdaságtudomány által felvázolt modellek, illetve a termékenység szociológiai elmélete. Mindegyik megközelítés több-kevesebb figyelmet fordít az iskolázottsággal való összefüggésekre, a közgazdaságtani termékenység elméletek azonban egyik központi kérdése ez a faktor. Mindegyik modell mentén értelmezhetők és magyarázhatók azok a folyamatok, amelyek az utóbbi évtizedekben a szociológiai kutatások alapján is igazoltan a cigányságon belül a hagyományos sokgyermekes családmóddal lassú átalakulását jelzik egy modernebb, a nyugati társadalmakban régebb óta kialakult demográfiai modell irányába. Ezen átalakulás összefüggéseit értelmezzük a tanulmányban korábbi és újabb szociológiai kutatások eredményeit beállítva a hipotézisbe, miszerint ahogy a magyar társadalom, úgy hozzá képest ugyan jelentős késéssel, de e népcsoport is halad előre a demográfiai átalakulás útján. Zajlanak a cigány társadalmat is átszervező és normaváltásra ösztönző folyamatok.

Engler Ágnes – Kozek Lilla Katalin

SZÜLŐVÉ VÁLNI – A CSALÁDI ÉLETRE NEVELÉS IGÉNYE ÉS LEHETŐSÉGEI

A család nem statikus képződmény, hanem olyan dinamikus rendszer, amely állandó változásban van. A családot érő változások érkehetnek magából a családból, de külső tényezők is alkalmazkodásra készíthetik a családi rendszert. A családi életre való felkészítés fontos alapja a majdani családok működésének. A hagyományos családformák csökkenésével egyre kevesebb az esélye a családi élettel kapcsolatos szerepek és minták informális, családon belüli közvetítésének. Intézményesült formában a családi életre nevelés az oktatás és nevelés folyamatában kisebb részletekben (például tantárgyi tematikákba ágyazottan) jelenik meg, ugyanakkor erőfeszítések történnek ezek komplex beemelésére. Az oktatási megjelenített családi életre felkészítő törekvések a kelet-közép-európai országokban a rendszerváltozást követően erősödtek fel. Az intézményesült oktatás mellett fontos feladatot végeznek az egyházi, a civil és az egészségügyi, szociális szervezetek is e tekintetben. Előadásunkban két kutatás eredményeit mutatjuk be. Az első kutatás során 11 egyetem hallgatóit kérdeztük meg a szakmai és magánéleti terveikről (N=1502). Az eredmények rávilágítanak arra, hogy a fiatalok szakmai karrierjük mellett magánéleti szerepeikre is készülnek, foglalkoztatja őket a családalapítás, a szülővé válás gondolata. Tartanak a szülői szereptől, ugyanakkor nem merül fel a családi életre nevelés típusú képzések igénye. A másik kutatás ennek lehetőségeit járja körbe: milyen szakemberek, milyen szférában, milyen motivációval, milyen módszerekkel és kiket oktatnak a családi szerepekre. Az interjúkutatás eredményei szerint szükség van ezekre a képzésekre és arra is, hogy a különböző háttérből érkező szakemberek hatékony párbeszédet folytassanak a jövő szülői generációjának felkészítésének érdekében.

Nagy Pál

NAGY PÁL: A TEMESVÁRI MUZSIKUS NÉMETCIGÁNYOK IDENTITÁS-KERESÉSE AZ 1930-AS ÉVEKBEN

Témám nem az oktatáskutatás körébe tartozik, történeti kutatás romológiai vonatkozásokkal. A temesvári muzsikus németcigányok 1930-as évekbeli identitás-keresését vizsgálom sajtóforrásokból, továbbá a jelenség társadalomtörténeti hátterét 18. századi levéltári iratok és 19. századi visszaemlékezések alapján. Közvetlen kutatási előzményekről nem beszélhetünk, a város cigány népességének története feldolgozatlan. A történeti kontextus kialakításához a Bánság történetének szakirodalmából meríthetők szempontok (pl. Kakucs Lajos, Marjanucz László). Az 1930-as években a muzsikus németcigányok sötét bőrszínük és muzsikus mesterségük ellenére önmagukat nem cigányként, hanem népzeneesként határozták meg, a „burgerekkel” való azonosságukat, németességüket tartották önazonosságuk alapkövének. Ez a törekvés ellentétes volt a trianoni Magyarország cigányzenészeinek identitásépítésével, akik igyekeztek különválni más zenészekről és önálló szervezetbe tömörülni. A temesváriak dilemmái mögött érdekellentétek, társadalmi és kulturális különbségek húzódtak. A nem cigányként történő önmeghatározásukkal hangsúlyozták, hogy ők különbek a „füstőscigányoknál”. Az elhatárolódással ki akarták vonni magukat a megvetettségnek abból a köréből, amivel a városi szegénynegyedekben, településeken kívüli putritelepeken őket illették akkoriban. Temesvár példáján az etnicitás és az identitás relativitásának problémáját vetem fel. Az elméleti keretet Henry E. Hale elgondolása adja: nincs konszenzus az etnicitásról és az identitásról, nem változatlanok, sajátos történeti dinamikájuk van. A primordialista és strukturalista megközelítést együtt alkalmazhatjuk a lokális körülmények elemzésében.

Borsos Blanka Mónika

A ROMÁNIAI ÉS A MAGYARORSZÁGI ZENEI NEVELÉS A KÖZOKTATÁSBAN KÜLÖNBSEGEK, PROBLÉMÁK, EREDMÉNYEK

Kutatások igazolják a zene pozitív hatását, ezáltal pedig kiemelik a zenei oktatás jelentőségét is, hiszen igen fontos szerepet játszhat az ember fejlődésében és személyiségének kialakulásában. Ennek felismerése úgy tűnik még várat magára, hiszen tudjuk, hogy egyéb – különösen a reáltárgyakhoz képest – milyen szerepet tulajdonítanak ennek iskolarendszereinkben. Az első fejezetben röviden megvizsgáljuk a magyarországi és a romániai zeneoktatás mai helyzetét, a két oktatási rendszer összefüggésében. Az alsó tagozatban sok helyen az ének-zeneórát nem szakképzett énektanár, hanem a tanító tartja, amivel önmagában nem is lenne probléma. A kérdés sokkal inkább az, hogy aki nem szereti a zenét, vagy még nem volt része igazi zenei élményben, hogyan adja azt tovább a gyermekeknek? A zenepedagógia időszerű kérdéseire keressük a választ kutatásunkban. Úgy véltük, hogy ha két ország közoktatásának zenepedagógiai gyakorlatát összehasonlítjuk, alaposabb választ kapunk, ezért a romániai magyar és a magyarországi zeneoktatást hasonlítottuk össze. Az empirikus kutatással arra kerestük a választ, hogy vajon melyik országban eredményesebb a zeneoktatás? A dolgozat kereteit meghaladja, hogy minden iskolatípust összehasonlítsunk, ezért a közoktatásbeli ének – zeneórákra koncentráltunk. A felmérést egy saját szerkesztésű kérdőív által végeztük el, melyben 6-7. osztályos tanulók vettek részt, összesen 239-en, hozzávetőleg fele-fele arányban. A vizsgálatokat három magyarországi és három romániai iskolában végeztük. Az intézmények kiválasztásánál figyelembe vettük, hogy mindkét országból legyen egy belvárosi, egy külvárosi és egy falusi iskola. Empirikus kutatásunkat a kérdőíves módszerre alapoztuk. A kérdőív 33 kérdést tartalmaz és az SPSS programot alkalmazva értékeltük ki.

Farkas János

A SZAKNYELVOKTATÁS HALLGATÓI ELÉGEDETTSÉGÉNEK VIZSGÁLATA NÉHÁNY KÖZÉP-KELET-EURÓPAI ORSZÁG FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYÉBEN

Napjainkban a felsőoktatási intézmények vezetőitől egyre inkább elvárják, hogy erőfeszítéseket tegyenek az intézményeikben folyó képzés és oktatás minőségi dimenzióinak feltárására. Ezen dimenziók közül nem hagyhatók ki a hallgatói elégedettséget feltáró kutatások. Jelen kutatásunkban arra vállalkoztunk, hogy megvizsgáljuk három kelet-közép-európai ország (Magyarország, Szlovákia és Románia) néhány felsőoktatási intézményének szaknyelvoktatással kapcsolatos hallgatói elégedettségét. A hallgatói elégedettség empirikus kutatás során feltárt eredményeinek összehasonlító elemzését végeztük el. A kérdőíves kutatásunkban 8 kérdésben kérdeztünk rá a hallgatók szaknyelvoktatással kapcsolatos elégedettségére, majd létrehoztuk a Bush (2003) féle vezetői és vezetési modell alapján a szaknyelvoktatási környezet értékelési modellt, melyben három alapvető csoportot különítettünk el. A csoportokban szereplő mutatókkal, átlagaikkal paraméteres és nem paraméteres statisztikai elemzéseket végeztünk. Az országok szaknyelvoktatásával való elégedettséget vizsgálva számos szignifikáns különbséget állapítottunk meg, többek között azt, hogy mindhárom országban a hallgatók a legelégedettebbek a szaknyelvtanárok felkészültségével, munkájával, a legkevésbé elégedettek pedig a szaknyelvi kurzusok teljesítésének nehézségével. A kutatás témája releváns, ugyanis hallgatói szaknyelvoktatással kapcsolatos elégedettséget, még ilyen vetületében nem vizsgáltak.

Imre Anna

TANÓRÁN KÍVÜLI TANULÁS AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN - RÉSZVÉTEL ÉS MEGVALÓSÍTÁS

A tanórán kívüli tanulás a nemzetközi szakirodalom szerint kedvező lehetőséget kínál a motiváció fenntartására, a kognitív és nem kognitív kompetenciák fejlesztésére megfelelő mértékű részvétel és megfelelő minőségű megvalósítás mellett (pl. Durlak et al. 2011, Eccles 2005, stb.).

Az előadás a kérdés tapasztalatait és lehetőségeit hazai kontextusban vizsgálja, elsősorban a tanulói részvétel és az intézményi megvalósítás oldaláról, általános iskolák körében, empirikus adatok elemzésének segítségével. Az előadás egy 2019 őszén végzett kutatás tapasztalatainak felhasználásával készült, két korábbi hasonló adatfelvételhez kapcsolódva, mintáját két - egy fővárosi és egy vidéki - járásban működő 21 iskola vezetői, 142 pedagógus, és 250, az általános iskola felső tagozatán tanuló diák online kérdőívvel felvett adatai jelentik.

Az előadás első része kitér az országos tendenciák és a vizsgált intézményekben megragadható részvételi tendenciák bemutatására. Az előadás második része a tanórán kívüli foglalkozások kínálatának néhány sajátosságát mutatja be a két járás vizsgált általános iskoláiban (pl. a kínálat alakítási szempontjai, a részvétel alakulásának szempontjai), összeveti a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások tanulási környezetének néhány sajátosságát (pl. módszerek, pedagógus kompetenciák) valamint bemutat néhány, az iskolavezetők, pedagógusok és a tanulók oldaláról megragadható véleményt és tapasztalatot.

Kenyeres Attila

**TUDOMÁNYOS ISMERETSZERZÉS A TELEVÍZIÓBÓL A KULTURÁLIS
KÖZFoglalkoztatottak körében**

Elemzésünk a magyarországi kulturális közfoglalkoztatottak televízióból és a posztklasszikus dokumentumfilmekből történő informális tanulását vizsgáló országos kutatáshoz kapcsolódik. Ezen belül célunk az, hogy feltárjuk, milyen, a tudománnyal kapcsolatos témákban szereznek ismereteket a televízióból a kulturális közfoglalkoztatottak. A kapott eredményeket háttérváltozók dimenziójában analizálva arra is keressük a választ, hogy a különböző tudományos témák iránti érdeklődést hogyan befolyásolja az egyén gazdasági, kulturális és társadalmi tőkéje. Elemzésünk empirikus alapját az az országos online kutatás adta, amelyet a Debreceni Egyetem Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszéke valamint a Nemzeti Művelődési Intézet közösen végzett 2016 nyarán. Csaknem 4000 kulturális közfoglalkoztatott töltötte ki az online kérdőívet, amelynek eredményeit SPSS adatkezelő program segítségével analizáljuk. Poszter bemutatónkban a kutatás releváns eredményeit ismertetjük, illetve hasonlítjuk össze az idevonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalmi megállapításokkal. A tömegmédia és a tudomány kapcsolatát elemezve több kutató is rámutat, hogy a tömegmédia sokak számára elsődleges forrásnak számít a tudománnyal kapcsolatos információk disszeminációjában (lásd: Geller et al. 2002; Young 2002; National Science Board 1998; Lewenstein 2001; Donohue 2014; Aldridge – Dingwall 2003; Van Dyke 2006).

Tothné Viola Borbély – Kalman Anikó

AZ INNOVATÍV SZERVEZETEK KOMPETENCIAIGÉNYEINEK ÉS A SZERVEZETEN KÍVÜLI TUDÁS INTEGRÁLÁSA

A közúti járműgyártást alapvetően a hazánkban letelepedett különféle kulturális háttérrel rendelkező, multinacionális cégek tevékenysége, illetve az ezzel összefüggő alkatrészgyártás határozza meg. Jelenleg a magyar gazdaság legfontosabb szereplői a közúti járműgyártók és az első szintű, közvetlen alkatrész beszállítók. 2017-ben már 30,2% a feldolgozóiparon belül a járműipari termelés aránya, termelés értéke pedig elérte a 25,3 milliárd eurót. Magyarország teljes exportjának 20 százalékát az autóipar teszi ki, és a világ 20 legnagyobb autóipari beszállítójából 15 van jelen hazánkban, közel 160 000 embert foglalkoztatva. A hazai GDP % 4,5-át a járműgyártás teszi ki. (KSH adatok, 2016, 2017) A kutatás a neveléstudományi diszciplína kereteiben vizsgálja a magyarországi járműiparból kiválasztott szervezetek emberi erőforrás fejlesztésében alkalmazott felnőttképzés gyakorlatát és módszereit. A vizsgálat a szervezetfejlesztési módszerek mellett elemzi a nyitott rendszerekből származó tudásfelhasználás képességét és gyakorlatát is, különös tekintettel a vállalati és egyetemi együttműködésekre. A vizsgálat alapsokaságát a hazai járműipari vállalatok adják, a legnagyobb, hazai járműipari vállalatokat tömörítő szervezete a Magyar Gépjárműipari Egyesület adatbázisa alapján. Az empirikus kutatást megalapozó szakirodalmi áttekintés, dokumentumelemzést félig strukturált, mélyinterjú felmérés Az empirikus kutatás másik módszere a kvantitatív kutatási módszerek közé sorolható primer adatgyűjtés, a kérdőíves lekérdezés

Tomory Ibolya

MÉRNÖKHALLGATÓK TANULÁSI MOTIVÁCIÓS TÉNYEZŐI

Az eredményes tanulás elengedhetetlen tényezője a tanulási kedv. A motiváció gyenge szintje a lemorzsolódásnak kedvez, ezért összetevői, befolyásoló tényezőinek vizsgálata mindig időszerű. A kutatás célja műszaki képzésben résztvevő egyetemi hallgatók motivációs háttéréről információk szerzése, gyakori befolyásoló, meghatározó tényezők azonosítása kérdőíves módszerrel. Az eredmények értékelésénél azokra kerül a hangsúly, amelyek gyakoriak és fontosabb összefüggésekre utalnak. Fő kérdések: A motiváció és a szociális/családi háttér/szerep és tanulói szerepértelmezés. A tanulásról szóló visszajelzések fontossága, az eredményes vagy sikertelen vizsgák és tanulás okai. Az oktatási módszerek és a tanár tanítási stílusa, mint motivációs összetevő.

A válaszadók az Óbudai Egyetem különböző képzési formában résztvevő hallgatói, különböző szakos mérnök, és a mérnöktanár képzés hallgatói, 2015 szeptemberétől 2020 márciusáig töltötték ki a kérdőívet. Az eredmények közül néhány: az új ismeretek szerzése, a tudás gyarapítása minden korosztálynál fontos, a jobb jegy megszerzése a 25 év alattiaknak a legfontosabb. Az ismerősöknek, barátoknak a 35 év felettiekénél kevesebb hatás tulajdonítható. Hasonló a tanulási eredmények és elismertség, ill. anyagi elismerés ereje. A tanulásra fordított idő és a tanulási eredmény között kicsi, az oktató tanári vezetési stílusa és az alkalmazott oktatási módszerek között azonban minden korosztály magas összefüggést jelez, és hasonló ennek a tanulási kedvre gyakorolt hatása is.

Andl Helga – Beck Zoltán

„ELFELEJTETT HÁZI FELADATTAL, ÜRES TÁSKÁVAL” (BALOGH ATTILA, 2014)

Előadásunkban kortárs cigány, roma szerzők szövegeit vizsgáljuk. Arra kísérünk meg rákérdezni a szövegekkel folytatott dialógusban, hogy azok miként beszélnek el a nevelés-oktatás formális tereit, milyen iskolaképek rajzolódnak meg bennük. A szövegek – bár műnemi-műfaji eltéréseket mutatnak (líra, rövidpróza, regény) – közös sajátossága egyfajta retorikai zsáner, ahol a narratív pozíció fiktív autobiográfiát sejtet. Az autobiografikus elbeszélésmódból következik az, hogy a narrátor-én rendre megképez egy etnikus – esetünkben cigány vagy roma – identitást is, amelyet mint személyes identitást a szövegvilág egyéb jelenségeivel viszonyba hoz. Ebből következően az etnikus törés mentén cigány és nem cigány világokat ismer fel maga körül az elbeszélő, amelyek közül az autobiográfiákban hangsúlyosan jelenik meg az iskola nem cigány világa. Vizsgálatunk ebből következően nem esztétikai-poétikai nézőpontú – ahogy Csengey Dénes fogalmaz: „(...) ez nem az irodalom természete szerint való közelítés” (Csengey, 1988:280) –, hanem társadalmi térként tekintünk a szövegekre, melyekben, akárcsak egy interjú esetén, a narrátor elbeszélése alapján próbálunk eligazodni. Kvalitatív vizsgálatunk ily módon jelentősen támaszkodik azokra a korábbi, főként nevelésszociológiai vizsgálatokra, tematikus kutatástörténeti vonulatra (tk. Réger, 1978; Forray-Hegedűs, 1990, 1998, 2003; Kemény, 1996; Havas-Kemény-Liskó, 2002; Zolnay, 2015; Óhidy, 2016) amelyek a cigányok, romák és az iskola világának egy-egy aspektusát vagy komplex viszonyrendszerét ragadják meg.

Juhász Erika

SZAKMAFEJLESZTÉS A KÖZMŰVELŐDÉSBEN

A közművelődési szakma több mint 60 éves múltra tekint vissza, és megmaradását jelentős mértékben köszönhetette a területen zajló folyamatos fejlesztéseknek. Minden időszak, amikor a fejlesztés lelassult, az egyben a terület presztízsének csökkenésével járt. Ezt felismerve kiemelten fontos a múlt eredményeire építő, ciklikus fejlesztési folyamat minden professzióban, így a közművelődésben is. A Durkó és társai által is leírt közművelődési paradigmaváltások megélhetők kudarcként is, ami miatt folyamatosan alkalmazkodnia kellett a szakmának, de megélhetők a társadalmi-gazdasági paradigmaváltásokhoz igazodó szakmafejlesztésként is. Én az utóbbira építek, és a jelenleg aktuális helyzet (a koronavírus járvány nyomán érvényesülő prevenciók folyamatok) is újabb fejlődési lehetőségeket tesz lehetővé a szakmában. A válsághelyzetekben mutatkozik meg egy szakma erőssége: tud reziliensen létezni, ami által a válság okozta változásokra azonnal reagál, és ezáltal túlél, sőt megerősödik, vagy bezárkózik és elmarad a folyamatoktól. A professzióépítésnek a XXI. században meghatározó alapját jelentik a hálózatok: az a szakmaterület, amely képes hálózatokat építeni egyének, szervezetek, térségek között, sőt nemzetközi relációban, az fog életben maradni és fejlődni hosszútávon. A közművelődési szakma folyamatosan fejleszti a hálózatait: a szakma képviselői Kárpát-medencei szinten számos területen összekapcsolódnak, és ezeket a kapcsolatokat építik a felsőoktatással, más szakmai képzőhelyekkel és a tudományos szférával is. A tudatos építkezés hatásaként már eddig is számos eredményt tudunk felmutatni a közművelődésben, és olyan szakmafejlesztési modellt alkottunk meg, ami más humán és szolgáltató jellegű szakmaterületen is hatékonyan adaptálható lehet.

Tálos-Nezdei Adrienn

A KOOPERATÍV TANÓRA SORÁN JELENTKEZŐ NEHÉZSÉGEK MEGOLDÁSA IKT ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁVAL

A kooperatív tanulás elméletének közel negyven esztendősszakirodalma van. Horváth (1995) a hatékony nevelés eszközeként említi, Varga és Arató kiemeli, hogy akkor eredményes, ha érvényesülnek az alapelvek, és inkább oktatásszervezési keretet, mint módszertani apparátust jelent (Arató, Varga, 2008). Számos előnye ellenére azonban, mint az együttműködési készség fejlesztése (Benda, 2002), a szociális viselkedés szabályainak elsajátítása (Nagy, 2000), a másoknak segítség tapasztalata (M. Nádasi, 2000), a frusztráció feldolgozásában való pozitív hatása (Hunyady, M. Nádasi, 2001) mégis kevésbé alkalmazott a gyakorlatban. Az akciókutatás keretében egy kaposvári középiskola 26 tanára vett részt a PTE NI által tartott, EFOP 3.1.2 pályázat keretén belül megvalósuló továbbképzésen. A kutatás terepét adó gimnáziumi tagozat 13 tanára vett részt a továbbképzésen a 2019/2020-as tanévben. A kutatás során a tanári attitűdöket és a kooperatív tanulásszervezésre vonatkozó ismereteket felmérő előzetes kérdőív felvételét hospitálás, fókuszcsoportos beszélgetés, egy második kérdőíves vizsgálat és egyéni interjúk követte. A kutatás során megállapításra került, hogy a továbbképzésen részt vevő tanárok számára mely tényezők okoztak nehézséget a gyakorlatban. A felsorolt problémák jelentős része, mint a megnövekedett előzetes felkészülési idő, az eszközigény, az időkeret rövideje, a szervezési problémák, az értékelés nehézségei a magas osztálylétszámoknál, IKT eszközök tanórai alkalmazásával megkönnyíthető, orvosolható. Tanulmányomban az akciókutatás tapasztalatait összegzem, és sorra veszem azokat az IKT eszközöket és platformokat, amelyek használatával a kooperatív tanóra nehézségei könnyíthetőek.

Nemes-Wéber Zsófia

AZ ÓVODAI NEVELÉS FOLYÓIRAT HASÁBJAIN A MAGYAR ÓVÓKÉPZÉS ÁTALAKULÁSA KAPCSÁN MEGJELENŐ CIKKEK A 20. SZÁZAD KÖZEPÉN

Előadásomban a 20. század közepén a magyar óvónőképzés átalakítását állítom kutatásom középpontjába, melyben forrásként használom a megjelenő jogszabályokat és az Óvodai Nevelés folyóirat lapszámait. A korabeli források alapján a kutatás fókuszában az a kérdés áll, hogy a képzés átalakulásával kapcsolatban milyen cikkek jelentek meg a korabeli szaksajtóban. Az óvodaügy korszakban megjelenő sajtóterméke, az Óvodai Nevelés, a Köznevelési Minisztérium folyóirata 1953-tól jelent meg, aminek elemzése betekintést ad a vizsgált időszakra vonatkozó szakmai fókuszpontok változásaiba. A sajtó- és tartalomelemzés mellett a vonatkozó jogszabályok mutatják a megjelenő társadalmi elvárásokat. Az összehasonlításuk megmutatja, hogy a szabályozók, hogyan jelennek meg a gyakorlatban. Az óvóképzés fejlődésének egyik fontos állomása az 1958. évi törvény, amely a képzést szakközépiskolairól felsőfokúra emelte. Az 1958. évi 26. sz. tvr., valamint a 187/1958. sz. miniszteri utasítás értelmében és irányelvei alapján, 1959 nyarán megszűntek a középfokú óvónőképzők, és szeptembertől létrejöttek az érettségire épülő, kétéves képzési idejű felsőfokú óvónőképző intézetek. A kisdédóvó-képzők alakulását figyelembe véve elmondható, hogy a jogszabályi változások egy folyamatos szakmai fejlődést mutatnak. A szaksajtóban megjelentek a továbbképzés hatásait vizsgáló cikkek, írások az új rendszerű óvóképzés eredményeiről és hiányosságairól, és 1962-ben a Szarvasi Óvónőképző Intézet évkönyve. A szaksajtó vizsgálatával a jogszabályok hozta változások gyakorlati hasznosulását, tapasztalatait tárhatjuk fel, ezáltal árnyaltabbá téve a korszak óvóképzéséről alkotott képet.

Orsós István

AZ INKLUZIVITÁS EGYES DIMENZIÓI VIDÉKI FELSZŐOKTATÁSBAN

2019 őszén egy, az egyetemen működő Szakkollégium indított egy tudományos kutatásokat elősegítő kurzust, azért, hogy a résztvevők önállóan készítsenek egy saját kutatást. A kutatási témát 2015-ben írt tanulmánykötet jelölte ki. Számomra számos tanulmány közül Arató–Bigazzi–Trendl–Varga: Méltányosság az akadémiai kiválóság szolgálatában volt a leginspirálóbb. Vizsgálatom arra keresi a választ, hogy egy vidéki felsőoktatási intézmény hol áll az inkluzivitás folyamatában. Az egyetem által rendezett programok mindenki számára elérhetőek-e vagy a társadalmi hátránnyal küzdő csoportok kirekesztődnek. (Varga, 2019) Kutatói kérdésem: A hátrányos helyzetű és/vagy cigány/roma egyetemisták mennyire jelennek meg az egyetemi élet különféle területein, a tudományos életben. A kutatás hipotézise: A hátrányos helyzetű és vagy cigány/roma egyetemisták alacsonyabb arányban jelennek meg az egyetemi élet különféle területein, a tudományos életben. (Hajdu 2015). A kutatás lebonyolításához online kérdőívet használtam, ami 2019 decemberében zajlott, és 880 fő hallgató töltötte ki. Az eredmények kimutatásához az SPSS programot használtam fel. Több csoportot határoltam el egymástól és vizsgáltam meg. Láthatóvá váltak az alapvető hasonlóságok és különbségek a csoportok között, így például a hátrányos helyzetű, és vagy cigány/roma egyetemisták tudományos aktivitása nem marad el a többségi társadalomhoz tartozó egyetemisták mutatóitól. Az okok között láthatóan hangsúlyos szereppel bírnak az egyetemen jelenlévő szakkollégiumok. A kutatás eredményei rámutatnak azokra a területekre, melyek az inkluzív egyetemi környezet kialakítását segítik. Mindez hozzájárulhat a hallgatói lemorzsolódás csökkentéséhez is, és a hátrányos helyzetű, és/ vagy cigány/roma hallgatók sikeres egyetemi pályafutásához.

Gósi Zsuzsanna

A SPORTTUDOMÁNYI TERÜLETEN SZERZETT DIPLOMA „ÉRTÉKE”

A sportszektor az elmúlt években stratégia szektorra vált. Ez magával hozta a sportolói létszám növekedését, valamint egyre nagyobb igény mutatkozik végzettséggel rendelkező sportszakemberek iránt. A felsőoktatás keretein belül is egyre több hallgató jelenik meg sporttudományi területen. Évek óta népszerű a sportszervező és rekreáció és egészségfejlesztő szakirány, az újra induló edzőképzés pedig további lendületet adott a felsőoktatásban. A képzésben résztvevők az eddig kutatások alapján annyiban speciálisnak tekinthetők, hogy több mint háromnegyedük fiatalkorában igazolt sportoló volt. A sporttudományi területen a hallgatók között végzett felmérés alapján az elhelyezkedésnél is elsődlegesen a sportszektorra jelölték meg. Ezen várakozások megvalósulását vizsgáltuk egy kérdőíves kutatás, valamint az Oktatási Hivatal felsőoktatási és pályakövetési kutatási adatbázisának segítségével. Az adatok azt tükrözik, hogy foglalkoztatásban is tetten érhető a sportszektorhoz való kötődés. A rekreációs szervezés és egészségfejlesztés, valamint a sportszervező képzést követően a végzettek által leggyakrabban betöltött munkakörök: a szakképzett edző, sportszervező irányító. Az edzőképzés esetében: középiskolai és általános iskolai tanár, tanító. A végzettség megszerzését követően a diplomás munkakörben elhelyezkedettek aránya alacsonynak tekinthető. A 2015/2016-ban végzettek esetében alig 50% feletti. Célként kitűzhető a diploma értékének emelése, melyet segíthet az egyes sporthoz köthető munkakörökben az elvárt végzettség meghatározása.

Kristóf Zsolt

A VIRTUÁLIS TANULÁSI KÖRNYEZETEKEL SZEMBEN TÁMASZTOTT ELVÁRÁSOK ALAKULÁSA

A 2003-ban kiadott Second Life 2006 környéként került igazán a figyelem középpontjába és éveken keresztül meghatározó platformként funkcionált a virtuális környezetek világában (Boellstorff, 2015). Számos olyan publikáció jelent meg, mely a fenti rendszert alkalmazta oktatással kapcsolatos kutatásuk színtereként.

Manapság egyre-másra bukkannak fel az oktatásra is felhasználható virtuális környezetek. Az ismertebb eljárások mellett egyre nagyobb teret nyernek a VR szemüveget kezelő vagy a kiterjesztett valóságot implementáló megoldások is (Freina és Ott, 2015).

Arra vállalkoztunk, hogy a nemzetközi szakirodalmat feldolgozva és saját tapasztalatainkat alapul véve olyan kérdésekre keressük a választ, mint például: melyek a legszéleskörűbb oktatási potenciált nyújtó virtuális környezetek napjainkban? Melyek azok a környezeti jellemzők, amelyekkel szemben növekvő igény tapasztalható? Mely tulajdonságok váltak az évek során elengedhetetlenből érdektelenné, lényegtelenből esszenciálissá? Eredményeink alapján az látszik, hogy nemzetközileg a Minecraft környezetét tartják kifejezetten ígéretesnek a virtuális oktatás frontján.

Fehér Péter

A DIGITÁLIS BENNSZÜLÖTTEKTŐL A "DIGITÁLIS FELVÉRTÉZÉSIG"

Világszerte jelentős változások figyelhetők meg az IKT oktatásbeli szerepével kapcsolatos nézetek, továbbá a különféle digitális oktatási stratégiák és azok implementálása terén. A "digitális bennszülött" mítosz tarthatatlansága után (Helsper-Eynon, 2010; Fehér-Hornnyák, 2011; Tóth-Mózer, 2014;) sok helyütt újra gondolták/ják a digitális technológiák oktatásbeli alkalmazásának céljait és módszereit éppúgy, mint a XXI. századi kompetenciák és az elsajátítandó ismeretek és tudásanyag kérdését egyaránt (Royal Society, 2012; Jaakkola, 2013; Halinen, 2018). Ezek mélyebb elemzése komoly hiányként jelenik meg a hazai szakirodalomban.

Egyre gyakrabban találkozhatunk a szakirodalomban a digitális felvértézés (digital empowering) fogalmával, ami egyre több szerző szerint a sikeres iskolai technológiai integráció egyik eleme (Niemi et. al., 2013; Passey-Bottino-Lewin-Sanchez (Eds.), 2019). A digitális felvértézésnek át kell hatni az oktatás teljes folyamatát és teljes spektrumát, mivel a végső célja a mai és jövőbeli karrierekhez szükséges technológiák - és azok használatának - jobb megértése, és hatékony alkalmazása. Ehhez szükség van ugyanakkor a pedagógusok és a vezetők digitális felvértézésére is (Microsoft, 2018). Az előadásban szakirodalmi áttekintést adunk a digitális felvértézés fogalmáról, továbbá annak részletesebb értelmezésével, és ennek a digitális oktatásban történő gyakorlati alkalmazásával kapcsolatos egyes célokkal, elképzelésekkel és módszerekkel foglalkozunk. Ez különösen aktuális lehet az új Nemzeti Alaptanterv bevezetését megelőzően, mivel az új NAT első ízben tartalmazza a Digitális kultúra nevű tantárgyat.

Szalai Tamás

ZENEI KÉPESSÉGMÉRÉS ÁLTALÁNOS ISKOLÁS TANULÓK KÖRÉBEN

A zenei képességmérés nemzetközi színterén az első kutatások már a 19. században lezajlottak, Magyarországon azonban csak a 20. századtól kezdve foglalkoztak ezen terület vizsgálatával. Az 1960-as évektől a képességméréssel kapcsolatos kutatások ismét előtérbe kerültek, hiszen a Kodály koncepció zenei nevelésének pozitív eredményeit leginkább az úgynevezett transzferhatás vizsgálatok tárták fel a zenetudomány számára. A kutatás klasszikus pedagógiai kísérletként valósult meg, amelynek keretét az általános iskolai ének-zene órák adták. A kísérleti csoport alanyai a tanórák alkalmával kiegészítő tananyagban részesültek, amely az Orff koncepció módszertanát képező gyakorlatokat és zenés játékokat foglalta magában. A kontrollcsoport ének-zene óráin a megszokott tanmenetük alapján haladtak. A mérésekre a 2018/2019-es tanév második félévében került sor országos mintán. Az alapsokaságot általános iskolai diákság 3. és 4. évfolyama, valamint a 6. és 7. évfolyama alkotta (N=597). A kutatás kezdetekor egy online mérőeszköz kitöltésével mértük fel a tesztalanyok zenei képességeit, majd a kísérleti időszak végén a mérőeszköz újbóli kitöltésével, azaz utóteszttel állapítottuk meg a zenei képességek változását. A résztvevők zenei képességeit négy dimenzió mentén mértük fel: hangmagasság megkülönböztetés, dallam megkülönböztetés, ritmus megkülönböztetés, tempó érzékelés. A diákok zenével kapcsolatos attitűdjéről háttérkérdőív segítségével gyűjtöttünk adatokat, valamint a szocioökonómiai háttérváltozókról is kérdeztük őket. A felmérés várható eredményeinek kapcsán feltételezzük a kísérleti csoportnál a ritmikai képességek fejlődését, valamint az attitűd pozitív irányú változását, amelyet az Orff koncepción alapuló zenés játékok élményszerűségét.

Mácsár Gábor – Bognár József

A RENDÉSZETI LEMORZSOLÓDÁS TÉNYEZŐI

A felsőoktatás képzéseinek egyik fő problémaköre a minőségelvű oktatás mellett a lemorzsolódás csökkentése. A tapasztalatok alapján ez a kihívás a rendészeti képzésekre kifejezetten jellemző. Jelen kutatásunk célja a rendészeti egyetemi lemorzsolódás jellemzőinek bemutatása, melyhez a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar az elmúlt 3 évben felvételt nyert hallgatóinak komplex vizsgálatát végeztük el. A kétlépcsős vizsgálat első szintjén strukturált interjúkkal és kérdőívvel vizsgáltuk a bekerült, illetve a lemorzsolódott hallgatók jellemző jegyeit. Az így nyert információk alapján azonosítottuk a lemorzsolódás fő összetevőit, illetve pontosítottuk a lemorzsolódás okait. A rendvédelmi Egyetemi képzésen résztvevő, (Rendőrség, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Katasztrófavédelem, Büntetés-végrehajtás) szakterületeire felvételt nyert hallgatók teljes mintáján végeztük vizsgálatunkat (N=638). A minta nemek szerinti aránya nők 37,05%, a férfiak 62,95%. A lemorzsolódás leghangsúlyosabb időtartama az első öt hetes alapkiképzés, mely alatt a lemorzsolódás 18,8%-os arányt mutat. A pályaelhagyás fő okai közé tartoztak az elkötelezettség hiánya (57,47%), a pszichológiai okok (20,55%), a túl nagy fizikai terhelés (30,13%) és az egyéb élethelyzettel kapcsolatos problémák (13,4%). Az egyetemi élet számos olyan lemorzsolódási kockázatot hordoz, melyek közé tartozik a felnőtté válás, a megfelelés, a párválasztás, a pályaszocializáció, az egyéni útkeresés, vagy a beilleszkedés problémaköre. A rendészeti képzés első 5 hét (alapkiképzés) ezen kívül extrém fizikai és érzelmi megterhelést jelent, mely során a hallgatók megtapasztalhatják a kötöttségeket. Mindez együtt a kiválasztódás eredményeként a legrátermettebbek további sikeres pályaszocializációját eredményezi.

Bíró István Ferenc

ISKOLA" A HIVATALOS OKTATÁSI RENDSZEREN KÍVÜL – AZ ÖRDÖNGÖS NÉPZENETANODA INNEN ÉS TÚL...

A magyarországi népzeneoktatás az '70-es, '80-as években még csupán rejtett módon, a későbbiek során azonban egyre nyíltabban jelölte ki a tudásátadás területén is műfaji határait. Annak ellenére azonban, hogy egyre több kutató vetette fel a kérdést, miszerint a népi kultúra mélységeiben csak akkor érthető meg, ha a hagyományozódásának folyamatát is megismerjük és elsajátítjuk, az iskolarendszerben való továbbhaladás feltétele továbbra is a műfajra egyáltalán nem jellemző írásbeliségen alapul. A magyarországi intézményes népzeneoktatás jellemzően a hivatalos oktatási rendszeren belül szervezi meg intézményeit. Csupán néhány olyan szerveződésről számolhatunk be, amelyeket kivételként említhetünk. Ezek közül is kiemelkedik az Ördögös NépzeneTanoda, melynek egyik legnagyobb jelentőségét abban látjuk, hogy nemcsak az átadandó tudásanyagot tekintve törekszik az autenticitásra, hanem a tudás átadásának, átvételének folyamatában is. Az iskolai szervezeti forma ilyen mértékben nem teszi lehetővé a hagyomány mélyebb megismerése során feltárható modell(ek) iskolai keretek közé való átültetését, melynek legfőbb okát abban látjuk, hogy az intézményes népzeneoktatás a kialakulásának kezdeti időszakában a klasszikus zeneművészeti ág mintájára szerveződött meg. A vázoltak alapján a tanoda oktatásmódszertani és oktatásfilozófiai kérdéseire akkor kaphatunk választ, ha megismerjük és megértjük a falusi társadalom zenészeinek tanulási sajátosságait. A szakirodalom feldolgozását követően az általunk rögzített interjúszöveget vetettük elemzés alá, melyet Horsa Istvánnal, a tanoda alapítójával készítettünk. Eredményeink azt mutatják, hogy a tanoda a falusi cigányzenészek tanulási folyamatát követi. A vizsgálat rámutatott a tanodai, valamint az iskolai működés erényire és hátrányaira is.

Váradí Judit

AZ EXTRAKURRIKULUM JELENTŐSÉGE A MŰVÉSZETI NEVELÉSBEN

Az oktatáspolitikai változások hatására egyre inkább előtérbe kerül a kötelező tanórán kívüli iskolai, és iskolán kívüli foglalkozások, programok vizsgálata. A közoktatást Báthory (1997) sem tekinti kizárólagos oktatási helyszínnek. Az extrakurrikulum jelentős szerepet tölt be a gyermekek nevelésében. A személyiségfejlődés kiteljesedésében egyre több szerző emeli ki az esztétikai nevelés fontosságát is (Nicola – Farcas, 1995). Zrinszky (2002) értelmezésében az esztétikum alapvetően a művészeti alkotások jellemzője. A gyermek felfedezi, megőrzi vagy éppen megalkotja azt a szépet, amely a természetben, társadalomban és művészetekben is értelmezhető jelenség. A művészeti oktatás az élmény átélésén, megélésén alapul, az élményt azonban nem lehet tanítani, csak felfedezni, megerősíteni. Így a művészeti képzésben kiemelt szerepet kap az extrakurrikulum, amely lehetőséget biztosít egyéni képesség- és készségfejlesztésre, valamint részvételre a különböző művészeti rendezvényeken. Az esztétikai nevelés ebben a formában a műalkotások értő befogadásán vagy a művészeti tevékenységek során átélt kreatív részesedésen keresztül jön létre, amely alapfeltétele művészeti értékeink megőrzésének, továbbélésének, valamint aktív szerepet játszik a kulturális attitűd és a befogadás esztétikai minőségének kialakulásában.

Aknai Dóra Orsolya

OKTATÁSI ROBOTIKA ELMÉLETI KERETEI ÉS GYAKORLATI ESZKÖZEI

Az oktatási célú robotok használata több évtizedes múltra tekint vissza és a kétezres évektől egyre szélesebb körben terjed a hazai oktatásban is, ugyanakkor meglehetősen kevés a rendelkezésre álló magyar nyelvű szakirodalom (Kiss, 2014; Stoffová-Probolová, 2018; Fehér-Aknai, 2019), a pedagógusok módszertani útmutatás nélkül vágnak bele a robotika intézményes bevezetésébe. Az előadásban áttekintjük az oktatási robotika alkalmazását tárgyaló elméleti háttérét, főként Gaudiello és Zibetti (2016) munkájára támaszkodva, akik a robotok oktatási alkalmazhatóságával összefüggésben háromféle megközelítést különböztetnek meg: a robotika tanulása (Learning Robotics), a tanulás robotok segítségével (Learning with Robotics), és a tanulás a robotok használata által (Learning by Robotics). Számos publikáció szerint a padlórobotok oktatásba történő bevezetésének fejlesztő hatása van (Simbartl, 2018; Marmé - Pflüger-Schmezer - Münch - Knemeyer, 2019). Előadásunkban átfogó képet adunk a hazánkban elterjedt, nevelési-oktatási intézményekben használható oktatási robotokról, elemezzük azok használatának lehetőségeit az életkor, a fejlesztendő területek, a használhatóság szempontjából. Elemzésünk kiterjed az óvodai alkalmazástól az alsó és felső tagozaton keresztül a középiskoláig, illetve az SNI tanulók támogatására is. Az óvodás korosztály komplex fejlesztésére alkalmas roboteszközök óvodai bevezetésére hazánkban is vannak úttörő példák (Liszkai, 2019). Az általános iskola alsó tagozatában bővül a használható robotok köre, és az alapok megismerése után olyan lehetőségeket kell keresnünk, melyek által az alapkompenciák fejlesztése magasabb szinten folytatódhat, olyan roboteszközöket, amelyek támogatják a kódolás/programozás elsajátítását valamint a STEM témakörök oktatását is.

Pozsonyi Ferenc – Hercz Mária

A COMPARATIVE STUDY ON ASSESSMENT-RELATED BELIEFS OF HUNGARIAN TEACHER CANDIDATES AND IN-SERVICE TEACHERS

A core question of contemporary teacher training is how to transform teacher candidates' naive beliefs thus a mapping of those is inevitable to increase the effectiveness of the teaching-learning process (Gibbs & Simpson, 2004-5). Present-day teacher candidates will soon become the educators of the net generation which requires different teaching approach (Oblinger, 2005) with reconsidered assessment methods (Black & Wiliam, 1998), emotional and personal involvement (Nicol & MacFarlane-Dick, 2006), clear goals with continuous supervision (Hattie & Timperley, 2007).

The intention of present research was to investigate what the primary source of knowledge of pedagogical assessment is for teacher candidates; whether teacher candidates suppose that they are able to give trustworthy assessment; and to what extent teachers believe in the role of the modern assessment methods.

To answer these questions a quantitative study was constructed using an online-and-paper-filled questionnaire (84 items; Cronbach's alpha = 0.847). The sample (N=695) consisted four subsamples: 127 lower and 260 upper primary teachers, 116 primary school teachers having postgraduate diploma in assessment, and 192 teacher candidates.

Results indicate that the more a teacher spends in service, the less the modern pedagogical views are present in their thinking. Socialization in an educational institution overwrites modern views established in tertiary education: experienced teachers prefer traditional evaluation. Teacher candidates do not consider university as the source of knowledge, and a stable and institutional-pressure-proof structure has not been articulated yet. The reconsideration of these is inevitable in favour of practice-centred teacher training.

Kerülő Judit – Jenei Teréz

MÓDSZERTANI MEGÚJULÁSSAL A KORAI ISKOLAEELHAGYÁS CSÖKKENTÉSÉÉRT

A roma gyerekek oktatásában a magyar iskolarendszer nem tud jelentős eredményeket felmutatni. A kutatások azt jelzik, hogy a roma fiatalok alapkészségeiket tekintve le vannak maradva a többségi társadalom fiataljaihoz képest, ami előrevetíti korai iskolaelhagyásukat (Kertesi 2012). Iskolai sikertelenségük okairól számos tanulmány született (Havas 2001, Forray 2009). Az írások két csoportra oszthatók az alapján, hogy szerzőik miben látják a sikertelenség okát. A tanulmányírók egy része elsődleges okként a családi szocializáció hiányosságait nevezi meg. Mások az okot az iskolában látják (Harsányi 1997). Tanulmányunkban azt mutatjuk be, hogy egy korai iskolaelhagyás csökkentését célzó pályázati programra milyen arányban jelentkeznek azok az iskolák, ahol magas a hátrányos helyzetű roma tanulók aránya. Arra a kérdésre keressük a választ, hogy akkor, amikor az oktatási intézmények számtalan pályázatra jelentkezhetnek, mennyire kap prioritást a roma diákok korai iskolaelhagyásának csökkentését célul kitűző főként módszertani továbbképzéseket tartalmazó programban való részvétel. Kutatási módszerként interjútechnikát alkalmaztunk. Interjút készítettünk az említett pályázatban résztvevő iskolák igazgatóival. Arra voltunk kíváncsiak, milyen tényezők motiválták őket a pályázatban való részvételre, ezek főként külső, elsősorban fenntartói ösztönzések voltak vagy jellemzően a kollégák javaslata alapján döntöttek a részvétel mellett. Azt is vizsgáltuk, van-e eltérés a kisszámú hátrányos helyzetű diákokat oktató és a főként roma tanulókkal foglalkozó pedagógusok motivációja között. Az interjúkból arra is választ kaptunk, milyen tényezőknek tulajdonítják a tanulók sikertelenségét a középosztálybeli diákokat és az alacsony társadalmi presztízsű, roma gyerekeket oktató iskolák pedagógusai.

Szabó Adrienn

SZOLFÉZS ÉS ZENEELMÉLET SZAKTÁRGY OKTATÁSA ZENEMŰVÉSZETI SZAKGIMNÁZIUMBAN DIGITÁLIS ESZKÖZÖKKEL

A COVID-19 járvány miatt a magyar oktatási rendszer valamennyi szintjén elrendelt digitális munkavégzés komoly próbatétel elé állította a pedagógusokat, a szakképzés területén különösen nagy kihívást jelent bizonyos szaktárgyak oktatása. Ilyen a zeneművészeti szakgimnáziumok esetében a szolfézs és zeneelmélet, mely – bár a kerettantervekben elméleti tárgyként szerepel – túlnyomó részben gyakorlati feladatokból áll, ezért elsajátítása legalább annyira igényli a tanári jelenlétet, mint a hangszeroktatás. Az esettanulmány első részében a két tárgy típusfeladatait és azok sajátosságait mutatom be. Jóllehet, az ezt megelőző években is igyekeztünk a tanítási/tanulási folyamatot IKT eszközök bevonásával támogatni, azonban az oktatás teljes digitalizálása komoly pedagógiai kérdéseket vet fel. Előadásom második részét az elmúlt hónapokban szerzett új tapasztalatok ismertetése teszi ki, kitérve a jó gyakorlatokra illetve a továbbra is fennálló nehézségekre. Ezek között talán a legnagyobb, hogy a rendelkezésre álló hálózati és eszközadottságok mellett elérhető csevegőprogramok egyike sem képes olyan minőségű hangátvitelre, amely alkalmas lenne a magasabb szintű zenei hallásfejlesztő gyakorlatok valós idejű órán történő alkalmazására. A tanulmányt a tanulók között végzett kérdőíves felmérés eredményének ismertetésével zárom, ennek alapján a legnagyobb változás a növendékek IKT eszközökhöz való viszonyulásában tapasztalható.

Sütő László

FÉNYEK ÉS ÁRNYAK – FÉNYSZENNYEZÉssel ÉS ÉRZÉKSZERVEKkel KAPCSOLATOS TEREPI ISMERETTERJESZTÉS TERVEZETE ESTI TÚRÁN

A természetben töltött esték mindig különlegesek a gyerekek, de akár a felnőttek számára is. Különösen igaz ez azért, mert a megszokott, kivilágított környezetből kikerülve, a természetes sötétségben kell tájékozódni. Ez sokak számára ijesztő, ugyanakkor jó lehetőség arra, hogy az alapvetően látásra hagyatkozó érzékeléseket kiterjesszük, és a gyerekek jobban megismerjék többi érzékszervük működését. A Bükk-vidék Geoparkban tervezett pontokon lehetőséget teremthetünk arra is, hogy egy-egy település közeli kilátóponton megtapasztalják a fényszennyezés településtípusonként különböző mértékét. Úgy gondoljuk, hogy az esti terepi körülmények több korosztály számára is alkalmas megfigyeléseket, játékokat teremtenek a fénnel, fényszennyezéssel, az érzékszervekkel kapcsolatban. Ezek közül a helyszínek és ötletek közül szeretnénk bemutatni néhányat.

Rigóczki Csaba

TISZTÁN LÁTNÍ SÖTÉTBEN - DIDAKTIKAI MEGFONTOLÁSOK A FÉNYSZENNYEZÉSRŐL

A környezeti ártalmak közül a fényszennyezés a gyermekek számára legkevésbé érzékelt, mert éjjel történik, sőt kedvelt jelenség, mert "szép". Prezentációmban a gyermekek érzékenyítésére és a probléma mibenlétének tudatosítására mutatok be elméletileg megalapozott jó gyakorlatokat. A konstruktivista nevelésmélet keretei között a gamifikáció és a projektpedagógia elemeit hasznosító "ott-alvós" programot ismertetek.

Márkus Edina

KÖZÖSSÉGI TANULÁS ÉS TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ

Az előadás keretében arra vállalkozunk, hogy a Közösségi tanulás és társadalmi innováció kutatócsoportunk vizsgálatainak módszertani hátterét, valamint egy a felnőttkori tanulás és a közösségi tanulás terén megjelenő kezdeményezéseket elemző kvalitatív vizsgálat eredményeit bemutassuk. A kutatócsoport tagjai azt vizsgálják, hogyan jelenik meg valamilyen közösségi alapú, együttműködésen alapuló újdonság, társadalmi újítás. Milyen feltételek szükségesek ehhez. Olyan közösségi kezdeményezéseket vizsgálunk, amelyek valamilyen helyi problémára kínálnak megoldást, új társadalmi magatartásokat alakítanak ki. Kozma (2019) A társadalmi innováció értelmezései című munkájában a társadalmi innováció négy megközelítését mutatja be. A társadalmi innovációt, mint problémamegoldó folyamatot; mint közösségi tanulási folyamatot; mint a közösség stabilizáló és progresszív erőinek együttműködését, valamint mint innovációk láncolatát, amelyekben a “helyi hősök” vállalnak vezető szerepet. A felnőttkori tanulás és a közösségi tanulás terén megjelenő 12 esetet abból a szempontból vizsgáljuk, hogy a társadalmi innováció mely fenti értelmezése hangsúlyos. A következő kérdésekre kerestük a választ. Kikhez köthetők a tevékenységek, kiket szolgálnak? Melyek a tevékenységek céljai, területi hatóköreik? Milyen feltételek szükségesek a tevékenységekhez? Milyen tanulságokkal szolgálhatnak mások számára? Kialakítottunk egységes szempontokat, amelyek mentén elemeztük az eseteket. Ezek a következők voltak: milyen területen hat fejlesztésként az adott innováció, hogyan járul hozzá egy településrész, település, fejlesztéséhez. Megjelenik-e benne az egymástól tanulás, tudásátadás. Megjelenik-e benne valami közösségi alapú, együttműködésen alapuló újdonság, társadalmi újítás.

Nagy Melinda

A KOMÁROMI SZAKKÖZÉPISKOLÁSOK MIGRÁNSOKRÓL ALKOTOTT VÉLEMÉNYÉNEK MONITOROZÁSA „TÖBBSÉG – KISEBBSÉG EGYÜTTÉLÉSE” PROGRAM KERETÉBEN

A tolerancia tanult készség, fontos szociális kompetencia. Ezért a toleranciára való nevelésnek helyet kell biztosítani közoktatásunkban. A Selye János Egyetem Tanárképző Kara harmadik éve működteti a „Többség – kisebbség együttélése” c. programját, amely a Szlovák Köztársaság Igazságügyi Minisztériuma támogatásával zajlik – idén Többség–kisebbség együttélése III – Mit tudunk egymásról? (D047/2019/13) címmel. Ebbe a programba 2019-ben hat középiskolát vontunk be. A találkozókra és a tolerancia tréningekre kívül a program keretében a tanulók toleranciájának sajátosságait is felmértük. Előadásunk a komáromi szakközépiskolások válaszainak kiértékelését mutatja be. A 236 szlovák, magyar illetve roma identitású fiatal a kutatócsoport által összeállított kérdőívet töltötte ki szlovák vagy magyar nyelven. Ebben kérdésekre válaszolva, illetve felkínált válaszlehetőségek közül választva jelezték, miként viszonyulnának szomszédjaikhoz, amennyiben azok migráns háttérrel rendelkeznének. A felkínált választási lehetőségek közt szerepelt pl. afrikai menekült család, arab férfi hazai feleségével és közös gyermekükkel, Ukrajnából áttelepült család, Távol-Keletről betelepült család, amerikai család, török vendégmunkások, koreai vendégmunkások, arab származású diákok), illetve különböző nemzetiségű, etnikumú, vallású vagy szociális helyzetű szlovákiai szomszéd. A kutatás eredményei befolyásolják a program folytatásában tervezett aktivitásokat és a célcsoportok kiválasztását.

Tóth Péter – Pogátsnik Monika

FELSŐOKTATÁSI KOMPETENCIAMÉRÉS TANULSÁGAI

A hazai felsőoktatási intézményekben a hallgatók 30-35%-a nem szerez diplomát (Pusztai et al., 2019). Több modell született a lemorzsolódást befolyásoló tényezők számbavételére (Larsen et al., 2013) és a jelenség mérséklésére (Kerby, 2015). A probléma hátterében az elit felsőoktatás tömegessé válása áll, a legjobbak mellett a kisebb-nagyobb hiányosságokkal rendelkezők is bekerülhetnek az egyetemekre. Az Óbudai Egyetem a fenti tapasztalatokat felhasználva, saját programot dolgozott ki a teljesítési, illetve megtartási arány növelése érdekében. Ennek részeként 2019-ben bevezetésre került az első évfolyamosok (293 fő) kompetenciamérése. Olyan komplex mérőeszköz kidolgozását tűztük ki célul, ami egyetemünk műszaki profiljához kapcsolódva alkalmas a felvételt nyert hallgatók kommunikációs, problémamegoldó és induktív gondolkodási képességeinek mérésére. A gondolkodási képesség vizsgálatára nem-verbális tesztet alkalmaztunk. A matematika és magyar érettségi eredmények jól előrejelzik az induktív gondolkodás fejlettségét ($F=7,622$; $F=3,329$; $p<0,05$). Az érettségi és a tanulmányok megkezdésének időpontja minél távolabb esik egymástól, annál jobb eredményeket kaptunk ($F=4,368$; $p<0,05$). Az észlelt kommunikációs készséget, valamint a problémamegoldó készséget egy-egy önértékelésen alapuló kérdéssorral vizsgáltuk, mely készségek között szignifikáns, közepesen erős, pozitív kapcsolatot találtunk ($r=0,437$; $p=0,000$). Magasabb értéket mértünk mind a kommunikációs ($F=3,868$; $p<0,05$), mind a problémamegoldó ($F=4,3045$; $p<0,05$) készség esetén a duális képzésben tanuló diákok körében. A kutatás eredményei kétféle módon is hozzájárulhatnak a lemorzsolódás csökkentéséhez. (1) A hallgatók visszajelzést kapnak kompetenciáik fejlettségi szintjéről és fejlesztési módjairól. (2) Az oktatók módszertani ajánlásokat kapnak, javítva ez által is az oktatás minőségét, hatékonyságát.

Tóth Norbert

ROMA TANULÓK ISKOLAI TELJESÍTMÉNYÉNEK PEDAGÓGIAI-ANTROPOLÓGIAI VIZSGÁLATA

Az előadás témája abból az alapkoncepcióból indul ki, miszerint a cigány/roma származású tanulók iskolai előrehaladása kevésbé sikeres, mint a nem cigány társaiké. Vizsgálódásunk szempontjából előrehaladáson, sikerességen azt értjük, hogy a cigány/roma tanulók esetében az iskolai lemorzsolódás nagyobb arányú, mint a nem roma tanulók körében, ugyanis még mindig jelenség, hogy nem minden cigány/roma tanuló végzi el az általános iskolát (Fehérvári, 2008). Esetünkben lemorzsolódás alatt értjük az osztályismétlést, az átlagtól jóval gyengébb iskolai teljesítményt. Mindemellett a cigány tanulók körében a legnagyobb a devianciamutató, ugyanis a sajátos nevelési igényű tanulók, s a logopédiai gondozásra szoruló aránya is sokkal magasabb, mint a többségi társadalom gyerekei körében (Pik, 1999). Vizsgálódásunk fókuszában tehát egy aktuális, gyakorlatértékű társadalmi kérdés áll. Kutatásunkat a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található, Ibrányi járáshoz tartozó három település analógiáján mutatjuk be, elsősorban terepkutatásra támaszkodva, ezért antropológiai, pedagógiai-antropológiai szemléletű kutatásról beszélünk. A pedagógiai-antropológia jellemzői közül, a kutatásunk szempontjából a legfontosabb alapelv, hogy az egyes közösségekben a társadalmi mechanizmusok szituatívak, így a megoldási kísérletnek is szituatívnak kell lennie. A pedagógiai-antropológia ugyanis elsősorban lokális közösségekkel foglalkozik, hiszen alapkoncepciója szerint, nem lehetséges olyan általános érvényű megoldási javaslatokat generálni, amelyek minden közösség esetében érvényesek lehetnek (Goodman, 2002).

Benke Magdolna

RÉSZVÉTELI TERVEZÉS, A KÖZÖSSÉGI TANULÁS EGY FORMÁJA

Szakirodalomból ismert tétel, miszerint hátrányos térségekben a külső szakértők által „exportált” explicit tudás a helyi hallgatólagos tudás nélkül elveszíti értelmét, így a legkiválóbb fejlesztési elképzelések is kudarcba fulladhatnak a helyi hallgatólagos tudásbázis feltérképezése és kiaknázása nélkül (Lengyel 2004). A hallgatólagos tudás mindig kontextus-függő és hely-függő, ezért a hátrányos térségek fejlesztése elképzelhetetlen a helyben élők tervezési folyamatba való érdemi bekapcsolása nélkül. Az alulról jövő kezdeményezések beépítése a helyi tervekbe, a társadalmi párbeszéd igénye megjelent az EU csatlakozás időszakában a hazai tervezési metodikában, de csak korlátozottan érvényesülhetett, szemléletbeli problémák és a tervezésben résztvevők hiányos felkészítése miatt is. A fejlesztési kudarcok végső mozgatórugója ugyanakkor a haszonelvű gazdaságsszemlélet volt, melynek hatásaival az uniós tervezési metodika nem foglalkozott. A hátrányos helyzet iránt nagyobb érzékenységet mutat a képességszemlélet (Sen 2003) alapján működő részvételi tervezés (Fragó 2005), amely teret ad egy iteratív, folyamatos tanuláson nyugvó helyi fejlesztési folyamatnak (Bajmócy et al 2017). A kutatás módszere szakirodalom feldolgozás. Hazai és nemzetközi példákon vizsgálom, hogy a képességszemlélet és a részvételi tervezés milyen kihívásokhoz és eredményekhez vezetett a hátrányos térségekben élők tanulása, képzése tekintetében. Bemutatom, mennyire sikerül élniük aktív cselekvő szerepükkel az érintetteknek, a helyi lakosoknak, hogyan egészíti ki egymást a szakértői és helyi (laikus) tudás, s milyen tapasztalatok születtek a részvételi tervezés helyi innovációs folyamatban történő alkalmazása során (Claussen, Haga, & Ennals 2008).

Nagy Zoltán – Simon Nikolett

A MAGYARORSZÁGI BÖLCSÉSZKÉPZÉS MUNKAERŐPIACI BEVÁLÁSÁNAK SZEMPONTJAI

2019 első felében készült a hazai bölcsészképzés helyzetét és lehetséges fejlesztési irányait vizsgáló átfogó tanulmányunk, amely nemzetközi kutatást, hazai kvantitatív és kvalitatív kutatást, adminisztratív adatok elemzését és gazdaságossági számításokat tartalmazott. Előadásunkban ennek egy kisebb részét, a bölcsészképzés munkaerőpiaci érvényesülését mutatjuk be. Célunk a képzés munkaerőpiaci beválásának vizsgálata volt. Hipotézisünk szerint a bölcsészképzésben végzettek nem elsősorban szakképzettségük, hanem egyéb kompetenciák alapján helyezkednek el. Kutatásunk során 22 egyéni- és 8 fókuszcsoporthoz interjút készítettünk különböző szereplőkkel; többek között bölcsészképzésre jelentkező középiskolásokkal, jelenlegi és végzett bölcsészhallgatókkal, továbbá intézményvezetőkkel, munkaerő-közvetítőkkal és munkaadókkal. Primer kutatásunk eredményeit párhuzamba állítottuk a diplomás pályakövetési rendszer adminisztratív adatokon nyugvó adatintegrációs moduljának eredményeivel, illetve a saját nem reprezentatív, 2019-ben bölcsész oktatók körében végzett online kvantitatív kutatásunkkal. Kutatásunk fontos tanulsága, hogy a bölcsészképzésből kilépők (néhány meghatározott szak kivételével) nem elsősorban szakképzettségükkel, hanem inkább olyan általános kompetenciákkal helyezkednek el, mint a kommunikációs készség, az idegennyelv-tudás, a tanulási képesség vagy az empátia. A munkaadói oldal képviselői a bölcsészeket széles körű általános, de nem gyakorlatias tudással rendelkező munkavállalóként értékelik. Anyanyelvi és idegennyelvi kommunikációs készségük viszont egyértelműen kiemeli őket a többi munkavállaló közül.

Barnucz Nóra

PEDAGÓGUSOK IKT ALAPÚ MÓDSZERTANI MEGÚJULÁS IRÁNTI HAJLANDÓSÁGA

Hazai és nemzetközi kutatások bizonyítják, hogy az oktatás sikeressége leginkább a pedagógusokon múlik (pl. Whelan 2009; Mourshed et al 2010; Bacskai 2014). A pedagógusok IKT attitűdjét a pedagógusok számítógépes ismereteinek mélysége és az ebből származó magabiztosság vagy bizonytalanság is befolyásolja (Kadocs-Gurbán 2014; Buda 2018). Kutatásunk (2017-2019) Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyes településein dolgozó pedagógusok IKT attitűdjét vizsgálja (N=331). Lépcsőzetes mintavételt alkalmaztunk, melyhez Buda (2018) IKT kérdőívének kérdései alapján egy saját készítésű online kérdőívet használtunk. Az információs társadalom gyors fejlődésének köszönhetően a módszertani megújulás egyik alapfeltétele az, hogy a pedagógusok megfelelő szintű számítógépes ismerettel rendelkezzenek. Zárt kérdésekkel vizsgáltuk, hogy a pedagógusok részt vettek-e az elmúlt három évben IKT alapú módszertani képzésben, és ha igen, akkor milyen okból vettek részt azon. Azt feltételezzük, hogy szignifikáns különbség van az IKT alapú módszertani képzésben való részvétel és a háttérváltozók között. Az elemzéshez SPSS statisztikai programot használtunk. Az eredmények szerint szignifikáns különbség van a korcsoportok ($p < 0,05$), az intézménytípusok ($p < 0,05$) és az IKT alapú módszertani képzésen való részvétel között. A vizsgált pedagógusok leginkább a módszertani fejlődés (30,5%) és a programok tanórai felhasználásának elsajátítása (25,4%) miatt vettek részt IKT alapú módszertani képzésen.

Nagy Melinda – Polin Irén – Kohut Erzsébet

**TANÁRI KOMPETENCIÁK VIZSGÁLATA A SZLOVÁKIAI ÉS UKRAJNAI MAGYAR NYELVŰ
FELSŐOKTATÁSBAN TANULÓ BIOLÓGIA SZAKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN**

A tanári kompetenciák vizsgálata kiemelten fontos a tanárképző tanulmányi programok működtetése szempontjából. Ezért vizsgáltuk a hallgatók véleményét a kulcskompetenciákról, kiválasztott tanári kompetenciákról, képességekről, készségekről, egyéb ismeretekről és magatartásformákról. A válaszadó biológia (és más szakos) hallgatók a szlovákiai komáromi Selye János Egyetem Tanárképző Karának, valamint a kárpátaljai beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolának a hallgatói voltak. A tesztelés a természettudományi kompetenciákra összpontosított, összehasonlítva a többi tanári kompetenciával. A kérdőív 40 olyan kompetenciát tartalmazott, amelyek véleményünk szerint fontosak lehetnek a leendő tanárok számára. A négy kiemelten vizsgált természettudományokhoz kapcsolódó tanári kompetencia, de különösen a Matematikai, természettudományi és technológiai tájékozottság a kevésbé preferáltak tanári kompetenciák közé tartozik. A különböző szakok diákjainak véleményét összehasonlítva megállapítottuk, hogy az Egészségtudatosság és Környezettudatosság tanári kompetenciákat sem a biológia szakos tanárképzés diákjai preferálták leginkább, ahogyan azt vártuk.

Végh Zoltán

A KORTÁRSHATÁS ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA KÉT DÉL-DUNÁNTÚLI ROMA SZAKKOLLÉGIUM HALLGATÓI KÖRÉBEN

Kutatásom célja a kortárshatás vizsgálata két dél-dunántúli – egy egyházi, ill. egy nem egyházi fenntartású – szakkollégium hallgatói körében. Arra keresem a választ, hogy a hallgatók életútjára milyen hatással vannak a kortársak, reziliensé válásuk folyamatában. A két szakkollégium közül a nem egyházi fenntartású hallgatói körében végzett előzménykutatásom során két fő szempont, a belső motiváció és a külső támogatók (család, iskola, szociális ellátórendszer) beazonosítása alapján elemeztem a hallgatók életútinterjúit (N:31). Jelen kutatásomban egy harmadik szempont – a kortárshatás – mentén, narratív tartalomelemzéssel vizsgálom e rendelkezésre álló mintát. Előzménykutatásomat követően az egyházi fenntartású szakkollégium hallgatói körében – kifejezetten a kortárshatás vizsgálva – további, félig strukturált életútinterjúkat készítettem (N:10), melyek narratív tartalomelemzését követően e kutatásomban a két szakkollégium eredményeinek összehasonlító elemzését végzem. Feltevésem, hogy mindkét közösségben meghatározó a kortársak hatása a hallgatók egyéni előrehaladására, reziliensé válására. A vizsgált csoport döntő része reziliensnek mondható, mivel hátrányait leküzdve sikeresen haladtak előre az iskolai pályafutásuk során. A reziliencia általánosságban rugalmas ellenálló képesség egy adott problémával szemben (Fehérvári et al. 2018). A kutatások célja háttérmechanizmusok feltárása, amelyek lehetővé teszik az ellenálló képesség kiteljesedését (Varga 2015), továbbá rizikó és kompenzáló faktorok azonosítása (Ceglédi 2012). Kutatásomban a kompenzáló tényezők közül a kortárscsoport szerepét vizsgálom. A narratívákból nyert eredmények alapján beigazolódott, hogy mindkét szakkollégiumban meghatározó a kortársak hatása az egyéni előrehaladásban, reziliensé válásban.

Bacsa-Ban Anetta

A MŰSZAKI OKTATÓKTÓL AZ ISKOLAI SZAKOKTATÓIG

A műszaki pedagógusok csoportjának kevésbé kutatott, ugyanakkor a gyakorlati oktatásból legnagyobb szerepet vállaló csoportja a műszaki oktatók/gyakorlati oktatók/műszaki szakoktatók. Történetük a műszaki tanárok /mérnöktanárok képzéséhez hasonlóan hosszú időre nyúlik vissza a magyarországi szakmai tanárképzés történetében. Az előadás keretében e történet legfontosabb aspektusait, a képzés jellegzetességeit szeretném áttekinteni, leginkább a képzés tartalmi-tantervi változásait követve, valamint a képzőintézmények szemszögéből. Hangsúlyozva a gyakorlati oktatók képzésének hullámvölgyeit, utat mutatva a jövő gyakorlati oktatóinak- az iskolai szakoktatók képzésének lehetséges irányai felé. Az elméleti jellegű kutatás a témában fellelhető igen csekély számú szakirodalom áttekintése (Magyar 1985., Fekete 1982., Berki 2016) után, a Dunaújvárosi Főiskola/Egyetem képzését vizsgálja a következő két probléma mentén: 1. Mi hozta életre a képzést, annak formáját és tartalmát - a képzési formák-változások nyomán? 2. Milyen létjogosultsága, szerepe van a szakmai pedagógusképzésben a képzésnek -az adott időszak szemszögéből? E két kérdés aktualitását a jelenleg is átalakulóban lévő műszaki szakoktató képzésünk adja.

Ozsváth Judit

ERDÉLY LEGRÉGIBB FENNMARADT BIBLIOTÉKÁJÁNAK SZEREPE A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI ERDÉLYI MAGYAR EGYETEMI IFJÚSÁG SZELLEMI FEJLŐDÉSÉBEN

A trianoni határmódosulás utáni időszak erdélyi magyar egyetemi hallgatóinak életét kutatva fontosnak mutatkozik azon lehetőségek számbavétele is, amelyek a románná lett egyetem által sajnos már nem biztosított magyar művelődésre adtak lehetőséget számukra. Ezek között kiemelt helyet foglal el a jezsuiták által 1579-ben alapított, majd többféle tulajdonba került és végül a kolozsvári jeles ifjúságszervező tanár, György Lajos által felújított és „multifunkcionálissá” tett Lyceum könyvtár. A jól felszerelt intézmény az olvasási lehetőségen túl szakmai előadásoknak, szemináriumoknak, tanácskozásoknak és tanár-diák megbeszéléseknek is otthont adott. Ezeket több történeti leírás is említi, de részletes bemutatásuk nem ismert. Előadásomban és tanulmányomban a kolozsvári Lyceum könyvtár két világháború közötti életének részletes bemutatására vállalkozom. Vizsgálódásaim során a következő kérdésekre keresem a választ: Milyen közönsége volt 1928 után a könyvtárnak? Milyen intézmények szerveztek programokat a Lyceum könyvtárban? Milyen programkínálat várta ott a célközönséget? A magyar egyetemi hallgatók és oktatók hogyan értékelték a könyvtárhoz kapcsolódó programokat? A kutatás hiánypótlónak számít, így munkám gyarapítja az erdélyi egyetem- és társadalomtörténeti feltárások szakirodalmi bázisát és további kutatásokhoz is segítségként szolgál. A kutatás során levéltári és könyvtári iratokra alapozott forrás- és dokumentumelemzés módszerei kerülnek előtérbe.

Cseppentő Krisztina

'EGY SZÉP LÉLEK VALLOMÁSAI' A PEDAGÓGIATÖRTÉNETI DISKURZUSKUTATÁS SZEMPONTJÁBÓL

Ugyan a folyamatos tanulás gondolata divatosan újszerűnek tűnik, valójában igen régi jelenség, melynek művészi ábrázolásával az irodalomban is találkozunk. A tervezett előadás Johann Wolfgang Goethe "Wilhelm Meister tanulóévei" című nevelődési regénye egyik fejezetének vizsgálatát tűzi ki céljául, amelyben feltűnik a Goethe korabeli német társadalomban végbemenő társadalmi megújulás és tektonikus átalakulások is. A vizsgálat a konferencia felhívásának megfelelően a tanulás átfogó szociális folyamatként való felfogását választotta fókuszpontként. Ebből az aspektusból egyfelől azokat a vizsgált szövegrészekben bemutatott folyamatokat veszi górcső alá, amelyekben ez a fajta nem szűnő társadalmi tanulás megjelenik; másfelől pedig azokat a neveléstörténeti szempontból fontos fogalmakat tárgyalja, amelyek azóta is meghatározóak a pedagógiai gondolkodásban. A szélesebben vizsgált kutatási terület egy folyamatban lévő neveléstörténeti kutatómunka része, melynek célkitűzése a »Bildung« fogalmának vizsgálata fejlődésregényekben megjelenő informális nevelődési helyzetek alapján. Hipotézise, hogy a mintegy másfél évszázadon át komoly népszerűségnek örvendő nevelődési, vagy fejlődésregény műfajába tartozó irodalmi művekből visszafejthetők az adott korszak nevelési diskurzusának egyes szálai. A kutatás unikalitását az adja, hogy nem az oktatás formális intézményeinek keretrendszerét és fórumait veszi alapul, hanem az informális neveléssel és nevelődéssel összefüggő határterületre, a szépirodalomra terjeszti ki a kutatói érdeklődést. A diskurzuselemzés módszerét használva tartalomelemzéssel igyekszik feltárni, hogy a kiválasztott német nyelvű szépirodalmi művek hogyan építik a nevelés, nevelődés fogalmait.

Molnár György

FORDÍTOTT OKTATÁSI MEGOLDÁSOK SZEREPE A DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS IDŐSZAKÁBAN

A napjainkban jelentkező munkaerőpiaci változások, információs társadalmi igények és a digitális kultúra hagyományossal szembeni térnyerése az oktatási rendszer átalakulását is szükségessé tették (López-Pérez et al, 2011). Az ilyen típusú eszközök integrálása során mind jobban elterjednek különféle hazai és nemzetközi tendenciák, iskolai digitalizációs mikrotrendek és modellek - pl. Flipped Classroom (fordított oktatás), BYOD elméletek, gamifikáció, élménypedagógiai módszerek, e-tanulási terek. A Flipped Learning Network értelmezése szerint (2014) a tükrözött osztályterem olyan pedagógiai módszer, amelyben a közvetlen tanítás a csoportban történő tanulási térből az egyéni tanulási térbe helyeződik át, és ennek következtében a csoportban történő tanulási tér dinamikus, interaktív tanulási környezetté alakul. A jelenlegi helyzetben, a digitális átállás időszakában előtérbe kerülnek a digitális oktatási technológiák és módszerek mellett a fordított oktatási megoldások szerepe is. Kutatásom során induktív vizsgálatokat végeztem három választott tavaszi tantárgyi kurzus oktatásán keresztül a fordított oktatás jelentőségét vizsgálva. A három nappali tagozatos kurzus közül egyik kontroll csoportként szolgált, míg a másik két kurzus kísérleti csoportként. Az eddigi kutatási eredmények illetve tapasztalatok rámutattak az élménypedagógia módszerek egyértelmű fontosságára és hatékonyságára. A fordított oktatás módszerek alkalmazása felértékelődött a digitális átállás folyamatában, ahol a fizikailag beszűkült tanulási térben jól hasznosítható, támogató megoldásnak bizonyult. Emellett az érintett hallgatók körében egyfajta rendszerességet, stabil és biztos pontot jelent a tanítás-tanulás folyamatában, amely a tisztán digitális tanulás hosszútávú monotonitását is képes feloldani.

Szabóné Kármán Judit

EDUCATION ON THE PERIPHERIES – THEN AND NOW

Per aspera ad astra (Lat.) – through hardships to the stars – a reasonable way to describe the history of the education of poor children either in the past or in the present. In former times, it was hard to achieve higher educational qualifications, a proper profession, and a happier life from poverty and social isolation – and it still is. The past and the present of the educational history of a now homogeneous Gypsy community in Alsószentmárton – a town located a few kilometers from the Croatian border in the lowland alongside the Drava River – serves as a notable lesson and example, and it raises quite a few questions in an outsider. Education in a town is determined by numerous factors, including the composition and size of the community, the location in the country or in the region, the interest of schools, municipalities, and churches, the current educational policy, the economic situation of the country, and the presence and effect of an incidental outstanding figure (a teacher or a priest). In my work – which comprises of studying archives as well as observations through lengthy participation – I study the educational situation of disadvantaged residents in this disadvantaged area in the past, and the evolution thereof in the present.

Szabóné Fodor Adrienne

TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓK ÉS AZ ISKOLAI ZENEI NEVELÉS

A különböző művészeti ágak alkotásainak megismerése értő iránymutatás nélkül szinte lehetetlen feladat lenne a gyermekek számára. Hagyományaink, népszokásaink, művészettörténeti örökségeink továbbadása a következő nemzedékek számára minden felnőtt felelőssége, de elsősorban a művészeti tárgyakat tanító pedagógusok feladata. A művészetpedagógia képviselői a gyermekek alkotótevékenységén keresztül a teljes személyiséget formálják, külön figyelmet fordítva a műalkotások értelmezésének jelentőségére, mely széles spektrumban gazdagítja a gyermekek lelkivilágát. A gyakorló pedagógusok számára kihívás megfelelni a 21. századi elvárásoknak, választott pályájuk iránti elhivatottságuk legtöbbször példaértékű. Kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy a leendő tanítók számára fontos-e a művészeti nevelés, a zenei nevelés? Empirikus kutatásunkban másodéves tanító szakos hallgatók (n=120) válaszait elemeztük a tartalomelemzés módszerével. Egyetlen kérdésünkre: fontosnak tartják-e az általános iskolai oktatásban az ének-zene órákat, rövidebb-hosszabb válaszokat kaptunk, melyek részletes ismertetését előadásunkban tervezzük bemutatni. Saját diákéveikhez köthető tapasztalataik és egyetemi képzésük során elsajátított ismereteik alapján egyértelműen az olvasható ki válaszaikból, hogy a zenei nevelést, különösen az alsó tagozatos gyermekek életében fontosnak tartják. A különböző zenei képességek fejlesztését, játékos, változatos alkalmazását az egyéni képességek fejlesztésén túl a közösségi élmények megélésében, a szociális készségek megerősödésében is kiemelkedő jelentőségűeknek tartják. A tudatos zenei nevelés meghatározó szereplője a tanító, aki tudásával, motivációjával (ahogy azt elemzésünk során is tapasztaltuk) reményt ad a művészeti nevelés folytonosságához.

Kollarics Tímea

ÉGHAJLATVÁLTOZÁSSAL KAPCSOLATOS FELMÉRÉS ÓVODAPEDAGÓGUS HALLGATÓK KÖRÉBEN

Az éghajlatváltozás nemcsak környezeti, hanem társadalmi probléma is (Jankó, 2019), amely a nevelés-oktatás számára is nagy kihívást jelent, hiszen objektív ismereteket követel a pedagógusoktól (Mika, 2011). Megjelenik a téma a Nemzeti Alaptantervben (5/2020. Korm. rend.), oktatócsomagok készültek (Havas, 2008), integráljuk az ismereteket a pedagógusképzés környezeti tartalmú tantárgyaiba (Hill, 2019). Az óvodapedagógus megalapozhatja a gyermek környezettudatos magatartását (Labanc, 2010). Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus hallgatók megfelelő környezeti ismereteket szerezzenek a képzés során. 2017-ben egy erdőgazdálkodók körében végzett klímaváltozással kapcsolatos kutatás (Jankó et al. 2018) eredményei alapján döntöttünk úgy, hogy megpróbáljuk felmérni a soproni óvodapedagógus-hallgatók éghajlatváltozáshoz való viszonyulását. A felméréseket két éven keresztül végeztük. Előadásunk az első év felmérésének eredményeit mutatja be a teljesség igénye nélkül. Az első évben célunk az volt, hogy megismerjük a hallgatók éghajlatváltozással kapcsolatos érzéseit, tapasztalatait, miután a hallgatók teljesítették az „Ökológia és környezetvédelem az óvodában” kurzust. Vizsgálatainkhoz az írásbeli kikérdezés módszerét választottuk, 143 hallgató vett részt a felmérésben. A kérdőíven többségében zárt kérdéseket alkalmaztunk. A megkérdezettek közül mindenki hallott már a klímaváltozásról. A válaszadók 72 százaléka az utóbbi néhány évben tapasztalta meg a hatásait. A hallgatók közel harmada a fogyasztói társadalom felelősségét tartotta a legnagyobb problémának a klímaváltozás kialakulásában.

Zank Ildikó

A TANULÁSSZERVEZÉS LEHETSÉGES HATÁSA A TANÁRJELÖLTEK PSZICHOLÓGIAI IMMUNKOMPETENCIÁJÁRA

A digitális technológia használata önmagában nem garantálja azt az átalakulást, mely az egyén és a közösség tanulási folyamatait (önszabályozó tanulás, kollaboráció) helyezi előtérbe, nem bontja le a hierarchikus tanulásszervezési módokat (Arató 2011). Ezért tanárképzési modellünk kidolgozása a tanárjelölt hallgatókkal kialakított tudatos szakmai együttműködésen alapult, melyben a hallgatók a tudáskonstruálás aktív részesei, akik képesek és hajlandók tapasztalataik átkeretezésére, azaz új értelmezések és látásmódok létrehozására, valamint felelősséget vállalnak saját tanulási folyamataikért. Kutatásunk során a hallgatói beállítódások változását bemeneti és kimeneti Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív (Kocsis 2015) alkalmazásával is vizsgáltuk. A PIK a megküzdést segítő személyiségtényezők komplex rendszerét tárja fel, melyek védik a személy integritását, képessé teszik a stressz tartós elviselését (Oláh 2005) pozitívan befolyásolják az énhatékonyságot és az önszabályozás hatékonyságát, így eredményesebb lehet a tanulás és az egyéni célok elérése. Kutatási eredményeink arra utalnak, hogy új együttműködési-tanulási struktúrák kialakítása hatással van a hallgatók PIK értékeinek alakulására.

Lakatos Szilvia

**INTERAKTÍV JÁTÉKOK, DIGITÁLIS LEHETŐSÉGEK ÉS OKTATÁSI SEGÉDANYAGOK
BEMUTATÁSA A ROMANI NYELV OKTATÁSÁBAN**

Előadásomban szeretném bemutatni a magyarországi oláh cigányok által beszélt konzervatív romani nyelvet (Matras, 2007), (Lakatos, 2010). Majd röviden ismertetem a romani nyelvi műhely célját, mely a romani nyelvvel foglalkozó szakemberek számára találkozási és tanácskozási helyet biztosít a magyarországi romani nyelvfejlesztésének időszerű kérdéseinek megvitatására, továbbgondolására (Orsós, 2012), (Lakatos, 2012). A nyelvi műhely egyik legaktuálisabb feladata a romani nyelv oktatási segédanyagainak feltérképezése, illetve felmérni, hogy milyen digitális lehetőségek jelennek meg a romani nyelv oktatásában. A nyelvi műhely további célja, hogy az áttekintő országos vizsgálat eredményeit bemutassa a nyelvet oktatók és a nyelv iránt érdeklők számára. Hipotézisünk szerint, az elmúlt időszakban a romani nyelvoktatásban szerepet kapott a hagyományosnak mondható romani nyelvű társasjáték, szókétyák mellett, a digitális lehetőségek használata is, mint például az interaktív játékok közül a kahoot! vagy különböző e-learning felületek. A vizsgálat célja az, hogy felmérje, online kérdőív használatával, hogy milyen módszereket, interaktív felületeket és oktatási segédanyagokat alkalmaznak a romani nyelvet tanító kollégák a közoktatásban, a felsőoktatásban és a felnőttképzésben. A vizsgálat várható eredménye, hogy a romani nyelv oktatási segédanyagainak tekintetében a digitális oktatási lehetőség erőteljesen jelenik meg. A felmérés hozzájárul ahhoz, hogy Magyarországon a romani nyelvet oktatók ismereteket szerezzenek az új módszerekről, a romani nyelvi műhely keretében megismerhessék azokat és bátran alkalmazzák nyelvoktató munkájuk során.

Szűts Zoltán– Racsko Réka – Lengyelne Molnár Tünde

KANONIZÁLT DIGITÁLIS PEDAGÓGIAI MÓDSZERTANOK A GRASSROOT MOZGALMAKON BELÜL A JELENLEGI TANTERMEN KÍVÜLI DIGITÁLIS MUNKARENDBEN

Világunkban nemrég egy jelentős mértékű globális változás állt be. 2019 végén világszerte elterjedt a példátlan fenyegetést jelentő új koronavírus (SARS-CoV-2), mely a COVID-19 nevű betegséget okozza.

Így 2020. március 16-tól a 1102/2020. (III. 14.) Korm. határozat alapján az iskolákban a nevelés-oktatás tantermen kívüli, digitális munkarendben került megszervezésre, mely a konferencia idején is érvényben van.

Előadásunkban a közoktatásban bevezetett távoktatási tapasztalatait, az egyes esettanulmányok mögött rejlő digitális pedagógia módszertant, a leküzdendő kihívásokat, valamint a pedagógus társadalom grassroots mozgalom (Poggy, 2016) típusú szerveződését vizsgáljuk. A távoktatás kapcsán tehát/ ennek értelmében önszerveződő csoportokban először az ötletek, majd a tapasztalatok aggregálása történt professzionális crowdsourcing formájában. Az ilyen típusú aktivizmus nem ismeretlen, jelen esetben azonban nem politikai vagy társadalmi célok mentén, hanem egy hatékony távoktatási módszertan – vagy pontosabban módszertanok – kialakítása volt az a közös érdek, amely összefogta a magyar pedagógus társadalmat, beleértve a külhoni magyar pedagógusokat. Kutatásunkban a deduktív kutatási logikát alkalmazva, a naturalista paradigma alapján, a kvalitatív megközelítésű, számítógéppel segített tartalomelemzés módszerével végezzük az elemzéseket. Arra vagyunk kíváncsiak, hogy a konferencia idejéig melyek azok a policy-k, melyek a pedagógus társadalom önszerveződő csoportjaiban mindenki számára elfogadhatók. A kapott eredmények alapján felvázolhatóak lesznek olyan karakterisztikák, amelyek mentén a digitális oktatás hatékonysága körülhatárolható lesz, valamint előkészítheti egy új típusú didaktikai design kialakítását és meggyökeresedését a köznevelési rendszerében.

Csillei Béla

TÁVOKTATÁS ÉS OTTHONTANULÁS TISZABÓN, A KELLŐ FELTÉTELEK NÉLKÜL

Tiszabó az ország hivatalosan is legszegényebb települése. Az emberek többsége alkalmi munkából él, a szürke/fekete gazdaságban dolgozik. A gyerekek a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Általános Iskolájába járnak. Ezen a településen a lakosság döntő százaléka roma egyik hónapról a másikra élnek. Ide robbant be a rendkívüli állapot és gyerekek hirtelen otthon maradtak, olyan szobában, ahol több gyerek él. Saját szekrényük, íróasztal nincs, a számítógépen, ha van, csak kalandjátékok találhatók. Internet talán néhány családnál van, azt sem tanulásra használták eddig. Nincs meg az otthoni tanulás kultúrája. A szülők nem szoktak, nem is tudnak segíteni a gyerekeknek. Egy szociálisan problémás helyzetben, motiválatlan környezetben kellene helytállniuk. Képes-e az iskola, a pedagógusok, a fenntartó megtalálni azokat a módszereket, amelyekkel meg tudják szólítani a haverok-család-telefon zárt háromszögében élő a gyerekeket? Megszólítják-e a szülőket, hogy partnerek legyenek ebben a küzdelemben? El tudják-e sajátítani a túlfeszített tananyagot az otthon lévő, a tanárok közvetlen segítsége alól kikerült gyerekek? Kérdőívvel, személyes interjúkkal kérdezem a tiszabói iskola tanárait, dolgozóit, a fenntartót arról, miként szólítják meg a tanulókat, szülőket, civil segítőket. Élnek-e olyan rugalmas megoldásokkal, mint a mobiltelefon, kinyomtatott feladatlapok? Használják-e digitális tananyagrészeket? Eredményes-e a gyakorlat, hogy a nem tanulók szüleit telefonon tájékoztatják, tőlük kérve segítséget? Hatékony-e az a gyakorlat, hogy a renitens tanulókat felkeresik és a szóbeli meggyőzés eszközét használják? Megkérdezem a szülőket és a gyerekeket is arról, hogy ezt egyfajta hosszú szünidőnek, vagy egy új tanulási módszernek fogják-e fel?

Tanulás és innováció a digitális korban

HuCER 2020

Távkonferencia

2020. május 27-28.

A rendezvény szervezője:

Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete

A rendezvény társszervezői:

Magyar Tudományos Akadémia Nevelésszociológia Albizottsága
Kultúrász Közhasznú Egyesület, Debrecen

